

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΜΟΝΑΔΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ & ΒΙΩΜΑΤΙΚΗΣ, ΕΥΡΕΤΙΚΗΣ
& ΔΙΑΛΟΓΙΚΗΣ/ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

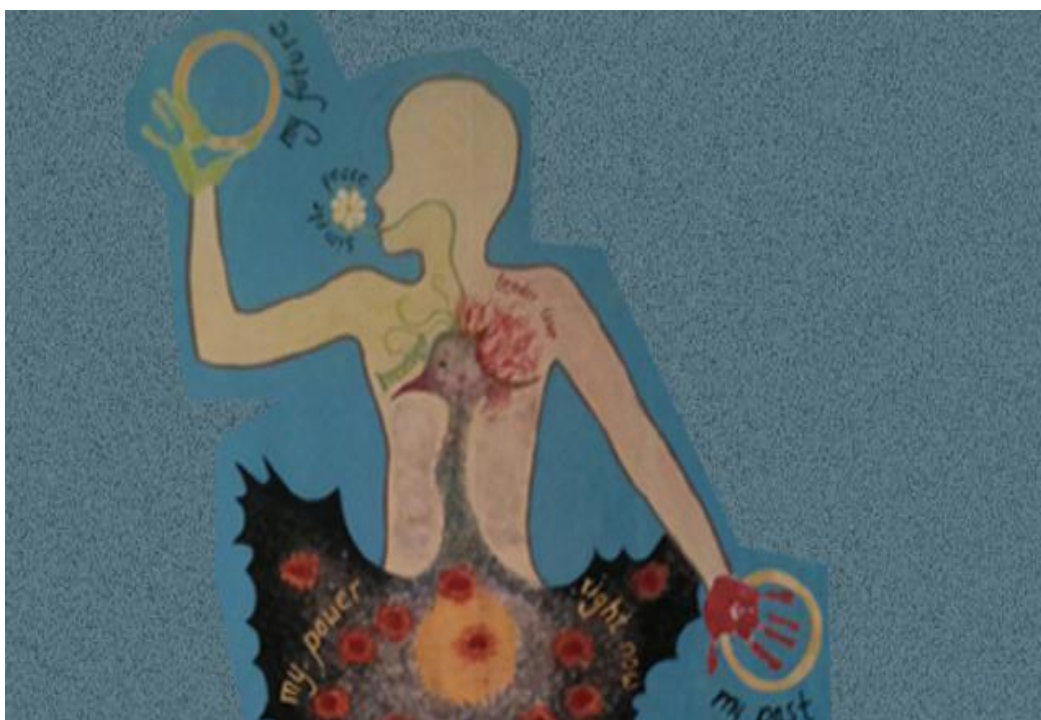
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΝΠΔΔ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΑΝΔΡΟΥ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΤΟ ΣΩΜΑ
ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΝΟΗΜΑΤΩΝ:
*ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΗΝ
ΤΕΧΝΗ, ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
ΥΓΕΙΑΣ*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Επιμέλεια Μάριος Α. Πουρκός

13 & 14 ΙΟΥΛΙΟΥ 2013

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΑΝΔΡΟΥ

UNIVERSITY OF CRETE

**Laboratorial Unit of Ecological Psychology and Heuristic,
Experiential and Dialogic-Communicative Psychopedagogy
LABORATORY OF PSYCHOLOGICAL RESEARCH
DEPARTMENT OF PRESCHOOL EDUCATION
FACULTY OF EDUCATION**

**IN CO-ORGANIZATION WITH MUNICIPALITY
OF ANDROS**

INTERDISCIPLINARY SYMPOSIUM

**THE BODY
AS A LOCUS OF CREATING
SOCIAL MEANINGS:
*APPLICATIONS IN SOCIAL SCIENCES, ART,
EDUCATION AND HEALTH SCIENCES*
PROGRAM & ABSTRACT BOOK**

Editor Marios A. Pourkos

To the memory of the absent body

13 & 14 JULY 2013

MUNICIPAL THEATRE OF ANDROS'S MUNICIPALITY

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (SYMPOSIUM ORGANIZATION)

Πρόεδρος του Συμποσίου (President of the Symposium)

Μάριος Α. Πουρκός, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τηλ.: 6936550791 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: mpourkos@gmail.com (**Marios A. Pourkos**, Department of PreSchool Education, School of Education, University of Crete, Tel.: 0030-6936550791 (mobile). E-mail: mpourkos@gmail.com)

Οργανωτική Επιτροπή και Γραμματεία (Organizing Committee and Secretariat)

Μάριος Α. Πουρκός, Πανεπιστήμιο Κρήτης (**Marios A. Pourkos**, University of Crete)

Μαργαρίτα Κορκοδείλου, Δημοτική Σύμβουλος και Πρόεδρος του Νομικού Προσώπου Πολιτισμού και Αθλητισμού

Επιστημονική Επιτροπή (Scientific Committee)

Αθανάσιος Βέρδης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (**Athanasios Verdis**, National and Kapodistrian University of Athens)

Φιλία Ίσσαρη, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (**Philia Issari**, National and Kapodistrian University of Athens)

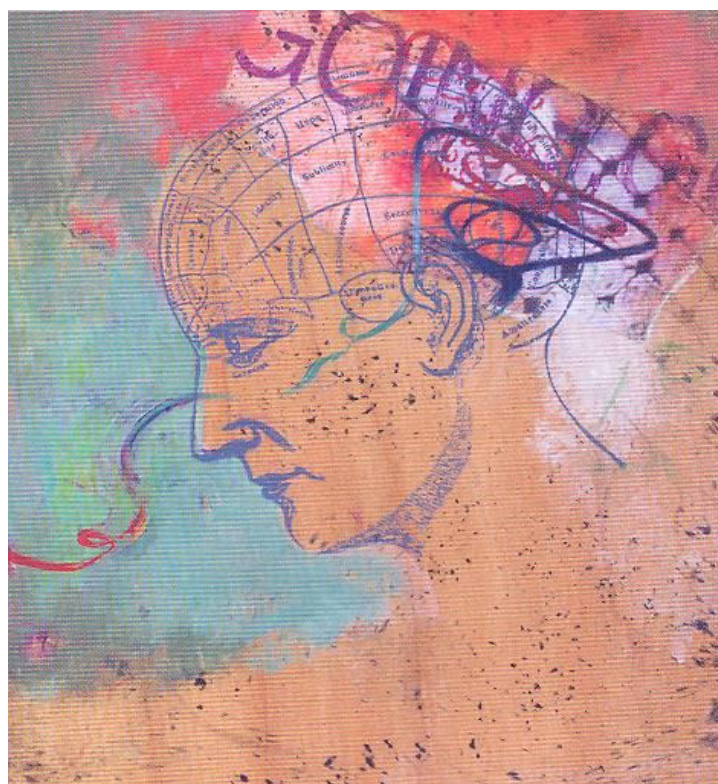
Νίκος Παπαχριστόπουλος, Πανεπιστήμιο Πατρών (**Nikos Papachristopoulos**, University of Patras)

Μάριος Α. Πουρκός, Πανεπιστήμιο Κρήτης (**Marios A. Pourkos**, University of Crete)

Κυριακή Σαμαρτζή, ΑΤΕΙ Πατρών (**Kyriaki Samartzi**, Technological Institute of Patras)

Επιμέλεια της Καλλιτεχνικής Έκθεσης (Curator of the Art Exhibition)

Χρυσούλα Σκεπετζή, Εικαστικός-Ποιήτρια, Τηλ.: 28310-26653 (οικία), 28310-77719 (γραφείο), 6976955084 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: skepetzi@admin.uoc.gr, skepetzichrysoula@hotmail.com (**Chrysoula Skepetzi**, Visual Artist, Artist-Poet, Tel.: 0030-28310-26653 (home), 0030-28310-77719 (office), 0030-6976955084 (mobile). E-mail: skepetzi@admin.uoc.gr)

**ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
(SPEAKERS IN ALPHABETICAL ORDER)**

Λαμπρινή-Θεοδώρα Ακαλέστου, Φοιτήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τηλ.: 6987252404, 2831-502506. E-mail: aka.lina@hotmail.com

Lamprini-Theodora Akalestou, Student, Department of Psychology, School of Social Sciences, University of Crete, Tel.: 0030-6987252404, 0030-2831-502506. E-mail: aka.lina@hotmail.com

Αθανάσιος Βέρδης, Ph.D., Λέκτορας Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσια, τ.τ. 157 84, Αθήνα, Τηλ.: 210-7277526 (γραφείο), 210-5543201 (οικία), 6977714451 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: averdis@ppp.uoa.gr

Athanasios Verdis, Ph.D., Lecturer in Educational Research and Evaluation, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens, University Campus, Ilisia Greece 157 84, Suite 505, Tel. (0030) 210-7277526 (office), 210-5543201 (home), 6977714451 (mobile). E-mail: averdis@ppp.uoa.gr

Ντόροθυ Γαρόνη, Ψυχολόγος-Ψυχοθεραπεύτρια, Ελληνική Εταιρεία Θεραπείας Σχημάτων, Κέντρο Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας ΚΛΙΜΑΚΑ, Δεκελίων 50 Τ.Κ. 11854 Κεραμεικός, Αθήνα, Τηλ.: 210-3417162-3 (γραφείο), 6982501246 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: dorothy.garoni@gmail.com

Dorothy Garoni, Psychologist-Psychotherapist, Greek Association of Schema Therapy, Day Center for Suicide Prevention ΚΛΙΜΑΚΑ, Dekelon 50, Kerameikos Greece 11854, Tel. 0030-210-3417162-3 (office), 0030-6982501246 (mobile). E-mail: dorothy.garoni@gmail.com

Μαργαρίτα Γερούκη, Ph.D., Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας και Σχολική Σύμβουλος στην 4η Περιφέρεια του Νομού Χανίων, Διεύθυνση: Κάστελλος Τ.Θ. 2119, 7410 Ρέθυμνο, Κρήτη, Τηλ.: 6944130200 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: mgerouki@gmail.com Περισσότερες πληροφορίες στο ηλεκτρονικό πορτφόλιο και στην προσωπική της ιστοσελίδα: <https://sites.google.com/site/mgeroukiportfolio/> www.margaritagerouki.net

Margarita Gerouki, Ph.D., Educational Conselor, 4th Elementary Education District, Chania Prefecture, Address: Kastellos, P.O. Box 2119, 7410 Rethymno, Crete, Greece, Tel.: 0030-6944130200 (mobile). E-mail: mgerouki@gmail.com Web page: <https://sites.google.com/site/mgeroukiportfolio/> www.margaritagerouki.net

Κωνσταντίνος Γ. Γκότσης, Ph.D., Διδάκτωρ Ιστορίας, Διδάσκων (Μέλος ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό. Ναύπλιο, Αργολίδα. Τηλ.: 2752025378 (γραφείο), 6972495075 (κινητό). Ηλεκτρονική Διεύθυνση: gotsis57@otenet.gr

Konstantinos G. Gotsis, Ph.D., Adjunct Lecturer, Hellenic Open University, Navplio, Argolida, Tel.: 0030-2752025378 (office), 0030-6972495075 (mobile). E-mail: gotsis57@otenet.gr

Αλέξανδρος Δασκαλάκης, Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Paris I Panthéon, Sorbonne, Τηλ.: 6946186449 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: alexdask@hotmail.fr

Alexandros Daskalakis, Ph.D. Canditade, Université Paris I Panthéon, Sorbonne, Tel.: 0030-6946186449 (κινητό). E-mail: alexdask@hotmail.fr

Φωτεινός Δημήτρης, Ph.D., Λέκτορας (Ιστορία της Παιδείας και της Εκπαίδευσης), Τομέας Παιδαγωγικής, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τηλ.: 210-7277526 (γραφείο, Κυψέλη 505), 210-7277564 (Μουσείο της Παιδείας, Αίθουσα 518), 6992713867 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: dfoteinos@ppp.uoa.gr

Foteinos Dimitris, Ph.D., Lecturer in History of Education, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens, Greece. Tel.: 0030-210-7277526 (office, Suite 505), 0030-210-7277564 (Museum of Education, Room 518), 6992713867 (mobile). E-mail: dfoteinos@ppp.uoa.gr

Ευαγγελία Διαμαντοπούλου, Ph.D., Ιστορικός της Τέχνης, Εκλεγμένη Λέκτορας στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διδάσκουσα (407/80) στο ΕΜΜΕ. Τηλ.: 210-5322707, 6982321546 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: evaldiamantopoulou@yahoo.gr

Evangelia Diamantopoulou, Ph.D., Lecturer/Adjunct Lecturer, Department of Communication and Mass Media, National and Kapodistrian University of Athens. Tel.: 0030-210-5322707, 0030-6982321546 (mobile). E-mail: evaldiamantopoulou@yahoo.gr

Φιλία Ίσσαρη, Ph.D., Επικουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστημιούπολη Ιλίσια, Αθήνα. Τηλ.: 210-9853525 (οικία), 6978442241 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: issariph@psych.uoa.gr

Philia Issari, Ph.D., Assistant Professor, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens, University Campus Ilisia, Athens. Tel.: 0030-210-9853525 (home), 0030-6978442241 (mobile). E-mail: issariph@psych.uoa.gr

Δέσποινα Καλεσοπούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ, Μουσειολόγος, Αρχαιολόγος, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Ελ. Βενιζέλου 207, 141 22, Αθήνα, Τηλ.: 213 2144837 (εργασίας στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο), 6974469714 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: deskal@yahoo.com

Despina Kalesorouliou, Ph.D. Candidate, (Museologist, Archaeologist, Department of Preschool Education, University of Thessaly, Elevantherios Venizelos 207, 141 22, Athens, Tel.: 0030-213 2144837 (work in National Archaeological Museum), 0030-6974469714 (mobile). E-mail: deskal@yahoo.com

Ειρήνη Καμαράτου, Φοιτήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Irene Kamaratou, Student, Department of Psychology, School of Social Sciences, University of Crete, Greece.

Θανάσης Καράβατος, Ph.D., Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τηλ.: 2310-448270, 6977446037 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: thkarav@gmail.com

Thanassis Karavatos, Ph.D., Professor Emeritus of Psychiatry, Aristotle University of Thessaloniki. Tel.: 0030-2310-448270, 0030-6977446037 (mobile). E-mail: thkarav@gmail.com

Χαράλαμπος Κωστήρης, Κλινικός Ψυχολόγος και Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης για Παιδιά με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές. Διεύθυνση: Περικλή Περικλέους 1, Τ.Κ. 8020, Πάφος, Κύπρος. Τηλ.: 00357-96573066. Ηλεκτρονική διεύθυνση: kwsteris@gmail.com

Charalambos Kosteris, Clinical Psychologist and Worker of Early Childhood Intervention for Children with Neurodevelopmental Disorders. Address: Perikli Perikleous 1, Zip Code 8020, Paphos, Cyprus, Tel.: 00357-96573066. E-mail: kwsteris@gmail.com

Στυλιανή Μπαρμπάτη, Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τηλ.: 6981768060 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: stellabarbaty@gmail.com

Styliani Barbati, Ph.D. Candidate, Department of Psychology, Panton University of Social and Political Sciences, Tel.: 0030-6981768060 (mobile). E-mail: stellabarbaty@gmail.com

Ζακ Νταγιάν, M.D., Ph.D., Παιδοψυχίατρος-Ψυχαναλύτης, PHUPEA Πανεπιστήμιο της Rennes 1, 154 rue de Chatillon, 35000 Rennes, Εργαστήριο Ψυχολογίας της περιοχής του Λίγηρα, Τηλ.: 0033 (0)299510604 (γραφείο), 0033 (0) 662578904 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: jcdayan@gmail.com

Jacques Dayan, M.D., Ph.D., Child Psychiatrist and Psychoanalyst, PHUPEA University of Rennes 1, 154 rue de Chatillon, 35000 Rennes. Laboratoire ETHOS, UMR 6552, University of Rennes 2 / CNRS, France, Tel.: 0033 (0) 662578904 (mobile), 0033 (0)299510604 (office). E-mail: jcdayan@gmail.com

Αλιξ Μπερνάρ, Ph.D., Κλινικός Ψυχολόγος-Ψυχαναλύτης, Λέκτορας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο της Angers, LUNAM Université, Εργαστήριο Ψυχολογίας της περιοχής του Λίγηρα, Τηλ.: 0033 145444259 (σπίτι), 00 33 (0) 671172007 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: alix.bernard@univ-angers.fr

Alix Bernard, Ph.D., Clinical Psychologist-Psychoanalyst, Senior Lecturer, Department of Psychology, University of Angers, LUNAM Université, Laboratoire de Psychologie des Pays de Loire (LPPL), UPRES EA 4638, 5 bis bd Lavoisier, 49045 ANGERS CEDEX 01, France, Tel: 00 33 (0) 145444259 (home), 00 33 (0) 671172007 (mobile). E-mail: alix.bernard@univ-angers.fr

Νίκος Παπαχριστόπουλος, Ph.D., Ψυχολόγος-Ψυχαναλύτης, Διδάσκων στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Υπεύθυνος του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας. Διεύθυνση: Γεροκωστοπούλου 31-33, 26221 Πάτρα, Τηλ: 2610-620752, 6973785115 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: papachristo@upatras.gr

Nikos Papachristopoulos, Ph.D., Psychologist-Psychoanalyst, Lecturer, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, University of Patras, Head of Counselling Youth of Secondary Education in Achaia. Address: Gerokostopoulou 31-33, 26221 Patras, Tel.: 0030-2610-620752, 0030-6973785115 (mobile). E-mail: papachristo@upatras.gr

Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη, M.Sc. Θεραπείας μέσω Τεχνών, Χοροθεραπεύτρια στην Ειδική Αγωγή και Εκπαιδευτρια μέσω Παραστατικών Τεχνών (Θέατρο και Χορός) στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, 12351 Αγία Βαρβάρα, Αττική. Τηλ.: 6977074764 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: alexperisteraki@yahoo.com

Alexandra F. Peristeraki, M.Sc. in Art Therapy, Dance-Therapist in a Public School for Children with Special Needs and Instructor of Performing Arts (Theatre and Dance) in Adult Education, 12351 Aghia Varvara, Attica, Greece. Tel.: 0030-6977074764 (mobile). E-mail: alexperisteraki@yahoo.com

Σπύρος Πετρίτης, Υποψήφιος Διδάκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τηλ.: 210-9842630, 6944156234 (κινητό), Τηλεομ.: 210-9842630. Διεύθυνση: Δημοκρατίας 77, 17563 Παλαιό Φάληρο, Αθήνα. Ηλεκτρονική διεύθυνση: spetrit@gmail.com Ιστολόγιο: www.spetrit.blogspot.com

Spyros Petritis, Ph.D. Candidate, Department of Theatre Studies, National and Kapodistrian University of Athens. Tel.: 0030-210-9842630, 0030-6944156234 (mobile), Fax: 0030-210-9842630. Address: Dimokratias 77, 17563 Paleo Faliro, Athens. E-mail: spetrit@gmail.com Blog: www.spetrit.blogspot.com

Μάριος Α. Πουρκός, Ph.D., Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Διευθυντής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας και της Μονάδας Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Διαλογικής-Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, 74100 Ρέθυμνο, Κρήτη. Τηλ.: 28310-53961 (οικία), 77666 (γραφείο), 6936550791 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: mpourkos@gmail.com

Marios A. Pourkos, Ph.D., Professor, Department of Pre-School Education, School of Education, University of Crete, Director of the Laboratory of Psychological Research and of the Laboratory Unit of Ecological Psychology and Experiential, Heuristic and Dialogic-Communicative Psychopedagogy, University Campus Gallos, 74100 Rethymnon, Crete, Greece. Tel.: 0030-28310-53961 (home), 0030-28310-77666 (office), 0030-6936550791 (mobile). E-mail: mpourkos@gmail.com

Κυριακή Σαμαρτζή, Κλινικός Ψυχολόγος-Ψυχαναλύτρια, Διδάσκουσα Ψυχολογίας στο ΑΤΕΙ Πατρών, Κλινικός Ψυχολόγος στο 6^ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, Τηλ.: 213 0048414 (γραφείο), 6973795405 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: kyria.sam@hotmail.com

Kyriaki Samartzi, Clinical Psychologist- Psychoanalyst, Adjunct Lecturer of Psychology at the Technological Institute of Patras, Clinical Psychologist at the 6th Elementary School of Athens for Children with Disabilities, Tel.: 0030-213 0048414 (office), 0030-6973795405(mobile). E-mail: kyria.sam@hotmail.com

Μαγδαληνή Σαμαρτζή, Πιστοποιημένη Καθηγήτρια Κλασσικής Φιλολογίας Καθηγήτρια Κλασσικής Φιλολογίας στο Γυμνάσιο Alain Fournier στην περιοχή του Παρισιού. Διεύθυνση γυμνασίου. 44, Rue de la Division Leclerc, 92140 Clamart, France, Τηλ: 0033 1 45 29 30 50 (γραφείο), 0033 6 21 68 87 67(κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: msvt73@hotmail.fr

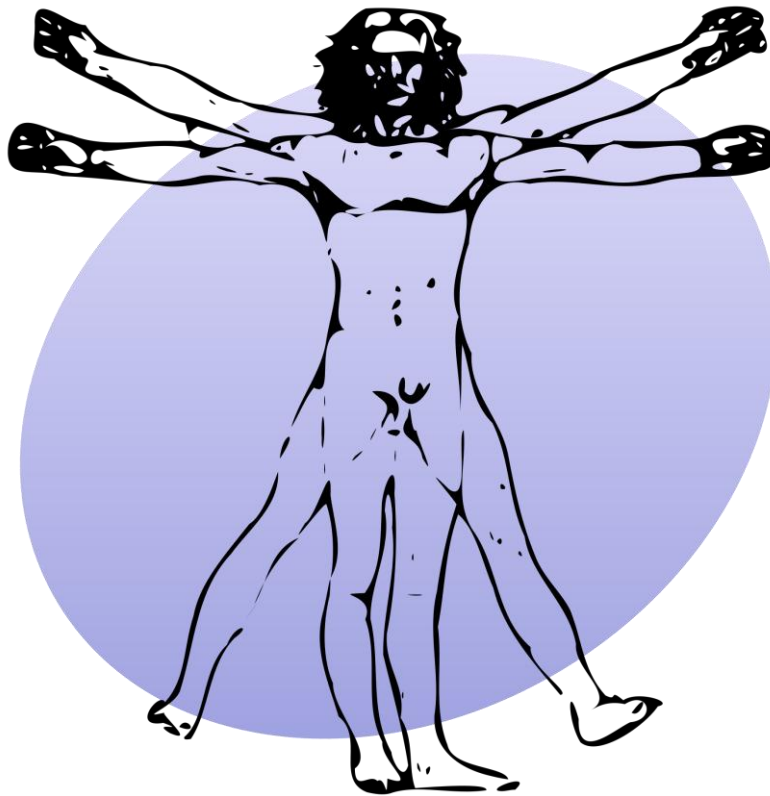
Magdalini Samartzi, Certified Professor of Classical Literature, Professor of Classical Literature in Alain Fournier High School at Paris area. High School address: 44, Rue de la Division Leclerc , 92140 Clamart, France, Tel: 0033 1 45 29 30 50 (office), 0033 6 21 68 87 67(mobile). E-mail: msvt73@hotmail.fr

Χρυσούλα Σκεπετζή, Ζωγράφος-Ποιήτρια. Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, 74100 Ρέθυμνο, Κρήτη. Τηλ.: 28310-26653 (οικία), 28310-77719 (γραφείο), 6976955084 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: skepetzi@admin.uoc.gr Περισσότερες πληροφορίες στην προσωπική της ιστοσελίδα: <http://www.lboro.ac.uk/departments/ssehs/staff/academic/brett-smith.html>

**Chrysoula Skepetzi, Artist. University Campus Gallos, 74100 Rethymnon, Crete, Greece. Tel.: 0030-28310-26653 (home), 0030-28310-77719 (office), 0030-6976955084 (mobile). E-mail: skepetzi@admin.uoc.gr
Web site: <http://www.lboro.ac.uk/departments/ssehs/staff/academic/brett-smith.html>**

Λάζαρος Τεντόμας, Ph.D., Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Εκπαιδευτικός στο Ειδικό Γυμνάσιο και Λύκειο Αθηνών. Τηλ.: 210-5152235 (οικία), 6977482412 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: tentlaz@otenet.gr, fereniki@gmail.com

Lazaros Tentomas, Ph.D., Social Anthropologist, Professor at the High School of Special Education in Athens. Tel.: 0030-210-5152235 (home), 0030-6977482412 (mobile). E-mail: tentlaz@otenet.gr, fereniki@gmail.com

**ΚΑΛΙΤΕΧΝΕΣ ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
(ARTISTS IN ALPHABETICAL ORDER)**

Μανόλης Αναστασάκος, *Εικαστικός, Σπουδές στις Εφαρμοσμένες Τέχνες, στην Εικαστική Ψυχοθεραπεία και Σκηνοθεσία, Τηλ.: 210-9579700, 6932272198 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: m.anastasakos@gmail.com www.m-anastasakos.com

Manolis Anastasakos, *Visual Artist, Studies in Applied Arts, Art Psychotherapy, Tel.: 0030-210-9579700, 0030-6932272198 (mobile).* E-mail: m.anastasakos@gmail.com www.m-anastasakos.com

Μάριος Βάρελης, *Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Τηλ.: 6937356516.* Ηλεκτρονική διεύθυνση: mvarelis@gmail.com
Marios Varelis, *Painter, Studies in Painting, Tel.: 0030-6937356516.* E-mail: mvarelis@gmail.com

Μαρία Γιαννακάκη, *Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Ψηφιδωτού, Κινέζικης Ζωγραφικής και Καλλιγραφίας.* Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@technoxoros.org

Maria Giannakaki, *Painter, Studies in Painting, Mosaic, Chinese Painting and Calligraphy.* E-mail: info@technoxoros.org

Μαρία Γρηγοριάδη, *Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Λιθογραφίας και Σκηνογραφίας, Τηλ.: 6945893151 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: mgrigor@sch.gr www.mariagrighoriadi.gr

Maria Grigoriadi, *Painter, Studies in Fine Arts, in Lithography and in Set Design, Tel.: 0030-6945893151 (mobile).* E-mail: mgrigor@sch.gr www.mariagrighoriadi.gr

Αγγελική Δουβέρη, *Εικαστικός, Σπουδές Φωτογραφίας, Τηλ.: 6972820023 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: angelikidouveri@yahoo.gr

Angeliki Douveri, *Visual Artist, Studies in Photography, Tel.: 0030-6972820023 (mobile).* E-mail: angelikidouveri@yahoo.gr

Στέλλα Δρυγιαννάκη, *Εικαστικός, Σπουδές Γραφιστικής και Ζωγραφικής, Τηλ.: 6970555862 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: stella_dry@hotmail.com

Stella Drygiannaki, *Visual Artist, Studies in Design Graphics and Painting, Tel.: 0030-6970555862 (mobile).* E-mail: stella_dry@hotmail.com

Μαρίβα Ζαχάροφ, *Εικαστικός, Σπουδές Ζωγραφικής, Video Art, Ήχου και Φωτισμού, Τηλ.: 210-6985989, 6976239148 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: marivazacharof@msn.com Ιστοχώρος: www.mariva-zacharof.com marivazacharof@msn.com

Mariva Zacharof, *Visual Artist, Studies in Painting, Video Art, Audio and Lighting, Tel.: 0030-210 6985989, 0030-6976239148 (mobile).* E-mail: marivazacharof@msn.com Web Site: www.mariva-zacharof.com

Κατερίνα Καλόγρη, *Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Χαρακτικής και Φωτογραφίας.* Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@texnoxoros.org

Katerina Kalogri, *Painter, Studies in Painting, Print Making and Photography.* E-mail: info@texnoxoros.org

Καλλιόπη Κουκλινού, *Εικαστικός, Σπουδές Παιδαγωγικής της Τέχνης, Ιστορίας της Τέχνης και Χαρακτικής, Τηλ.: 6979329945.* Ηλεκτρονική διεύθυνση: k_kouklinou@yahoo.gr

Kallioپی Kouklinou, *Visual Artist, Studies in Art Education, Art History and Engraving, Tel.: 0030-6979329945.* E-mail: k_kouklinou@yahoo.gr

Στέλλα Κουκουλάκη, *Ζωγράφος, Σπουδές Συντήρησης Έργων Τέχνης, Φωτογραφίας, Βιομηχανικού Σχεδίου, Γραφικών Τεχνών και Διαφήμισης, Τηλ.: 2810-256587, 6972822167 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@kukulaki.gr Ιστοχώρος: http://kukulaki.gr

Stella Kukulaki, *Painter, Studies in Maintenance Works of Art, Photography, Industrial Design, Graphic Design and Advertising, Tel.: 0030-2810-256587, 0030-6972822167 (mobile).* E-mail: info@kukulaki.gr Web Site: http://kukulaki.gr

Δήμητρα Κουμαντάκη, *Ζωγράφος-Χαράκτρια, Σπουδές Διακοσμητικής, Ζωγραφικής και Χαρακτικής, Τηλ.: 210-6514455, 6976557939 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: dkoum@otenet.gr

Dimitra Koumantaki, *Painter and Print Maker, Studies in Decoration, Painting and Print Making, Tel.: 0030-210-6514455, 0030-6976557939 (mobile).* E-mail: dkoum@otenet.gr

Μαρίνα Μαραβελάκη, *Ζωγράφος-Χαράκτρια, Σπουδές στη Διδακτική της Τέχνης, τη Λιθογραφία, τη Ζωγραφική, το Σχέδιο και τη Χαρακτική, Τηλ.: 6979672231 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: marinam215@msn.com

Marina Maravelaki, *Painter-Print Making, Studies in Art Education, Lithographie, Painting, Drawing and Print Making, Tel.: 0030-6979672231 (mobile).* E-mail: marinam215@msn.com

Κωνσταντίνος Μπολιεράκης, *Εικαστικός, Σπουδές: Ζωγραφικής, Ψηφιδωτού, Αρχιτεκτονικής και Χαρακτικής, Τηλ.: 210-6824006, 6977740798 (κινητό).* Ηλεκτρονική διεύθυνση: ntinabo@gmail.com

Constantina Bolieraki, *Visual Artist, Studies in Painting, Mosaic, Design-Space-Culture and Engraving, Tel.: 0030-210-6824006, 0030-6977740798 (κινητό).* E-mail: ntinabo@gmail.com

Κώστας Παγωμένος, Ζωγράφος-Γλύπτης, Σπουδές Ζωγραφικής, Τηλ. & Τηλεομ.: 2810-822520, 6977566884 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: E-mail: info@kostaspagomenos-sculpture.com Web site: www.kostaspagomenos-sculpture.com
Kostas Pagomenos, *Painter-Sculptor, Studies in Painting, Tel. & Fax: 0030-2810-822520, 0030-6977566884 (mobile)*. E-mail: info@kostaspagomenos-sculpture.com Web site: www.kostaspagomenos-sculpture.com

Έλενα Παπαϊωάννου, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφική, Τηλ.: 924410-55759, 6973313862 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: artelenapapaiouannou@facebook.com

Elena Papaioannou, *Painter, Studies in Painting, Tel.: 0030-924410-55759, 0030-6973313862 (mobile)*. E-mail: artelenapapaiouannou@facebook.com

Μάκης Παρασκευάς, *Εικαστικός*, Τηλ.: 6977154892 (κινητό). E-mail: bekroulas@hotmail.com
Makis Paraskevas, *Visual Artist, Tel.:0030- 6977154892 (mobile)*. E-mail: bekroulas@hotmail.com

Γιώργος Σαλταφέρους, Ζωγράφος, Σπουδές στα Παιδαγωγικά και τις Πολιτικές Επιστήμες, στη Διδακτική της Τέχνης, στη Χαρακτική, στην Ιστορία της Τέχνης και στην Διδακτική της Τέχνης και στη Μουσειοπαιδαγωγική. Ηλεκτρονική διεύθυνση: saltaferosgiorgos@gmail.com

Giorgos Saltaferos, *Painter, Studies in Education and Political Sciences, in Teaching of Art and Museum Education, in Etching, Design Research and History of Art*. E-mail: saltaferosgiorgos@gmail.com

Χρυσούλα Σκεπετζή, *Εικαστικός-Ποιήτρια-Επιμελήτρια εκθέσεων, Σπουδές Ζωγραφικής, Αρχιτεκτονικού Σχεδίου, Διακοσμητικής Εσωτερικού Χώρου, Μικρογραφίας*, Τηλ.: 28310-26653 (οικία), 28310-77719 (γραφείο), 6976955084 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: skepetzi@admin.uoc.gr, skepetzichrysoula@hotmail.com
Ιστοσελίδα: <http://www.lboro.ac.uk/departments/ssehs/staff/academic/brett-smith.html>, <http://skepetzi.tripod.com>

Chrysoula Skepetzi, *Visual Artist, Artist-Poet-Curator, Studies in Painting Architectural Designs, Decorative Interior Space, Thumbnail*, Tel.: 0030-28310-26653 (home), 0030-28310-77719 (office), 0030-6976955084 (mobile). E-mail: skepetzi@admin.uoc.gr, skepetzichrysoula@hotmail.com
Web site: <http://www.lboro.ac.uk/departments/ssehs/staff/academic/brett-smith.html>

Βαρβάρα Σπυρούλη, Ζωγράφος-Γλύπτης, Σπουδές Ζωγραφικής, Αρχιτεκτονικής, Τηλ.: 210-2750679, 6972238791 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: decsmr@otenet.gr

Barbara Spirouli, *Artist-Sculpture, Studies in Painting, Architecture, Tel.: 0030-2102750679, 0030-6972238791 (mobile)*. E-mail: decsmr@otenet.gr

Γιάννης Στεφανάκης, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Χαρακτικής, Αγοιγραφίας, Τέχνης του Βιβλίου και Τυπογραφίας, Τηλ.: 6977535105 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: neoeripedo@yahoo.gr

Giannis Stefanakis, *Painter, Studies in Painting, Printmaking, Painting, Book Art and Typography, Tel.: 0030-6977535105 (mobile)*. E-mail: neoeripedo@yahoo.gr

Ειρήνη Τατάκη, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Γλυπτικής και Πολυμέσων, Τηλ.: 210-2813939, 6979144712 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: irenetatakis@hotmail.com

Irini Tatakí, *Painter, Studies in Painting, Sculpture and Multimedia, Tel: 0030-210-2813939, 0030-6979144712 (mobile)*. E-mail: irenetatakis@hotmail.com

Βαγγέλης Τζεμμιάς, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Τηλ.: 22990-42462, 6945818431 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: vatze20@yahoo.gr

Vaggelis Tzermias, *Painter, Studies in Painting, Tel.: 0030-22990-42462, 0030-6945818431 (mobile)*. E-mail: vatze20@yahoo.gr

Κατερίνα Τσεμπελή, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Τηλ.: 28210-46654, 6937500624 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: tsempelikaterina@gmail.com Ιστοσελίδα: www.tsempelikaterina.com

Katerina Tsempeli, *Painter, Studies in Painting, Tel.: 0030-6937500624 (mobile)*. E-mail: tsempelikaterina@gmail.com Web site: www.tsempelikaterina.com

Ηλίας Χαρίσις, Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής Τηλ.: 6973224421 (κινητό). Ηλεκτρονική διεύθυνση: ixarisis@otenet.gr
Elias Harissis, *Painter, Studies in Painting, Tel.: 0030-6973224421 (mobile)*. E-mail: ixarisis@otenet.gr

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Τι είναι το σώμα; Πώς αυτό συνδέεται με την ανθρώπινη ύπαρξη και ειδικότερα με τα συγκεκριμένα νοήματα που παράγει ο άνθρωπος στα διάφορα πλαίσια δραστηριοποίησης και δημιουργίας του (στην κοινωνία, τον πολιτισμό, την ιστορία, την οικογένεια, την εκπαίδευση, στις διαδικασίες μάθησης και ανάπτυξης, κτλ.);

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το ανθρώπινο σώμα είναι ένα σύνθετο φαινόμενο παρατήρησης το οποίο απασχολεί τον άνθρωπο από αρχαιοτάτων χρόνων. Σχετίζεται, κατ' αρχήν, με τις βιολογικές διαστάσεις της ύπαρξής μας που μας συνδέουν στενά με τις διαδικασίες της φύσης, και, κατά δεύτερον, είναι συγχρόνως και πολιτισμική κατασκευή που συνεχώς υποβάλλεται σε κοινωνικο-ιστορική διαμόρφωση και "επεξεργασία". Το σώμα είναι επομένως, εκτός από φύση και βιολογικές ορμές και διαδικασίες, και κοινωνικο-ιστορικο-πολιτισμική κατασκευή, που επηρεάζεται και διαμορφώνεται από τις πιέσεις και πρακτικές/πειθαρχίες της κουλτούρας/πολιτισμού και τις εκάστοτε μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της/του. Όπως διαπιστώνει ο κοινωνιολόγος του σώματος B. S. Turner, το σώμα είναι "η δυνατότητα που διαμορφώνεται από τον πολιτισμό και που πραγματοποιείται στο πλαίσιο των ανθρωπίνων αλληλεπιδράσεων".

Το σώμα είναι επίσης αναπόσπαστο μέρος της ταυτότητάς μας, είναι το πιο «δημόσιο» μέρος του εαυτού μας. Συνιστά επίσης ένα πολύ σημαντικό μέρος του καθημερινού και επιστημονικού μας λόγου και δράσης, τοποθετώντας το μάλιστα σήμερα σε μια υψηλή θέση, εφάμιλλη με αυτήν της ανθρώπινης πνευματικότητας.

Ως αντικείμενο μελέτης το σώμα ενδιαφέρει τόσο τη Θεολογία όσο και τη Φιλοσοφία και τις επιστήμες αναπτύσσοντας για αυτό διάφορες προσεγγίσεις και θεωρίες. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκαν, για παράδειγμα, προσεγγίσεις όπου ο άνθρωπος εμφανίζεται ως μια εικόνα του Θεού, ως ένα κομμάτι της φύσης, ως ο σκοπός και η αποστολή του κόσμου ή ακόμη και ως το λάθος του και το πιο καταστροφικό του μέρος. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρεί κανείς μια τρομακτική αύξηση του ενδιαφέροντος για το σώμα στο πλαίσιο της φιλοσοφίας, των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας. Όλο και περισσότεροι ερευνητές ποικίλων γνωστικών αντικειμένων, ενάντια στις διστακτικές, αναγωγιστικές και μηχανοκρατικές αντιλήψεις του σώματος, αναγνωρίζουν και επιβεβαιώνουν με πιο πειστικό, συστηματικό και ολιστικό τρόπο την πρωτοκαθεδρία και τη σπουδαιότητα που αυτό διαδραματίζει στις διαδικασίες αγωγής, εκπαίδευσης, γνώσης, υγείας, θεραπείας, καλλιτεχνικής δημιουργίας και γενικότερα παραγωγής και ανάπτυξης του πολιτισμού.

Στόχος του διεπιστημονικού συμποσίου είναι η παρουσίαση και αποτίμηση της σύγχρονης αυτής προβληματικής έχοντας ως βασικό άξονα προβληματισμού τις δυνατότητες δημιουργικής σύνθεσης των προσεγγίσεων και κατά συνέπεια διεύρυνσης και εμπλουτισμού του θεωρητικού και μεθοδολογικού εξοπλισμού των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας. Με άλλα λόγια, στόχος του συμποσίου είναι η πραγμάτευση και ο κριτικός αναστοχασμός καίριων θεωρητικών, επιστημολογικών, ηθικών, δεοντολογικών και μεθοδολογικών ζητημάτων που αφορούν το ρόλο που διαδραματίζει το σώμα στις γνωστικές διαδικασίες και στις διαδικασίες αγωγής, κοινωνικοποίησης, υγείας και θεραπείας στο πλαίσιο της οικογένειας, του σχολείου, των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας και των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης. Μετατοπίζοντας την έμφαση του ενδιαφέροντος στην έρευνα των ενσώματων πρακτικών και διαδικασιών, το συμπόσιο στοχεύει στην κριτική και την αποδόμηση των κλασικών, συμβατικών δεισμών μεταξύ του «νου και του σώματος», της «νόησης και της εμπειρίας», του «υποκειμένου και του αντικειμένου», του «οργανισμού και του περιβάλλοντος», της «φύσης και του πολιτισμού», της «κοινωνίας και του ατόμου», του «δημόσιου και του ιδιωτικού», της «δράσης και των δομών», της «θεωρίας και της πρακτικής», κ.ά. Ένας άλλος βασικός στόχος του συμποσίου είναι να παρέχει στη νέα γενιά φοιτητών και ερευνητών όχι μόνο εναλλακτικές προσεγγίσεις στη θεωρία και έρευνα των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας αλλά και καινούργιους τρόπους σκέψης σχετικά με την ερευνητική-διδασκτική τους ταυτότητα.

Ορισμένοι από τους στόχους του συμποσίου είναι:

1. Να προσδιοριστεί και να διερευνηθεί ο ρόλος που διαδραματίζει το σώμα (ενσώματη προοπτική) στη θεωρία και έρευνα των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας.
2. Να παρουσιαστεί και αποτιμηθεί η σύγχρονη προβληματική (θέσεις, κριτικές, διαμάχες, διλήμματα, παρανοήσεις, καταχρήσεις) και τα πρόσφατα ερευνητικά πορίσματα που αφορούν το σώμα και τις ενσώματες προσεγγίσεις στις κοινωνικές επιστήμες, την τέχνη και τις επιστήμες αγωγής και υγείας.
3. Να προσδιοριστούν και να αναδειχθούν οι δυνατότητες και τα όρια των ενσώματων προσεγγίσεων στις κοινωνικές επιστήμες, στην τέχνη και στις επιστήμες αγωγής και υγείας.
4. Να προσδιοριστούν οι ιδιαίτερες προκλήσεις που δημιουργούν οι ενσώματες προσεγγίσεις στις κοινωνικές επιστήμες, στην τέχνη και στις επιστήμες αγωγής και υγείας.
5. Να προσδιοριστεί και να διερευνηθεί ο ρόλος του σώματος και της ενσώματης προοπτικής ως γνωστικής και ερευνητικής διαδικασίας.
6. Να κατανοηθούν οι σχέσεις μεταξύ των σωματικών και βιοματικών διαδικασιών και των αναπαραστατικών μορφών.

7. Να παρουσιαστούν οι συνεπαγωγές και εφαρμογές των ενσώματων προσεγγίσεων στις κοινωνικές επιστήμες, στην τέχνη και στις επιστήμες αγωγής και υγείας και γενικότερα στην εκπαίδευση, την παιδεία και την κοινωνική πολιτική.
8. Να παρουσιαστούν οι εφαρμογές των ενσώματων προσεγγίσεων σε ποικίλες περιπτώσεις δοκιμάζοντας νέες ιδέες και ερμηνείες.
9. Να διερευνηθούν οι χρήσεις και καταχρήσεις του σώματος στις κοινωνικές επιστήμες, την τέχνη και στις επιστήμες αγωγής και υγείας.

Πιο συγκεκριμένα, ο προβληματισμός και η συζήτηση εστιάζεται στα ακόλουθα βασικά ζητήματα:

1. Τι είναι το σώμα, ποιες είναι οι βασικές του διαστάσεις και πώς αυτό διαμορφώνεται;
2. Ποιοι είναι οι θεμελιώδεις ιστορικοί και επιστημολογικοί παράγοντες που οδήγησαν στην ανάδυση και την ανάπτυξη των ενσώματων θεωριών και ερευνών στο πλαίσιο της φιλοσοφίας, της επιστήμης και της τέχνης;
3. Τι τάσεις υπάρχουν στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας σχετικά με τις ερευνητικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις που έχουν ως βασική τους προοπτική το σώμα;
4. Γιατί είναι αναγκαίες και χρήσιμες οι ενσώματες προσεγγίσεις για τη θεωρία και έρευνα των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας;
5. Τι θέση έχει το σώμα ή θα μπορούσε να έχει στα διάφορα πλαίσια της έρευνας των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας;
6. Πώς το σώμα συνδέεται με τη γνώση και γιατί και πώς το σώμα και η μεθοδολογία έρευνας συναντούνται ή μπορούν να συναντηθούν για την προώθηση της γνώσης;
7. Τι είδους «αλήθειες» παράγονται από τις ενσώματες αυτές προσεγγίσεις;
8. Πώς η «ποιότητα» των ενσώματων αυτών προσεγγίσεων μπορεί να οριστεί ή να εξασφαλιστεί;
9. Πώς οι ενσώματες προσεγγίσεις συνδέονται με την έρευνα των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας; Πώς η πραγματικότητα του σώματος μπορεί να πλαισιώσει και να επηρεάσει τη θεωρία και την πρακτική των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας;
10. Πώς οι ενσώματες ερευνητικές προσεγγίσεις των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας λειτουργούν στην πράξη;
11. Πώς οι σχέσεις νου-σώματος-κοινωνίας-πολιτισμού αλλάζουν ή αντιστέκονται στην αλλαγή ως ιστορικές διαδικασίες ανασχηματισμού του κόσμου;
12. Πώς τα σώματα άλλων ανθρώπων και των ζώων επηρεάζουν την κατανόηση του δικού μας σώματος;
13. Ποιες είναι οι δυνατότητες και τα όρια των ενσώματων προσεγγίσεων στη θεωρία και έρευνα των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας;
14. Τι ρόλο διαδραματίζει το σώμα στις νοητικές-γνωστικές και γενικότερα ψυχολογικές διαδικασίες (αντίληψη, νόηση, σκέψη, φαντασία, γλώσσα, κ.ά.);
15. Τι ρόλο διαδραματίζει το σώμα στις μαθησιακές, αναπτυξιακές, επικοινωνιακές, διαπροσωπικές, κοινωνικο-ηθικές, θεραπευτικές διαδικασίες στο πλαίσιο της οικογένειας, του σχολείου, των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας και των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης;
16. Πώς λειτουργεί το παιδικό σώμα στο πλαίσιο της σύγχρονης πραγματικότητας (καθημερινή επικοινωνία, οικογένεια, σχολείο, νέες τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορίας) και ποιες είναι οι σημειούμενες αλλαγές σε σχέση με παλαιότερες πολιτισμικές νοοτροπίες (παράδοση και διαχρονικές ανθρωπολογικές σημαίνουσες);
17. Τι είδους χρήσεις και καταχρήσεις του σώματος έχουν γίνει και γίνονται στις κοινωνικές επιστήμες, στην τέχνη και στις επιστήμες αγωγής και υγείας;

Βασική μας επιδίωξη είναι η προβληματική του συμποσίου αυτού να συγκεντρώσει ερευνητές από γειτονικά επιστημονικά πεδία των κοινωνικών επιστημών, της τέχνης και των επιστημών αγωγής και υγείας και να ενθαρρύνει την προώθηση διεπιστημονικών (interdisciplinary), πολυεπιστημονικών (multidisciplinary), υπερεπιστημονικών (transdisciplinary) και συνθετικών (integrative) προσεγγίσεων όσον αφορά τη διερεύνηση των υποθέσεων που αφορούν τα ενσώματα ζητήματα και φαινόμενα και την ενσώματη μας ύπαρξη γενικότερα, και κυρίως της σύμφυτης δυνατότητας του σώματος να αλλάζει με όρους σχέσεων και αλληλεπιδράσεων με το περιβάλλον του (οικολογικό, κοινωνικό, πολιτισμικό), όχι μόνο υπό το πρίσμα της κυρίαρχης σήμερα κονστрукτιβιστικής και μετανεωτερικής προοπτικής.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

1. Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί και Επιστημολογικές Διαστάσεις του Σώματος

- Η έννοια και το νόημα του σώματος
- Οντολογικά, επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα του σώματος
- Σώμα και κοινωνικές επιστήμες (ψυχολογία, κοινωνιολογία, ανθρωπολογία, κ.ά.)

- Σώμα και ανθρωπιστικές επιστήμες
- Σώμα και καλλιτεχνική δημιουργία
- Σώμα και επιστήμες της υγείας
- Σώμα και επιστήμες της αγωγής
- Σώμα και ψυχοθεραπεία
- Το σώμα στην κριτική κοινωνική και πολιτισμική θεωρία
- Σώμα και ρεαλισμός
- Σώμα και κονστρουκτιβισμός
- Σώμα και πραγματισμός
- Σώμα και βίωμα
- Θεωρητικό πλαίσιο, βασικές παραδοχές και θέσεις των ενσώματων προσεγγίσεων (ερμηνευτικές, φαινομενολογικές, φεμινιστικές, κονστρουκτιβιστικές, σημειωτικές, διαλογικές, οικολογικές, εξελικτικές, κ.ά.)
- Εξελκτικές και οικολογικές διαστάσεις του σώματος
- Σώμα και διεπιστημονικές (interdisciplinary), πολυεπιστημονικές (multidisciplinary) και υπερεπιστημονικές (transdisciplinary) ερευνητικές πρακτικές
- Διαμάχες και διλήμματα σχετικά με τη σωματοποίηση (embodiment)
- Προοπτικές και όρια των ενσώματων προσεγγίσεων
- Πέρα από τη σωματοποίηση (embodiment): Λάθη, παρανοήσεις καταχρήσεις σχετικά με τις ενσώματες προσεγγίσεις στη φιλοσοφία, την επιστήμη και την τέχνη

2. Σώμα και Κοινωνικο-Ιστορικές και Πολιτισμικές Διαδικασίες

- Σώμα και κοινωνική θεωρία
- Κοινωνικο-ιστορικές, πολιτισμικές και οικολογικές διαστάσεις του σώματος
- Το σώμα ως κοινωνικο-ιστορικό-πολιτισμικό φαινόμενο
- Η ενσώματη βάση της κουλτούρας και του πολιτισμού
- Χωρο-χρονικές διαδικασίες και σώμα
- Ιστορία και σώμα
- Το σώμα σε καιρούς κρίσης στην κοινωνία
- Αναπαράστασεις, συμβολισμοί και τύποι σώματος στις διάφορες ιστορικές εποχές
- Σώμα και διαδικασίες διαμόρφωσης του εαυτού και της ταυτότητας
- Το σώμα στην προνεωτερική, τη νεωτερική και τη μετανεωτερική εποχή
- Ετερότητα και σωματικές διαδικασίες
- Συνεπαγωγές των ενσώματων προσεγγίσεων στους θεσμούς της κοινωνίας

3. Σώμα και Νοητικές-Γνωστικές (Γνωσιακές) Διαδικασίες

- Το ζήτημα των σχέσεων του νου και του σώματος: Καρτεσιανές και αντικαρτεσιανές προσεγγίσεις – Υπερβαίνοντας τους δυισμούς
- Η ψυχολογία υπό το πρίσμα της σωματοποίησης (embodiment)
- Σώμα και γνώση: Προς μια σχεσιακή προσέγγιση
- Το σώμα ως φορέας γνώσης: Ο ρόλος του σώματος στις νοητικές-γνωστικές διαδικασίες
- Ενσώματες προσεγγίσεις στις νοητικές-γνωστικές διαδικασίες (αντίληψη, νόηση, σκέψη, φαντασία, μνήμη, γλώσσα)
- Ενσώματες διαδικασίες, δράση και διαδικασίες κατασκευής του νοήματος
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές
- Σώμα, συναισθήματα και γνώση
- Σώμα και δημιουργική φαντασία
- Σώμα και συνείδηση
- Ενσώματες και διυποκειμενικές διαστάσεις της γνώσης
- Γνώση, εξουσία και πειθαρχικοί μηχανισμοί του σώματος
- Αναπτυξιακές προοπτικές της σωματοποίησης (embodiment) και της συνείδησης
- Χρήσεις και καταχρήσεις του σώματος στις νοητικές-γνωστικές διαδικασίες

4. Σώμα και Ποιοτικές Ερευνητικές Μεθοδολογίες

- Η σπουδαιότητα και ο ρόλος του σώματος στην έρευνα και τη γνώση
- Όταν το σώμα του ερευνητή συναντά το σώμα των υποκειμένων της έρευνας: Προς μια ενσώματη σχεσιακή ερευνητική μεθοδολογία

- Αντιληπτικά συστήματα (οπτικό, ακουστικό, γευστικό, οσφρητικό, κιναισθητικό) και πολυτροπικές μεθοδολογίες
- Υλικότητες (materialities) και διαδικασίες συλλογής, ερμηνείας, αναπαράστασης και διάδοσης των ερευνητικών δεδομένων
- Σώμα, προσφερόμενες δυνατότητες (affordances) και βασισμένες στην τέχνη ερευνητικές μεθοδολογίες
- Σώμα, ψηφιακές τεχνολογίες και νέοι τρόποι ερευνητικού σχεδιασμού
- Έμφυλο σώμα και ερευνητικές διαδικασίες και πρακτικές
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές στο πλαίσιο των μεθοδολογιών έρευνας
- Το σώμα στο πλαίσιο των ποιοτικών ερευνητικών μεθοδολογιών (εθνογραφική, βιογραφική, αφηγηματική, ερμηνευτική, φαινομενολογική, διαλογική, σημειωτική, κριτική, κοινωνικο-ιστορική-πολιτισμική, έρευνα-δράση, φεμινιστική, κ.ά.)
- Σώμα, λόγος, αφήγηση
- Εξουσία, γνώση και πειθαρχικοί μηχανισμοί του σώματος στο πλαίσιο των μεθοδολογιών έρευνας
- Χρήσεις και καταχρήσεις του σώματος στην επιστήμη και στην μεθοδολογία έρευνας

5. Σώμα, Παιδί και Οικογένεια: Πρακτικές Αγωγής, Κοινωνικοποίησης, Πειθάρχησης, Επενέργειας, Επικοινωνίας, Μάθησης και Ανάπτυξης

- Εξουσία, γνώση και πειθάρχηση του σώματος στο πλαίσιο της οικογένειας
- Οικογενειακή ιδεολογία και παιδική σωματικότητα
- Παιδικό σώμα, πειθαρχικοί μηχανισμοί και αντιστάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας
- Οικογενειακός χώρος και «διαχείριση» της κίνησης των παιδικών σωμάτων
- Πρακτικές «σωματικού εγγραμματος», «σωματικής κοινωνικοποίησης» στο πλαίσιο της οικογένειας
- Σύγχρονες μορφές οικογένειας, σώμα και διαδικασίες κατασκευής νέων μορφών υποκειμενικότητας
- Σωματοποίηση (embodiment), προσφερόμενες δυνατότητες (affordances) και διαδικασίες αντίληψης, δράσης και επενέργειας (agency) στο πλαίσιο της οικογένειας
- Υλικότητες (materialities) και διαδικασίες διαμόρφωσης του εαυτού/ταυτότητας και του σώματος στο πλαίσιο της οικογένειας
- Έμφυλο σώμα και οικογένεια
- Το βίωμα του σώματος στην οικογένεια
- Σώμα και επικοινωνιακές διαδικασίες στο πλαίσιο της οικογένειας
- Σώμα και διαδικασίες μάθησης και ανάπτυξης στο πλαίσιο της οικογένειας
- Σώμα και κοινωνικο-ηθικές διαδικασίες στο πλαίσιο της οικογένειας
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές στο πλαίσιο της οικογένειας
- Ειδική αγωγή και σώμα στο πλαίσιο της οικογένειας
- Σώμα και υγεία στο πλαίσιο της οικογένειας
- Το σώμα σε περιόδους κρίσης της οικογένειας

6. Σώμα, Παιδί και Εκπαίδευση

- Εξουσία, γνώση και πειθάρχηση του σώματος στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Εκπαιδευτική ιδεολογία και παιδική σωματικότητα
- Παιδικό σώμα, πειθαρχικοί μηχανισμοί και αντιστάσεις στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Σχολικός χώρος και «διαχείριση» της κίνησης των παιδικών σωμάτων
- Πρακτικές «σωματικού εγγραμματος» στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Αναπαραστάσεις του παιδικού σώματος στα σχολικά εγχειρίδια
- Σωματοποίηση (embodiment), προσφερόμενες δυνατότητες (affordances) και διαδικασίες αντίληψης, δράσης και επενέργειας (agency) στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Υλικότητες (materialities) και διαδικασίες διαμόρφωσης του εαυτού και του σώματος στην εκπαίδευση
- Έμφυλο σώμα και εκπαίδευση
- Σωματικό βίωμα και μαθητικές δράσεις στο σχολείο
- Σώμα και επικοινωνιακές διαδικασίες στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Σώμα και διαδικασίες διδασκαλίας, μάθησης και ανάπτυξης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Σώμα και κοινωνικο-ηθικές διαδικασίες στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Σώμα και υγεία στο πλαίσιο της εκπαίδευσης
- Ειδική αγωγή και σώμα στο πλαίσιο του σχολείου

- Η σπουδαιότητα του σώματος στις εναλλακτικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις (κριτική παιδαγωγική, διαλογική παιδαγωγική, βιοματική παιδαγωγική, φεμινιστική παιδαγωγική, κ.ά.)

7. Σώμα, Παιδί και Νέες Τεχνολογίες Επικοινωνίας και Πληροφορίας

- Νέες τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορίας, πολυτροπικότητα και σωματοποίηση (embodiment)
- Σωματοποίηση (embodiment), προσφερόμενες δυνατότητες (affordances) και διαδικασίες αντίληψης, δράσης και επενέργειας (agency) στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Υλικότητες (materialities) και διαδικασίες διαμόρφωσης του εαυτού και του σώματος στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Πρακτικές και μορφές τεχνολογικής σωματοποίησης στη σύγχρονη εποχή
- Εξουσία, γνώση και πειθάρχηση του σώματος στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Έμφυλο σώμα στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Το βίωμα του σώματος στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Σώμα και επικοινωνιακές διαδικασίες στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Σώμα και διαδικασίες διδασκαλίας, μάθησης και ανάπτυξης στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Σώμα και κοινωνικο-ηθικές διαδικασίες στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Σώμα και ειδική αγωγή στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας
- Σώμα και υγεία στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας

8. Σώμα, Δημιουργικές Πρακτικές και Τέχνη

- Ο ρόλος του σώματος στις δημιουργικές πρακτικές και στην τέχνη (λογοτεχνία, χορός, μουσική, τραγούδι, οπτικές τέχνες, εικαστικές τέχνες, κινηματογράφος, θέατρο, φωτογραφία, περφόρμανς, εγκαταστάσεις, κ.ά.)
- Αναπαραστάσεις του σώματος στην τέχνη (με βάση το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική τάξη, τη θρησκεία, τη φυλή, την εθνικότητα κ.ά.) και οι πολιτισμικές και οι ηθικοπλαστικές τους προϋποθέσεις
- Εικονογραφικές και μορφολογικές προσεγγίσεις του σώματος (το σώμα ως εικονογραφικό θέμα – μορφολογικές και ιστορικές ταξινομίες)
- Αναπαραστάσεις του παιδικού σώματος στην τέχνη
- Τέχνη, σωματοποίηση (embodiment) και αλληλεπίδραση
- Σωματοποίηση (embodiment), προσφερόμενες δυνατότητες (affordances) και διαδικασίες αντίληψης, δράσης και επενέργειας (agency) στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Υλικότητες (materialities) και διαδικασίες διαμόρφωσης του εαυτού/ταυτότητας και του σώματος στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Εξουσία, γνώση και πειθάρχηση του σώματος στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Έμφυλο σώμα, δημιουργικές πρακτικές και τέχνη
- Το βίωμα του σώματος στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και επικοινωνιακές διαδικασίες στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και διαδικασίες διδασκαλίας, μάθησης και ανάπτυξης στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και κοινωνικο-ηθικές διαδικασίες στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Ενσώματη εμπειρία, γλωσσικές διαδικασίες και μεταφορές στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και ειδική αγωγή στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και υγεία στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και αυτοσχεδιασμός στο πλαίσιο των δημιουργικών πρακτικών και της τέχνης
- Σώμα και καρναβάλι
- Χρήσεις και καταχρήσεις του σώματος στις δημιουργικές πρακτικές και στην τέχνη.

AIMS AND SCOPE OF THE SYMPOSIUM

What is the body? How this relates to human existence and especially with specific meanings produced by the man in his various activities and creation processes (in the society, culture, history, family, education, learning and development, etc.)?

There is no doubt that the human body is a complex phenomenon of observation that interested man since ancient times. Firstly, it is related with the biological dimensions of our existence that are closely connected with the processes of nature, and, secondly, it is also cultural construction that constantly subjected to socio-historical formation and "elaboration". In simple terms the body is embedded in social practices a basic insight that dramaturgy shares with the anthropological tradition: "the human body has to be constantly and systematically produced, sustained, and presented in everyday life and therefore the body is best regarded as a potentiality which is realized and actualized through a variety of social regulated activities or practices" (Turner, 1984: 24). Or, stated more plainly, people do not "have" a body so much as people actively do a body. The body is fashioned, crafted, negotiated, manipulated and largely in ritualized social and cultural conventions.

The body is also an integral part of our identity, is the most "public" part of ourselves. It is also a very important part of our everyday and scientific discourse and action, placing in our times in a high position, comparable to that of human spirituality.

In recent decades, the body has emerged as a central concern in philosophy, the social sciences, the arts, and in education and health. Increasingly, researchers from various disciplines, by contesting dualistic, reductionist, and mechanical views of the body, have come to recognize and affirm in a more convincing, systematic, and holistic way the body's preeminent role in education and knowledge, in health and healing, and in artistic creation and the overall production and development of culture.

The aim of this symposium is the presentation and evaluation of current perspectives on the body, with a view towards a creative synthesis of the different approaches and a subsequent expansion and enrichment of the theoretical and methodological equipment of the social sciences, the arts, and the education and health sciences. It especially aspires to encourage interdisciplinary, multidisciplinary, transdisciplinary, and integrative approaches that explore the question of *embodiment*. In other words, the overall objective of the symposium is the examination and critical reflection of key theoretical, epistemological, moral, ethical, and methodological issues concerning the role of the body in cognitive processes and in the processes of education, socialization, and health care within the family, the school, the new environments of the information and communication technologies, and in creative practices and the arts. By shifting the emphasis of our research to the investigation of *embodied* practices and procedures, the symposium aims to critique and deconstruct the classic, conventional dualisms between "mind and body", "intelligence and experience", "subject and object", "organism and environment", "nature and culture", and so on. An additional key objective of the symposium is not only to offer the new generation of students and researchers alternative approaches to theory and research, but to also suggest new ways of thinking about their research and teaching identity.

More specifically, some of the objectives of the symposium are:

1. To define and explore the role of the body (embodied perspective) in theory and research in social sciences, arts, education and health sciences;
2. To present and evaluate the contemporary problems (positions, criticism, controversies, dilemmas, misunderstandings) and recent research findings of embodied approaches;
3. To identify and demonstrate the potential, as well as the limitations of embodied;
4. To articulate challenges inherent in these embodied approaches;
5. To define and explore the role of the body as a cognitive and research process;
6. To understand the relationships between bodily and experiential processes and representational forms;
7. To present the implications and applications of embodied approaches in social sciences, arts, education health sciences, and generally in social policy.
8. To present the applications of embodied approaches to various cases by trying new ideas and interpretations.
9. To explore the uses and abuses of the body in social sciences, arts, education and health sciences.

Some of the key questions that this symposium will address—which could be the basis for forming focal areas of discussion—are the following:

1. What is the body, what are its basic dimensions, and how it is formed?
2. Which are the key historical and epistemological parameters that have led to the emergence of embodied theory and research in philosophy, science and art?
3. What are the recent trends in embodied social and educational theory and research?
4. Why embodied social science and educational theory and research methodologies are necessary and useful?
5. To what extent could the body be used in various research contexts in social sciences, arts, education and health sciences?

6. How does the body relate to knowledge, why and how embodied theories and research can bring about advances in, and promotion of, knowledge?
7. What are the conceptions of “truth” that are produced by these embodied approaches?
8. How can the “quality” of these embodied methodologies be defined and/or ensured?
9. How can embodied approaches be combined with social science and educational research? How can the body frame and affect social science and educational theory and practice?
10. What do embodied research methodologies look like in practice?
11. How do the mind-body-society-culture relationships change or resist change as historical processes of reformation of the world?
12. How do the bodies of other humans and animals affect the understanding of our own body?
13. What are the possibilities and limitations of embodied approaches in theory and research?
14. What role does the body play in mental-cognitive and general psychological processes (perception, cognition, thought, imagination, language, etc.)?
15. What role does the body play in learning, developmental, communicative, interpersonal, socio-moral, therapeutic processes within the context of family, school, new information and communication technologies, and in creative practices and art?
16. How does the child’s body function in the context of contemporary reality (everyday communication, family, school, new information and communication technologies) and what are the changes in comparison with older cultural attitudes?
17. What types of uses and abuses of the body have been made in the social sciences, arts, education and health sciences?

SYMPOSIUM TOPICS

The scope of the symposium includes – but is not limited to – the following topics:

1. Conceptual Definitions and Epistemological Dimensions of the Body

- The concept and sense of the body
- Precursors of embodiment
- Ontological, epistemological, and methodological issues of the body
- The body and the social sciences (psychology, sociology, anthropology, etc.)
- The body and the humanities
- The body and artistic creation
- The body and health sciences
- The body and education
- The body and psychotherapy
- The body in critical social and cultural theory
- The body and realism
- The body and constructivism
- The body and pragmatism
- The body and experience
- Theoretical context, basic assumptions of embodied approaches (hermeneutic, phenomenological, feminist, constructivist, semiotic, dialogic, ecological, evolutionary, etc.)
- Evolutionary and ecological dimensions of the body
- The body and interdisciplinary, multidisciplinary, and transdisciplinary research practices
- Debates and dilemmas concerning embodiment
- Perspectives and limits of embodied approaches
- Beyond embodiment: Fallacies, misunderstandings, misuses of embodied approaches in philosophy, science, and art

2. The Body and Social-Historic and Cultural Processes

- The body and social theory
- Social-historic, cultural, and ecological dimensions of the body
- The body as a social-historical-cultural phenomenon
- The embodied foundation of culture and civilization
- Spatial-temporal processes and the body
- History and the body
- The body in times of crises in society

- Representations, symbols, and types of the body in various historical contexts
- The body and the construction of self/identity
- The body in premodern, modern, and postmodern times
- Otherness and bodily processes
- Implications of embodied approaches in social structures and institutions

3. The Body and Mental-Cognitive Processes

- The issue of mind-body relations: Cartesian and anti-cartesian approaches – Transcending the dualisms
- Psychology in the light of embodiment
- The body and knowledge: Towards a relational approach
- The body and knowledge: the role of the body in mental-cognitive processes
- Embodied approaches in mental-cognitive processes (perception, cognition, thought, imagination, memory, language, etc.)
- Embodied processes in action and in the construction of meaning
- Embodied experience, language and metaphors
- Body, emotions, and cognition
- The body and creative imagination
- Body and consciousness
- Embodied and inter-subjective dimensions of knowledge
- Knowledge, power, and disciplinary mechanism of the body
- Developmental perspectives of embodiment and consciousness
- Uses and misuses of the body in mental-cognitive processes

4. The Body and Qualitative Research Methodologies

- The importance and the role of the body in research and knowledge
- When the body of the researcher meets the body of research subjects: Towards an embodied relational research methodology
- Perceptual systems (visual, aural, haptic/touch, taste, olfactory, kinesthetic) and multimodal methodologies
- Materialities and data analysis, interpretation, and representation in embodied research practices
- The body, affordances, and arts-based research methodologies
- The body, digital technologies, and new ways of research design
- Gendered body and research procedures and practices
- Embodied experience, language, and metaphors within the context of research methodologies
- The body in the context of qualitative research methodologies (ethnographic, biographical, constructivist, phenomenological, hermeneutic, dialogic, semiotic, socio-historical, cultural, critical, ecological, action research, feminism, etc.)
- Body, discourse, narrative
- Power, knowledge, and disciplinary mechanisms of the body in the context of research methodologies
- Uses and misuses of the body in science and research methodology

5. The Body, Children and the Family: Educational, Socialization, Disciplinary, Agentic, Communicative, Learning, and Developmental Practices

- Power, knowledge, and disciplinary mechanism of the body in the context of family
- Family ideology and children's embodiment
- Children's body, disciplinary mechanisms, and resistance in the context of family
- Family space and movement "management" of the children's body
- Practices of "embodied literacy", "embodied socialization" within the family
- Contemporary forms of family, body and construction processes of new forms of subjectivity
- Embodiment, affordances, and processes of perception, action, and agency in the context of family
- Materialities and construction processes of self/identity and the body in the context of family
- Gendered body and the family
- Body experience in the context of family
- The body and communicative processes in the context of family
- The body and learning and developmental processes in the context of family

- The body and social-moral processes in the context of family
- Embodied experience, language and metaphors in the context of family
- Special education and body in the context of family
- The body and health in the context of family
- The body in times of family crisis

6. The Body, Children and Education

- Power, knowledge and disciplinary mechanism of the body in the context of education
- Educational ideology and children's embodiment
- Children's body, disciplinary mechanisms and resistance in the context of education
- School space and movement 'management' of the of children's body
- Practices of 'embodied literacy' in the context of education
- Representation of children's body in school textbooks
- Embodiment, affordances and processes of perception, action and agency in the context of education
- Materialities and construction processes of self/ identity and body in the context of education
- Gendered body and education
- Body experience in the context of education
- The body and communicative processes in the context of education
- The body and learning and developmental processes in the context of education
- The body and social-moral processes in the context of education
- Embodied experience, language and metaphors in the context of education
- The body and health in the context of education
- Special education and body in the context of education
- The importance of the body in alternative psycho-pedagogical approaches (critical pedagogy, dialogic pedagogy, experiential pedagogy, feminist pedagogy, etc.)

7. The Body, Children and New Technologies of Communication and Information

- New technologies of communication and information, multimodality and embodiment
- Embodiment, affordances and processes of perception, action and agency in the context of new technologies of communication and information
- Materialities and construction processes of self/ identity and body in the context of new technologies of communication and information
- Practices and forms of technological embodiment in contemporary times
- Power, knowledge and disciplinary mechanism of the body in the context of new technologies of communication and information
- Gendered body and new technologies of communication and information
- Body experience in the context of new technologies of communication and information
- The body and communicative processes in the context of new technologies of communication and information
- The body and learning and developmental processes in the context of education
- The body and social-moral processes in the context of new technologies of communication and information
- Embodied experience, language and metaphors in the context of new technologies of communication and information
- Special education and body in the context of new technologies of communication and information
- Body and health in the context of new technologies of communication and information

8. The Body, Creative Practices and Art

- The role of the body in creative practices and art (literature, poetry, dance, music, visual arts, theatre, performing arts, singing, film, sketches, collage, etc.)
- Body representation in creative practices and art (by gender, age, social class, religion, race, ethnicity, etc.)
- Body representation of children's body in creative practices and art
- Art, embodiment and interaction
- Embodiment, affordances and processes of perception, action and agency in the context of creative practices and art
- Materialities and construction processes of self/ identity and body in the context of creative practices and art

- Power, knowledge and disciplinary mechanisms of the body in the context of creative practices and art
- Gendered body and creative practices and art
- Body experience in the context of creative practices and art
- The body and communicative processes in the context of creative practices and art
- The body and learning and developmental processes in the context of creative practices and art
- The body and social-moral processes in the context of creative practices and art
- Embodied experience, language and metaphors in the context of creative practices and art
- The body and special education in the context of creative practices and art
- Body and health in the context of creative practices and art
- The body and improvisation in creative practices and art
- Body and carnival
- Uses and misuses of the body in creative practices and art.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ (SYMPOSIUM PROGRAM)

ΣΑΒΒΑΤΟ (SATURDAY) 13-07-2013

08:30-09:00 Προσέλευση συνέδρων – Εγγραφές (Registration)

09:00-09:30 Χαιρετισμοί (Opening, welcome address)

Χαιρετισμός από το Δήμαρχο Άνδρου κ. Γιάννη Γλονό

Χαιρετισμός από την κα. **Μαργαρίτα Κορκοδείλου**, Δημοτική Σύμβουλος και Πρόεδρος του Νομικού Προσώπου Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟ ΣΩΜΑ (OPENING ADDRESS BY THE ORGANIZER OF THE SYMPOSIUM AND FILMS PRESENTATION ON THE BODY)

09:30-10:00	1.	<i>Το Σώμα ως Τόπος Δημιουργίας Κοινωνικών Νοημάτων: Μια Εισαγωγή</i> (The Body as a Locus of Creating Social Meanings: An Introduction)
10:00-11:00	2.	<i>Ρυθμοί Σώματος και Μορφές Ζωής στην Αφρική και στο Δυτικό Πολιτισμό: Κριτικός Αναστοχασμός από την Προβολή Σχετικών Ταινιών</i> (Body Rhythms and Forms of Life in Africa and the Western Civilization: Critical Reflexion on Related Films Presentation) Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos) , Καθηγητής, Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Professor, Department of Preschool Education, University of Crete)
11:00-11:10		Συζήτηση (Discussion)

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION I): ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ (BODY AND EDUCATION – ISSUES OF DISCIPLINE AND SEXUALITY) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΕΡΟΥΚΗ (MARGARITA GEROUKI)

11:10-11:30	3.	<i>Σώμα και Εκπαίδευση: Μια Γενεαλογία της Πειθαρχίας</i> (Body and Education: A Genealogy of Discipline) Φωτεινός Δημήτρης (Foteinos Dimitris) , Λέκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Lecturer, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens)
11:30-11:50	4.	<i>Ποιος Φοβάται το Γυμνό; Πολυτροπικές Κειμενικές Αναπαραστάσεις του Σώματος στα Σχολικά Εγχειρίδια Δημοτικού και Γυμνασίου</i> (Who Is Afraid the Nude? Multimodal Textual Representations of the Body in Textbooks of Primary and Secondary Education) Μαργαρίτα Γερούκη (Margarita Gerouki) , Σχολική Σύμβουλος στην 4η Περιφέρεια του Νομού Χανίων (Educational Counselor, 4th Elementary Education District, Chania Prefecture) Ειρήνη Καμαράτου (Irene Kamaratou) , Φοιτήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Student, Department of Psychology, University of Crete)
11:50-12:10		Συζήτηση (Discussion)

12:10-12:40 Διάλειμμα (Break)

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION II): ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (EPISTEMOLOGICAL DIMENSIONS OF BODY AND USES AND ABUSES OF NEUROSCIENCE IN EDUCATIONAL, LEARNING AND DEVELOPMENTAL PROCESSES)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΒΑΤΟΣ (THANASIS KARAVATOS)

12:40-13:00	5.	<i>Δεν Είμαι το Σώμα μου: Ενάντια στη Σωματικότητα ή το Υλικό Θεμέλιο του Υποκειμένου</i> (I Am Not My Body: Against the Emodiment or the Material Ground of the Subject) Αλέξανδρος Δασκαλάκης (Alexandros Daskalakis) , Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Paris I Panthéon, Sorbonne (Ph.D. Candidate, Université Paris I Panthéon, Sorbonne)
13:00-13:20	6.	<i>From Brain to Mind: The Need to Create Change During Adolescence</i> (Από τον Εγκέφαλο στο Νου: Η Ανάγκη για Αλλαγή στην Περίοδο της Εφηβείας) Jacque Dayan (Ζακ Νταγιάν) , Παιδοψυχίατρος-Ψυχαναλυτής, PHUPEA Πανεπιστήμιο της Rennes 1 (Child Psychiatrist and Psychoanalyst, PHUPEA University of Rennes 1)

13:20-13:40	7.	«Γέφυρες πάνω από Ταραγμένα Νερά»: Χρήση και Κατάχρηση των Νευροεπιστημών στην Εκπαίδευση ("Bridge over Troubled Waters": Use and Abuse of Neuroscience in Education) Θανάσης Καράβατος (Thanassis Karavatos) , Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Professor Emeritus of Psychiatry, Aristotle University of Thessaloniki)
13:40-14:00		Συζήτηση (Discussion)

14:00-16:30 Γεύμα (Lunch)

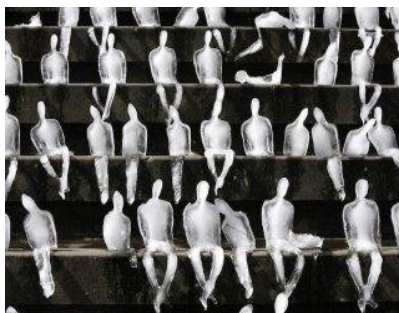
**ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION III): ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ (REPRESENTATIONS OF THE BODY IN ART)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (NIKOS PAPACHRISTOPOULOS)**

16:30-16:50	8.	<i>To Γυναικείο Σώμα στο Δημοτικό Τραγούδι</i> (The Female Body in Folk Song) Κωνσταντίνος Γ. Γκότσης (Konstantinos G. Gotsis) , Διδάσκων (Μέλος ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Adjunct Lecturer in Hellenic Open University)
16:50-17:10	9.	<i>Τέχνη και Μνήμη: Αναπαραστάσεις του Νεκρού Σώματος</i> (Art and Memory: Representations of the Dead Body) Ευαγγελία Διαμαντοπούλου (Evaggelia Diamantopoulou) , Λέκτορας, Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Adjunct Lecturer, Department of Communication and Mass Media, National and Kapodistrian University of Athens)
17:10-17:30	10.	<i>Ανδρέα Εμπειρικού, «Όταν το σώμα της σιγής γοργά σαλεύη»</i> ("When the Body is Silence Swiftly Stirs" of Andreas Empirikos) Νίκος Παπαχριστόπουλος (Nikos Papachristopoulos) , Ψυχολόγος-Ψυχαναλυτής, Διδάσκων στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Υπεύθυνος του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας (Psychologist-Psychoanalyst, Adjunct Lecturer, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, University of Patras, Head of Counselling Youth of Secondary Education in Achaia)
17:30-17:50	11.	<i>Αναπαραστάσεις του Σώματος στην Εικαστική Τέχνη: Η Περίπτωση του Έργου Τέχνης «Το Άλλο... "Πάσχον Σώμα"»</i> (Representations of the Body in Art: The Case of an Artwork «"The Other ..." Suffering Body "») Χρυσούλα Σκεπετζή (Chrysoula Skepetzi) , Εικαστικός-Ποιήτρια (Artist-Poet)
17:50-18:30		Συζήτηση (Discussion)

18:30-19:00 Διάλειμμα (Break)

**ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ "ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ"
(FILM PRESENTATION ENTITLED "THE CHILDREN'S BODY IN DIFFERENT CULTURES)**

19:00-20:30	12.	<i>Έξι και Πρακτικές (Τεχνικές) του Σώματος Παιδιών και Γονέων σε Τέσσερις Διαφορετικές Κουλτούρες: Κριτικοί Αναστοχασμοί από την Προβολή Σχετικής Ταινίας</i> (Children's and Parents' Habitus and Body Practices (Techniques) in Four Different Cultures: A Critical Reflection Concerning a Related Film Presentation) Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos) , Καθηγητής, Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Professor, Department of Preschool Education, University of Crete)
20:30-20:45		Συζήτηση (Discussion)

**ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 24 ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ
"ΤΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΥΣΙΑΣ"
(OPENING OF ART EXHIBITION OF 24 GREEK ARTISTS TITLED
"THE BODY AS A LOCUS OF PRESENCE AND ABSENCE")
ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΔΡΟΥ
(PLACE OF EXHIBITION: GENERAL LYCEUM OF ANDROS)
ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΣΚΕΠΕΤΖΗ
(CURATOR OF ART EXHIBITION: CHRYSOULA SKEPETZI)**

21:00-21:10		<i>Χαιρετισμοί (Opening)</i>
21:10:21:30	13.	<i>Τα Σώματα στην Εποχή μας ως Τόπος Παρουσίας και Απουσίας: Τα Σώματα που μας Αρέσει/δεν Αρέσει να Είμαστε/Έχουμε/Κοιτάζουμε (Bodies in Our Era as a Locus of Presence and Absence: Bodies that We Like/don't Like to Be/Have/Look)</i> Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos) , Καθηγητής, Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Professor, Department of Preschool Education, University of Crete)
21:30-21:50	14.	<i>Αναπαράστασεις του Σώματος στην Εικαστική Τέχνη: Μια Εισαγωγή και Ξενάγηση στην Εικαστική Έκθεση (Representations of the Body in Art: An Introduction to the Art Exhibition)</i> Χρυσούλα Σκεπετζή (Chrysoula Skepetzi) , Εικαστικός-Ποιήτρια, Επιμελήτρια της Έκθεσης (Artist-Poet, Curator of Art Exhibition)
		Στην Έκθεση συμμετέχουν οι πιο κάτω καλλιτέχνες (Participants in Art Exhibition):
		Μανόλης Αναστασάκος (Manolis Anastasakos) , Εικαστικός, Σπουδές στις Εφαρμοσμένες Τέχνες, στην Εικαστική Ψυχοθεραπεία και Σκηνοθεσία (Visual Artist, Studies in Applied Arts, Art Psychotherapy) Μάριος Βάρελης (Marios Varelis) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής (Painter, Studies in Painting) Μαρία Γιαννακάκη (Maria Giannakaki) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Ψηφιδωτού, Κινέζικης Ζωγραφικής και Καλλιγραφίας (Painter, Studies in Painting, Mosaic, Chinese Painting and Calligraphy) Μαρία Γρηγοριάδη (Maria Grigoriadi) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Λιθογραφίας και Σκηνογραφίας (Painter, Studies in Fine Arts, in Lithography and in Set Design) Αγγελική Δουβέρη (Angeliki Douveri) , Εικαστικός, Σπουδές Φωτογραφίας (Visual Artist, Studies in Photography) Στέλλα Δρυγιαννάκη (Stella Drygiannaki) , Εικαστικός, Σπουδές Γραφιστικής και Ζωγραφικής (Visual Artist, Studies in Design Graphics and Painting) Μαρίβα Ζαχάρωφ (Mariva Zacharof) , Εικαστικός, Σπουδές Ζωγραφικής, Video Art, Ήχου και Φωτισμού (Visual Artist, Studies in Painting, Video Art, Audio and Lighting) Κατερίνα Καλόγρη (Katerina Kalogri) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Χαρακτικής και Φωτογραφίας (Painter, Studies in Painting, Print Making and Photography) Καλλιόπη Κουκλινού (Kalliopi Kouklinou) , Εικαστικός, Σπουδές Παιδαγωγικής της Τέχνης, Ιστορίας της Τέχνης και Χαρακτικής (Visual Artist, Studies in Art Education, Art History and Engraving) Στέλλα Κουκουλάκη (Stella Kukulaki) , Ζωγράφος, Σπουδές Συντήρησης Έργων Τέχνης, Φωτογραφίας, Βιομηχανικού Σχεδίου, Γραφικών Τεχνών και Διαφήμισης (Painter, Studies in Maintenance Works of Art, Photography, Industrial Design, Graphic Design and Advertising) Δήμητρα Κουμαντάκη (Dimitra Koumantaki) , Ζωγράφος-Χαράκτρια, Σπουδές Διακοσμητικής, Ζωγραφικής και Χαρακτικής (Painter and Print Maker, Studies in Decoration, Painting and Print Making) Μαρίνα Μαραβελάκη (Marina Maravelaki) , Ζωγράφος-Χαράκτρια, Σπουδές στη Διδακτική της Τέχνης, τη Λιθογραφία, τη Ζωγραφική, το Σχέδιο και τη Χαρακτική (Painter-Print Making, Studies in Art Education, Lithographie, Painting, Drawing and Print Making) Κωνσταντίνος Μπολιεράκη (Constantina Bolieraki) , Εικαστικός, Σπουδές: Ζωγραφικής, Ψηφιδωτού, Αρχιτεκτονικής και Χαρακτικής (Visual Artist, Studies in Painting, Mosaic, Design-Space-Culture and Engraving) Κώστας Παγωμένος (Kostas Pagomenos) , Ζωγράφος-Γλύπτης, Σπουδές Ζωγραφικής (Painter-Sculptor, Studies in Painting) Έλενα Παπαϊωάννου (Elena Papaioannou) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφική (Painter, Studies in Painting) Μάκης Παρασκευάς (Makis Paraskevas) , Εικαστικός (Visual Artist) Γιώργος Σαλταφέρης (Giorgos Saltaferos) , Ζωγράφος, Σπουδές στα Παιδαγωγικά και τις Πολιτικές Επιστήμες, στη Διδακτική της Τέχνης, στη Χαρακτική, στην Ιστορία της Τέχνης και στην Διδακτική της Τέχνης και στη Μουσειοπαιδαγωγική (Painter, Studies in Education and Political Sciences, in Teaching of Art and Museum Education, in Etching, Design Research and History of Art) Χρυσούλα Σκεπετζή (Chrysoula Skepetzi) , Εικαστικός-Ποιήτρια-Επιμελήτρια εκθέσεων, Σπουδές Ζωγραφικής, Αρχιτεκτονικού Σχεδίου, Διακοσμητικής Εσωτερικού Χώρου, Μικρογραφίας (Visual Artist, Artist-Poet-Curator, Studies in Painting Architectural Designs, Decorative Interior Space, Thumbnail) Βαρβάρα Σπυρούλη (Barbara Spirouli) , Ζωγράφος-Γλύπτης, Σπουδές Ζωγραφικής, Αρχιτεκτονικής (Artist-Sculpture, Studies in Painting, Architecture) Γιάννης Στεφανάκης (Giannis Stefanakis) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Χαρακτικής, Αγιογραφίας, Τέχνης του Βιβλίου και Τυπογραφίας (Painter, Studies in Painting, Printmaking, Painting, Book Art and Typography) Ειρήνη Τατάκη (Irimi Tataki) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής, Γλυπτικής και Πολυμέσων (Painter, Studies in Painting, Sculpture and Multimedia) Βαγγέλης Τζεργιάς (Vaggelis Tzermias) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής (Painter, Studies in Painting) Κατερίνα Τσεμπελή (Katerina Tsempeli) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής (Painter, Studies in Painting) Ηλίας Χαρίσης (Elias Harissis) , Ζωγράφος, Σπουδές Ζωγραφικής (Painter, Studies in Painting)

ΚΥΡΙΑΚΗ (SUNDAY) 14-07-2013

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION IV): ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (PSYCHOPEDAGOGICAL DIMENSIONS OF THE BODY AND BODY-BASED PROCESSES OF LEARNING AND DEVELOPMENT) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ (FOTEINOS DIMITRIS)

09:00-09:20	15.	<i>Το Σώμα ως Πεδίο Επαναπροσδιορισμού Κοινωνικών Ρόλων: Το Παράδειγμα Ενός Εργαστηρίου Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Μέσω Παραστατικών Τεχνών με Στόχο την Κοινωνική Χειραφέτηση</i> (The Body as a Field of Redefinition of Social Roles: The Example of a Laboratory for Social Inclusion Through Performing Arts Targeting to Social Emancipation) Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη (Alexandra F. Peristeraki), Θεραπεύτρια μέσω Τεχνών, Χοροθεραπεύτρια στην Ειδική Αγωγή και Εκπαιδευτρια μέσω Παραστατικών Τεχνών (Θέατρο και Χορός) στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (Art Therapist, Dance-Therapist in a Public School for Children with Special Needs and Instructor of Performing Arts (Theatre and Dance) in Adult Education)
09:20-09:40	16.	<i>Από τις Μεταμορφώσεις του Οβίδιου στις Μεταμορφώσεις της Εκπαιδευτικής Προσέγγισης: Το Σώμα στη Διαδικασία της Μάθησης</i> (From the Metamorphoses of Ovid to Metamorphoses of Educational Approach: The Body in the Process of Learning) Μαγδαληνή Σαμαρτζή (Magdalini Samartzi), Καθηγήτρια Κλασικής Φιλολογίας στο Γυμνάσιο Alain Fournier στην περιοχή του Παρισιού (Professor of Classical Literature in Alain Fournier High School at Paris area)
09:40-10:00	17.	<i>Το Σώμα των Παιδιών ως Τόπος Δημιουργίας Βιωμάτων και Κοινωνικών Νοημάτων στο Πλαίσιο ενός Παιδοκεντρικού Μουσειακού Περιβάλλοντος: Η Οικολογική Προοπτική</i> (The Body of Children as a Locus of Creation of Lived Experiences and Social Meanings in the Context of a Child-centered Museum Environment: The Ecological Perspective) Δέσποινα Κάλεσοπούλου (Despina Kalesopoulou), Μουσειολόγος, Αρχαιολόγος, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Museologist, Archaeologist, Department of Preschool Education, University of Thessaly)
10:00-10:20	18.	<i>"Το Τσίρκο που Κοιμήθηκε": Ένας Κριτικός Αναστοχασμός πάνω στον Σύγχρονο Τρόπο Ζωής με Αφορμή μια Διαδραστική Παράσταση Σωματικού Θεάτρου και Χοροθεάτρου</i> ("The Circus that Slept": A Critical Reflection on Modern Way of Life Based on an Interactive Performance of Body Theatre and Dance Theatre) Σπύρος Πετρίτης (Spyros Petritis), Υποψήφιος Διδάκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ph.D. Candidate, Department of Theatre Studies, National and Kapodistrian University of Athens)
10:20-10:40		Συζήτηση (Discussion)

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION V): ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (BODY AND SPECIAL EDUCATION – EPISTEMOLOGICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΑΜΑΡΤΖΗ (KYRIAKI SAMARTZI)

10:40-11:00	19.	<i>The Body of the Analyst: Working as a Therapist with Deaf or Blind Autistic Children</i> (Το Σώμα του Αναλυτή: Δουλεύοντας ως Θεραπευτής με τα Κωφά και Τυφλά Αυστικά Παιδιά) Alix Bernard (Αλίξ Μπερνάρ), Κλινικός Ψυχολόγος-Ψυχαναλυτής, Λέκτορας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο της Angers, LUNAM Université (Clinical Psychologist-Psychoanalyst, Senior Lecturer, Department of Psychology, University of Angers, LUNAM Université)
11:00-11:20	20.	<i>Μεθοδολογικά Ζητήματα της Έρευνας του Σώματος στο Τομέα της Αναπηρίας: Μια Ανθρωπολογική Προσέγγιση στα Όρια της Διυποκειμενικής Εμπειρίας</i> (Methodological Aspects of Research of the Body in the Division of Disability: An Anthropological Approach to the Limits of intersubjective Experience) Λάζαρος Τεντόμας (Lazaros Tentomas), Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Εκπαιδευτικός στο Ειδικό Γυμνάσιο και Λύκειο Αθηνών (Social Anthropologist, High School Teacher, High School of Special Education in Athens)
11:20-11:40		Συζήτηση (Discussion)

11:40-12:00 Διάλειμμα (Break)

ΕΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION VI): ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ: ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ (THE BODY IN MODERN TIMES OF CRISIS: PSYCHOTHERAPEUTIC AND DEVELOPMENTAL DIMENSIONS) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΕΡΔΗΣ (ATHANASIOS VERDIS)	
12:00-12:20	21. <i>Η Καφκαϊκή Μεταμόρφωση της Εφηβικής Ύπαρξης: Η Μαρτυρική Διάσταση του Σώματος (The Kafkaesque Metamorphosis of Adolescent Being: The Martyred Dimension of Body)</i> Κυριακή Σαμαρτζή (Kyriaki Samartzi) , Κλινικός Ψυχολόγος-Ψυχαναλύτρια, Διδάσκουσα Ψυχολογίας στο ΑΤΕΙ Πατρών, Κλινικός Ψυχολόγος στο 6 ^ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών (Clinical Psychologist- Psychoanalyst, Adjunct Lecturer of Psychology at the Technological Institute of Patras, Clinical Psychologist at the 6 th Elementary School of Athens for Children with Disabilities)
12:20-12:40	22. <i>Όταν το Σώμα Τραυματίζεται για να μην Αφανισθεί: Μαρτυρίες και Μεθοδολογίες (When the Body Is Injured in order to not Perish: Evidences and Methodologies)</i> Ντόροθυ Γαρόνη (Dorothy Garoni) , Ψυχολόγος-Ψυχοθεραπεύτρια, Ελληνική Εταιρεία Θεραπείας Σχημάτων, Κέντρο Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας ΚΛΙΜΑΚΑ (Psychologist-Psychotherapist, Greek Association of Schema Therapy, Day Center for Suicide Prevention KLIMAKA) Αθανάσιος Βέρδης (Athanasios Verdis) , Λέκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Lecturer, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens)
12:40-13:00	23. <i>Το Σώμα δεν Ψεύδεται Ποτέ; (Does the Body Ever Lie?)</i> Λαμπρινή-Θεοδόρα Ακαλέστου (Lamprini-Theodora Akalestou) , Φοιτήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Student, Department of Psychology, University of Crete) Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos) , Καθηγητής, Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (Professor, Department of Preschool Education, University of Crete)
13:00-13:20	Συζήτηση (Discussion)

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION VII): ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΩΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ (ISSUES OF BODY IMAGE, IDENTITY AND NEW FORMS OF EMBODIMENT THROUGH AESTHETIC MEDICINE, DANCE AND NEW INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΦΙΛΙΑ ΙΣΑΡΗ (PHILIA ISSARI)	
13:20-13:40	24. <i>Εικόνα του Σώματος και Κίνητρα για Επεμβάσεις Αισθητικής Ιατρικής: Μια Διαπολιτισμική Συγκριτική Έρευνα σε Δείγμα Ρωσίδων και Κυπρίων Γυναικών (Body Image and Motivation for Surgery Aesthetic Medicine: A Cross-Cultural Comparative Research in Sample of Russians and Cypriots Women)</i> Χαράλαμπος Κωστήρης (Charalambos Kosteris) , Κλινικός Ψυχολόγος και Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης για Παιδιά με Νευρο-αναπτυξιακές Διαταραχές (Clinical Psychologist and Worker of Early Childhood Intervention for Children with Neuro-developmental Disorders)
13:40-14:00	25. <i>Το Χορευτικό Συμβάν και η Δημιουργία Πολιτισμικής Ταυτότητας (Dancing Event and the Construction of Cultural Identity)</i> Φιλία Ίσαρη (Philia Issari) , Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Assistant Professor, Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens)
14:00-14:20	26. <i>Πρόσμιξη Ανθρώπου-Μηχανής (Cyborg) ως Τρόπος Ελέγχου του Ανθρώπινου Σώματος (Admixture of Human-Computer Interaction (Cyborg) as a Way to Control the Human Body)</i> Στυλιανή Μπαρμπάτη (Styliani Barmpati) , Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (Ph.D. Candidate, Department of Psychology, Panton University of Social and Political Sciences)
14:20-14:40	Συζήτηση (Discussion)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ (SYMPOSIUM ABSTRACTS)

ΣΑΒΒΑΤΟ (SATURDAY) 13-07-2013

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟ ΣΩΜΑ (OPENING ADDRESS BY THE ORGANIZER OF THE SYMPOSIUM AND FILMS PRESENTATION ON THE BODY)

1. Το Σώμα ως Τόπος Δημιουργίας Κοινωνικών Νοημάτων: Μια Εισαγωγή (The Body as a Locus of Creating Social Meanings: An Introduction)

Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos)

*Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Preschool Education, University of Crete)*

Το ζήτημα του σώματος, της σωματοποίησης (embodiment) και ενσώματης προοπτικής (embodied perspective) συζητείται εδώ και πάνω από 20 χρόνια τώρα σε όλα τα πεδία της ανθρώπινης δημιουργίας: στη φιλοσοφία, την τέχνη και τις κοινωνικές επιστήμες προσφέροντας γόνιμο έδαφος στο διεπιστημονικό (interdisciplinary), πολυεπιστημονικό (multidisciplinary), υπερεπιστημονικό (transdisciplinary) και συνθετικό (integrative) διάλογο. Ενδιαφέρουσες αναπτύξεις του ζητήματος της σωματοποίησης έχουν κατά τα τελευταία χρόνια συντελεστεί σε πολλά επιστημονικά πεδία, όπως είναι αυτό της γνωστικής επιστήμης, της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της γλωσσολογίας, των νευροεπιστημών, των επιστημών υγείας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας, καθώς και των επιστημών αγωγής. Σε κάθε ένα από τα επιστημονικά αυτά πεδία αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο η σημαντικότητα του σώματος στην ανθρώπινη εμπειρία και γνώση και ιδιαίτερα στις διαδικασίες παραγωγής και κατανόησης του νοήματος με τη διεξαγωγή μιας πληθώρας ποικίλων ενδιαφερουσών ερευνών.

Ένας από τους βασικούς παράγοντες που συμβάλει σήμερα στην ανάπτυξη της έρευνας πάνω στο σώμα είναι και τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα που διαθέτουμε για την λεπτομερή και ακριβή καταγραφή και ανάλυση ποικίλων παραμέτρων της σωματικής κατάστασης, έκφρασης και επικοινωνίας. Το βίντεο έχει αντικαταστήσει τα χρησιμοποιούμενα παλιά δαπανηρά φιλμ, τα οποία χρειάζονταν ειδικό φως και επεξεργασία. Στο εμπόριο είναι διαθέσιμες συσκευές που αυτόματα καταγράφουν με υψηλή ακρίβεια τις κινήσεις του σώματος και των μελών του. Οι υπολογιστές επίσης μπορούν σήμερα να χειριστούν μεγάλο όγκο δεδομένων που παράγονται από την καταγραφή και ανάλυση των κινήσεων του σώματος.

Άλλοι σημαντικοί παράγοντες που έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της έρευνας πάνω στο σώμα είναι: (α) η ανάπτυξη της ρομποτικής επιστήμης, όπου τίθενται προβληματισμοί σχετικά με την προσομοίωση και τυποποίηση (μοντελοποίηση) της κίνησης, (β) οι διαπολιτισμικές έρευνες σχετικά με τις ατομικές διαφορές στη χρήση του σώματος και στη μάθηση κινητικών δεξιοτήτων, (γ) οι έρευνες σχετικά με την πολυτροπική αντίληψη και το πώς μια εμπειρία ή δράση βασίζεται σε πληροφορίες από πολλαπλές πηγές, (δ) το όλο και αυξανόμενο ενδιαφέρον σχετικά με την πλαισιοθετημένη γνώση και (ε) το όλο και αυξανόμενο ενδιαφέρον σχετικά με την ενσώματη γνώση.

Στην ανακοίνωση αυτή γίνεται κατ' αρχήν μια σύντομη ιστορική αναδρομή των πρωτοπόρων επιστημόνων που οδήγησαν στο να βλέπουμε το σώμα ως τόπο δημιουργίας κοινωνικών νοημάτων. Παρουσιάζονται επίσης οι πιο σύγχρονες βασικές θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις του σώματος και το πώς οι περιορισμοί και οι κριτικές που ασκήθηκαν σ' αυτές οδήγησαν στη διαμόρφωση του σύγχρονου προβληματισμού για τη σωματικότητα στις κοινωνικές επιστήμες με την ανάπτυξη νέων γνωστικών αντικειμένων σ' αυτές όπως είναι η κοινωνιολογία του σώματος, η ανθρωπολογία του σώματος, η ενσώματη γνωστική επιστήμη κτλ. Στη σύγχρονη αυτή «ενσώματη στροφή» εξετάζουμε επίσης τα βασικά προβλήματα που υπάρχουν και που κάνουν το επιστημονικό αυτό πεδίο ιδιαίτερα ενδιαφέρον και δυναμικό.

2. Ρυθμοί Σώματος και Μορφές Ζωής στην Αφρική και στο Δυτικό Πολιτισμό: Κριτικός Αναστοχασμός από την Προβολή Σχετικών Ταινιών (Body Rhythms and Forms of Life in Africa and the Western Civilization: Critical Reflexion on Related Films Presentation)

Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos)

*Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Preschool Education, University of Crete)*

Στην παρουσίαση αυτή γίνεται προβολή τριών ταινιών: μια ισπανική ταινία κινουμένων σχεδίων μικρού μήκους με τίτλο «Η Εργασία» («The Employment»), ένα ντοκιμαντέρ που αφορά το ρυθμό του σώματος του δυτικού ανθρώπου σε σύγκριση με αυτό του σώματος των Αφρικανών και ένα απόσπασμα από ένα ντοκιμαντέρ που αφορά τη ζωή ενός χορευταρά ιερέα από τη Λέκκα της Χίου.

Από την πρώτη ταινία μπορεί κανείς να προβληματιστεί για το ζήτημα της εργαλειοποίησης των σωμάτων του σύγχρονου ανθρώπου.

Στη δεύτερη ταινία δύο εθνομουσικολόγοι συγκρίνουν από την πλευρά του ρυθμού και της ζωντανίας και εκφραστικότητας του σώματος την καθημερινή ζωή των Αφρικανών με αυτή των ανθρώπων του Δυτικού πολιτισμού.

Δείχνουν πώς οι άνθρωποι της Δύσης, σε αντίθεση με τους Αφρικανούς, με τη ζωή που κάνουν στις μεγαλουπόλεις έχουν χάσει την ζωντάνια και την πολυρυθμικότητα στις κινήσεις του σώματός τους. Εκεί που οι Δυτικοί θεωρούν ως θεμέλιο του πολιτισμού τους τον ορθολογισμό και αφαιρετικό αντικειμενισμό με τη γνωστή ρήση του Καρτέσιου «Σκέφτομαι, άρα υπάρχω», οι Αφρικανοί θεωρούν ως θεμέλιο της ζωής τους το σώμα και τον αλληλεπιδραστικό ρυθμό λέγοντας «Χορεύω, άρα υπάρχω». Ο ρυθμός και ο χορός είναι τόσο έντονος στη ζωή τους που σε μερικές φυλές (π.χ. στη φυλή Bantu) τα μέλη της όταν συναντούν κάποιον ξένο, δεν τον ρωτάνε όπως εμείς «Ποιος είσαι;» αλλά «Τι χορεύεις;».

Στην τρίτη ταινία παρουσιάζεται ένα απόσπασμα από μια ταινία που αφορά τη φιλοσοφία ζωής ενός ιερέα από τη Λέκκα της Χίου. Το βασικό μήνυμα του ιερέα αυτού, όπως θα μπορούσε κανείς να το προσλάβει, είναι ότι ο χορός πρέπει να ξαναβρεί τη θέση του μέσα στους κόλπους της κοινωνίας που του αφαίρεσε και συνεχίζει να του αφαιρεί ο πουριτανικός πολιτισμός και ο αφαιρετικός αντικειμενισμός. Ο ιερέα από τη Λέκκα μας καλεί να κοιτάξουμε το ζήτημα αυτό στο επίπεδο της ύπαρξης κι όχι στο επίπεδο του θεάματος, μεταθέτοντας έτσι τη χαρά που απορρέει στο επίπεδο της διαρκούς συμμετοχής. Ο χορός με τη ζωντανή συμμετοχή του σώματός μας δεν είναι μονάχα τέχνη, αλλά και τρόπος ζωής, ύπαρξης. Η θέση του χορού στην προοπτική αυτή βρίσκεται στο σπίτι, στο δρόμο, στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο, στη δουλειά, στη ζωή. Το να χορεύεις τη ζωή σου σημαίνει να μπαίνεις μέσα στην καρδιά των πραγμάτων.

**ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION I): ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ
(BODY AND EDUCATION – ISSUES OF DISCIPLINE AND SEXUALITY)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΕΡΟΥΚΗ (MARGARITA GEROUKI)**

**3. Σώμα και Εκπαίδευση: Μια Γενεαλογία της Πειθαρχίας
(Body and Education: A Genealogy of Discipline)**

Φωτεινός Δημήτρης (Foteinos Dimitris)

*Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
(Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens)*

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνηθεί πώς το «σώμα» κατασκευάζεται εντός των σχολικών μηχανισμών ως ένα «σώμα-υπό-έλεγχο», εμπλεκόμενο ως «αντι-κείμενο» στις ρηματικές επιλογές της γνωστικής πειθαρχίας και της παιδαγωγικής, οριζόμενο από –αλλά και ορίζοντας– το «υπό-κείμενο», δηλαδή, τον ίδιο τον εαυτό. Πώς, δηλαδή, το υποκείμενο αποκτά συνείδηση του σωματικού εαυτού του μέσα από τη διαδικασία της διδασκαλίας και την εν γένει σχολική ζωή (του).

Η θεωρητική θεμελίωση της εργασίας βασίζεται στη σχέση «σώματος – πειθαρχίας», όπως περιγράφεται από το Foucault (1976). Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, οι πειθαρχικές ρυθμίσεις, αφού ενσωματωθούν, δηλαδή, αφού εμπεδωθούν και από τη σωματική και από την ιδεολογική τους διάσταση, καθίστανται ισχυρός κανονιστικός παράγοντας. Συνάμα, η προσέγγιση του Bernstein (1991) σχετικά με τη ρητή και άρρητη παιδαγωγική μας δείχνει ότι η ρηματική της πειθαρχίας μπορεί να είναι αφανής, ή δυσκολότερα ανιχνεύσιμη, αλλά δεν παύει να είναι πάντοτε παρούσα: αντιθέτως, μπορεί να γίνει περισσότερο εκλεπτυσμένη, άρα και πιο διεισδυτική. Προκειμένου να καταστεί περισσότερο ορατή, η συντακτική δομή της πειθαρχίας θα αναζητηθεί και το γεγονός της «έγκλησης» (Althousser 1994- Foucault, 1980) μέσα στην παιδαγωγική σχέση.

Η γενεαλογία της πειθαρχίας (Foucault, 1970) θα αξιοποιηθεί ως μέθοδος για την ανάλυση και αποκωδικοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων της στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης, καθώς μέσα στα αναλυτικά προγράμματα αποτυπώνονται τόσο οι παιδαγωγικές τεχνικές, όσο και οι γνωστικές δομές που επιδιώκεται να ενσωματωθούν στο υποκείμενο και να το «κοινωνικοποιήσουν», δηλαδή να το συγκροτήσουν/κατασκευάσουν ως «πειθαρχημένο» υποκείμενο. Η τεχνική της ανάλυσης περιεχομένου σε συνδυασμό με την έννοια της «περιχάραξης» (Bernstein, 1991, 1996) θα αποτελέσουν τα εργαλεία με τα οποία θα αποκωδικοποιηθούν τα αναλυτικά προγράμματα.

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι το υποκείμενο (μαθητής) αποκτά μέσω των γνωστικών δομών μια συγκεκριμένη άποψη σχετικά με το σώμα του, χωρίς, ωστόσο, αυτή η άποψη να ενισχύει την ικανότητα του υποκειμένου να διαχειριστεί τις ίδιες του τις φυσικές και γνωστικές δυνατότητες, παραμένοντας εγκλωβισμένο στις πειθαρχικές σχέσεις μεταξύ «υπο-κειμένου» και «αντι-κειμένου».

**4. Ποιος Φοβάται το Γυμνό; Πολυτροπικές Κειμενικές Αναπαραστάσεις του Σώματος στα Σχολικά
Εγχειρίδια Δημοτικού και Γυμνασίου
(Who Is Afraid the Nude? Multimodal Textual Representations of the Body in Textbooks of Primary and
Secondary Education)**

Μαργαρίτα Γερούκη (Margarita Gerouki)

*Σχολική Σύμβουλος στην 4η Περιφέρεια του Νομού Χανίων, Κρήτη
(Educational Conselor, 4th Elementary Education District, Chania Prefecture)*

Ειρήνη Καμαράτου (Irene Kamaratou)

*Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Psychology, University of Crete)*

Τα σχολικά εγχειρίδια είναι, πέρα από παιδαγωγικά εργαλεία στα χέρια των εκπαιδευτικών, σημαντικό πεδίο έκφρασης εκπαιδευτικών πολιτικών και στόχων. Σε αυτή την εργασία σκοπός μας είναι η κριτική προσέγγιση των πολυτροπικών κειμενικών αναπαραστάσεων του ανθρώπινου σώματος όπως αυτό παρουσιάζεται στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού και του γυμνασίου στη χώρα μας. Ως μέθοδο έχουμε επιλέξει την ανάλυση περιεχομένου μιας σειράς σχολικών εγχειριδίων του

δημοτικού και του γυμνασίου και ιδιαίτερα εικόνες και κείμενα που αναφέρονται ή αφορούν το ανθρώπινο σώμα. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, παρόλο που οι γνώσεις γύρω από το ανθρώπινο σώμα και τις λειτουργίες του, καθώς και η ανάγκη νοηματοδότησης της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης και των διαπροσωπικών σχέσεων μέσω του σώματος εκφράζεται ποικιλοτρόπως στα περισσότερα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος (γλώσσα, βιολογία, φυσική αγωγή, ιστορία, τέχνη κ.α.), η ρεαλιστική –όσο αφορά την έκφραση αλλά και τον αριθμό– αναπαράσταση του ίδιου του ανθρώπινου σώματος, όπως θα επιχειρηματολογήσουμε σε αυτή την εργασία, είναι απύσχα. Συγκεκριμένα, το ανθρώπινο σώμα, ιδιαίτερα το γυμνό ανθρώπινο σώμα, εμφανίζεται σπάνια στα σχολικά βιβλία και των δύο βαθμίδων ακόμη και σε μαθήματα όπου είναι το βασικό αντικείμενο μελέτης (πχ. Αναπαραγωγικό Σύστημα, Γνωρίζω το σώμα μου, κ.α.). Οι ελάχιστες αναπαραστάσεις του ανθρώπινου σώματος, η σαφής αναντιστοιχία στον αριθμό αναπαραστάσεων μεταξύ του γυναικείου και του ανδρικού σώματος, εις βάρος του πρώτου, και η τάση να εμφανίζεται το ανθρώπινο σώμα, όποτε αυτό συμβαίνει, συνήθως αποσπασματικά, αφαιρετικά ή σχηματικά στα σχολικά βιβλία όπως μπορούμε να καταλήξουμε συμπερασματικά σε αυτή την παρουσίαση, εκφράζει μια γενικότερη συντηρητική γραμμή στην εκπαιδευτική πολιτική που αδυνατεί να αποδεχθεί την έμφυλη διάσταση του σώματος, ενώ θεωρεί το γυμνό σώμα ως εν δυνάμει «επιβλαβές» και ως εκ τούτου κάθε αναφορά σε αυτό «επικίνδυνη». Η αδυναμία ουσιαστικής αποδοχής του σώματος και η άρνηση της ενσώματης προσέγγισης στην εκπαιδευτική πράξη έχει ως αποτέλεσμα καταρχήν τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού που δεν καλύπτει τις ουσιαστικές ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού σε γνωστικό και ψυχοσυναισθηματικό επίπεδο, τη διάσταση ανάμεσα στις προβαλλόμενες από τα διάφορα Μέσα αναπαραστάσεις και το σχολείο και τη δημιουργία σύγχισης στους μαθητές και τις μαθήτριες που καλούνται να διαχειριστούν έννοιες και καταστάσεις για τις οποίες είναι ανεπαρκώς προετοιμασμένοι. Τέλος, στην απογύμνωση της ίδιας της έννοιας του «ανθρώπινου σώματος» από μια σειρά ποιοτικών χαρακτηριστικών όπως αυτές εκφράζονται ως ανθρώπινη σεξουαλικότητα και ανάγκη δημιουργίας διαπροσωπικών σχέσεων.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION II): ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (EPISTEMOLOGICAL DIMENSIONS OF BODY AND USES AND ABUSES OF NEUROSCIENCE IN EDUCATIONAL, LEARNING AND DEVELOPMENTAL PROCESSES)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΒΑΤΟΣ (THANASIS KARAVATOS)

5. Δεν Είμαι το Σώμα μου: Ενάντια στη Σωματικότητα ή το Υλικό Θεμέλιο του Υποκειμένου

Αλέξανδρος Δασκαλάκης
Πανεπιστήμιο Paris I Panthéon, Sorbonne

Μια από τις βασικές παραδοχές της παρούσας εργασίας είναι ότι η καρτεσιανή έννοια της υποκειμενικότητας, το Cogito (και κυρίως η ριζοσπαστική του σύλληψη από τους Kant, Schelling και Hegel) είναι, αντίθετα με την επικρατούσα άποψη της ακαδημαϊκής έρευνας, κάθε άλλο παρά ξεπερασμένη. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί πως η έρευνα που έγινε σε όλα τα επιστημονικά πεδία τον περασμένο αιώνα κατέδειξε τα αδιέξοδα και τις δυσκολίες που παρουσιάζονται σε κάθε φιλοσοφική θεωρία που προϋποθέτει την ύπαρξη ενός υποκειμένου ανεξάρτητου από μια υλική βάση. Μπορεί να υπάρξει ένας συμβιβασμός μεταξύ όσων ασκούν κριτική στη μοντέρνα έννοια του υποκειμένου και όσων καλούν σε μια επιστροφή σ' αυτή την έννοια της υποκειμενικότητας; Ένας τέτοιος συμβιβασμός είναι εφικτός ξεκινώντας από δύο βασικές προκειμένες, οι οποίες προκύπτουν κυρίως από τα ευρήματα της ψυχανάλυσης: Πρώτον, το υποκείμενο έτσι όπως περιγράφεται από την υπερβατολογική φιλοσοφία αναδύεται σε σχέση με το σώμα – δηλαδή, μια τέτοια υποκειμενικότητα προκύπτει από ένα υλικό θεμέλιο και δεύτερον, αυτό το σώμα ως το υλικό θεμέλιο είναι από την αρχή εκτεθειμένο σε διάφορους ανταγωνισμούς, συγκρούσεις και εντάσεις. Η φυσική συγκρότηση του σώματος μας δείχνει πως η ανθρώπινη φύση έχει την τάση προς την επικράτηση της καλλιέργειας επί της φύσης. Αυτή η φύση “υπονομεύει” τον εαυτό της και κάνοντάς το γεννά τις διαδικασίες ξεπεράσματός της.

Η βασική θέση της παρούσας εργασίας είναι ότι η επιλογή μεταξύ ενός ασώματου υποκειμένου ή ενός ενσώματου εαυτού αποτελεί ένα ψευδές δίλλημα. Η υποκειμενικότητα που προκύπτει από το Cogito αναδύεται οντολογικά από μια πρωτογενώς ενσώματη συνθήκη ως το προγενέστερό της θεμέλιο, παρόλο που, εκ των υστέρων, αυτή η υποκειμενικότητα δεν ανάγεται πλέον στην αρχική υλική της πηγή. Ως εκ τούτου, ο συνδυασμός μιας επανεξέτασης της φύσης του ανθρώπινου σώματος με το γενετικό μοντέλο της αναδυόμενης υποκειμενικότητας, μας δίνει τη δυνατότητα να μεταοπίσουμε ριζικά το κέντρο βάρους της συνεχιζόμενης συζήτησης γύρω από τη σχέση μεταξύ σώματος και ψυχής προς την κατεύθυνση μιας παραγωγικής συνεργασίας μεταξύ μιας πληθώρας ερευνών γύρω από τη σωματική συγκρότηση του ανθρώπου (φαινομενολογία, νευρολογία κτλ.) και όσων στηρίζουν την πέρα – από – την ύλη διάσταση του υποκειμένου (υπερβατολογική φιλοσοφία, ψυχανάλυση).

5. I Am Not My Body: Against the Emodiment or the Material Ground of the Subject

Alexandros Daskalakis
Université Paris I Panthéon, Sorbonne

The basic assertion of this paper is that the Cartesian conception of subjectivity, the cogito (as radicalized by Kant, Schelling and Hegel) is, contrary to the prevailing intellectual consensus, anything but obsolete and outdated. However, it must be acknowledged that the past century's research in the humanities as well as both the natural and social sciences has succeeded in raising many challenges and objections to philosophical theories according to which a subject exempt from

material mediation exists on one level or another. Is a compromise possible between the critics of the modern subject and those calling for a return to this notion of subjectivity? A fruitful compromise is indeed possible starting from two premises derived especially from the findings of psychoanalysis: First, the subject described by transcendental philosophy is emergent in relation to the body – that is to say, such subjectivity immanently arises out of a material ground and second, this body as material ground is, from the very beginning, shot through with various antagonisms, conflicts and tensions. The physical constitution of this body means that human nature is naturally inclined toward the dominance of nurture over nature. This nature “short-circuits” itself, and in so doing, gives birth to processes of denaturalization. The basic thesis defended throughout this paper is that the choice between either a disembodied subject or an embodied self is a false dilemma. Cogito-like subjectivity ontogenetically emerges out of an originally corporeal condition as its anterior ground, although, once generated, this sort of subjectivity thereafter remains irreducible to its material sources. Hence, the combination of a reconsideration of the nature of the human body with a genetic model of emergent subjectivity has the potential to shift fundamentally the terms of today’s ongoing debates over the relation between soma and psyche.

6. From Brain to Mind: The Need to Create Change During Adolescence

Jacque Dayan

Child Psychiatrist and Psychoanalyst, PHUPEA University of Rennes 1

May neurosciences contribute to enlighten psychoanalytic assertions and even modified it? Case Reports, anecdotal evidence, descriptive epidemiologic studies, psychoanalytic and neuroscientific studies converge to conclude that impulsivity, sensation seeking and risky behaviours are common during adolescence. Psychoanalysis put forward in this move the role of the modifications providing from the puberty and the reinforcement of sexual drive. Epidemiological studies demonstrate that not only adolescents (15–18 years old) but also young adults (18–25 years old) are at increased risks of dangerous behaviours. Structural and functional neuroimaging studies have shown that neural circuitry undergoes major reorganization during adolescence and young adulthood, particularly in those regions of the brain relating to executive functions, the self and social cognition. Two different approaches of the “tendency to act” during adolescence are expressed in both neurosciences and psychoanalysis. One of the most widespread conceptions hypothesizes that this tendency results from some deficiencies, namely lack of metallization for psychoanalysts or inability of the prefrontal cortex to exert a mature control over the emotional brain – the limbic system - for neuroscientists. Hence adolescents could be dominated by their drive or their emotions. The other conception, that we follow and we develop, is that the relative unbalance between emotion and cognition during that period, if any, allows a fine tuning of the brain structure through adjustment of connectivity and functionality of the prefrontal regions. In an evolutionary perspective, the last brain regions to mature in a given adolescent are also the last brain regions to develop phylogenetically. Taking in account gregariousness and social conformism of adolescents, the “tendency to act” often described in terms of their pejorative consequences as “risky behaviours”, contributes to edify a social brain adapted to the adulthood of a new generation. These assertions are coherent with the Wittgenstein’s theory about acting and in the psychoanalytic field with the conception of what is usually expressed as “symbolization by acting”.

6. Από τον Εγκέφαλο στο Νου: Η Ανάγκη για Αλλαγή στην Περίοδο της Εφηβείας

Ζακ Νταγιάν

Παιδοψυχίατρος-Ψυχαναλύτης, PHUPEA Πανεπιστήμιο της Rennes 1

Θα μπορούσαν οι νευροεπιστήμες να συμβάλλουν στη διαφώτιση των ψυχαναλυτικών διεκδικήσεων ή ακόμα και στη διαμόρφωσή τους; Μελέτες περίπτωσης, ανέκδοτα στοιχεία, επιδημιολογικές, ψυχαναλυτικές και νευροεπιστημονικές μελέτες συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι η παρορμητικότητα, η τάση αναζήτησης νέων εμπειριών καθώς και η υψηλού κινδύνου συμπεριφορά αποτελούν σύνθετες φαινόμενα κατά την εφηβεία. Η ψυχανάλυση εισηγείται προς αυτή την κατεύθυνση το ρόλο των προκρινόμενων από την ήβη και την ενίσχυση της σεξουαλικής ορμής τροποποιήσεων. Επιδημιολογικές μελέτες καταδεικνύουν ότι όχι μόνο έφηβοι (15-18 ετών) αλλά και νεαροί ενήλικες (18-25 ετών) παρουσιάζουν αυξημένο κίνδυνο επικίνδυνης συμπεριφοράς. Δομικές και λειτουργικές νευροαπεικονιστικές μελέτες έδειξαν ότι το νευρικό κύκλωμα υποβάλλεται σε καιρία αναδιοργάνωση κατά την εφηβεία και την πρώτη ενήλικη περίοδο, ειδικότερα σε αυτές τις περιοχές του εγκεφάλου, οι οποίες συνδέονται με εκτελεστικές λειτουργίες, τον εαυτό και την κοινωνική νόηση. Οι νευροεπιστήμες και η ψυχανάλυση προτείνουν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις αναφορικά με το φαινόμενο «ροπή για δράση» κατά την εφηβεία. Μια από τις πιο ευρέως διαδεδομένες αντιλήψεις θέτει την υπόθεση ότι αυτή η ροπή είναι αποτέλεσμα κάποιων ανεπαρκειών είτε, δηλαδή, κάποιας έλλειψης θωράκισης για τους ψυχαναλυτές είτε κάποιας ανικανότητας του προμετωπιαίου φλοιού να ασκήσει ένα σοβαρό έλεγχο στο συναισθηματικό εγκέφαλο – μεταιχμιακό σύστημα- για τους νευροεπιστήμονες. Οι έφηβοι, συνεπώς, δύναται να κυριευθούν ή από την παρόρμησή τους ή από το συναίσθημά τους. Μια άλλη άποψη, την οποία ασπάζόμεθα και σκοπεύουμε να παρουσιάσουμε, υποστηρίζει ότι η σχετική ανισορροπία, εάν υφίσταται, ανάμεσα στο συναίσθημα και τη νόηση κατά την περίοδο της εφηβείας επιτρέπει ένα «εκλεπτυσμένο κούρδισμα» της δομής του εγκεφάλου μέσω της ρύθμισης της συνδετικότητας και της λειτουργικότητας των περιφερικών περιοχών. Υπό μια εξελικτική προοπτική, οι τελευταίες εγκεφαλικές περιοχές που ωριμάζουν σε έναν έφηβο είναι, επίσης, οι τελευταίες περιοχές που αναπτύσσονται φυλογενετικά. Λαμβάνοντας υπ’ όψιν τον αγελαίο και κοινωνικό κομφορμισμό των εφήβων, η «ροπή για δράση», η οποία συνήθως περιγράφεται με τους όρους των αρνητικών συνεπειών τους ως «συμπεριφορά υψηλού κινδύνου», συμβάλλει στη διάπλαση ενός κοινωνικού εγκεφάλου προσαρμοσμένου στην ενηλικιότητα της νέας γενεάς. Αυτές οι απόψεις είναι σε απόλυτη συνάρτηση με τη βιτγκενσταϊνική θεωρία αναφορικά με τη δράση καθώς και με αυτή του φυλογενετικού πεδίου της έννοιας, την οποία συνηθίζουμε να εκφράζουμε ως «συμβολισμό της δράσης».

7. «Γέφυρες πάνω από Ταραγμένα Νερά»¹: Χρήση και Κατάχρηση των Νευροεπιστημών στην Εκπαίδευση ("Bridge over Troubled Waters": Use and Abuse of Neuroscience in Education)

Θανάσης Καράβατος (Thanassis Karavatos)

Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
(Professor Emeritus of Psychiatry, Aristotle University of Thessaloniki)

Η αφετηρία των προβληματισμών γύρω από την *χρήση και την κατάχρηση των νευροεπιστημών στην εκπαίδευση* βρίσκεται (α) σε όσα θετικά και αρνητικά πρόσφερε η «δεκαετία του εγκεφάλου» και (β) σε όσα απολύτως αρνητικά αναδείχθηκαν από την κινηματογραφική ταινία «Το Κύμα» του σκηνοθέτη Ντένις Γκάνσελ που μας προβλημάτισε πρόσφατα γύρω από τα αποτελέσματα κάποιων «ριζοσπαστικών» μεθόδων εκπαίδευσης (η ταινία μεταφέρει στη σύγχρονη Γερμανία το ομώνυμο μυθιστόρημα του Τοντ Στράσερ που αφηγείται πραγματικά γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στην Καλιφόρνια το 1967).

Έναυσμα για το πρώτο θέμα είναι το βιβλίο του Flaubert *Μπουβάρ και Πεκυσέ*, στο τελευταίο και ανολοκλήρωτο (λόγω του αιφνιδίου θανάτου του) 10ο κεφάλαιο του οποίου οι δύο αυτοί γραφικοί ήρωες ασχολούνται με τη «φρενολογία» για να ανιχνεύσουν τις ικανότητες των μαθητών ώστε να εκπαιδευτούν καταλλήλως. Το βιβλίο δεν διακηρύττει την χρεωκοπία της επιστήμης. Είναι, κυρίως, μια ειρωνική αμφιβολία, μια συμβουλή σκεπτικιστικής φρόνησης και ταπεινοφροσύνης έναντι της ανθρώπινης έπαρσης. Παράδειγμα ο Mark Cohen που, σε κύριο άρθρο του στο *Journal of Magnetic Resonance Imaging*, ελπίζει να μη μετατραπεί η νευρο-απεικόνιση σε φρενολογία (ο τίτλος του άρθρου του: "Functional MRI: A Phrenology for the 1990's?").

Έναυσμα για το δεύτερο θέμα είναι ο «ριζοσπαστικός μηχεβιορισμός» του αμερικανού ψυχολόγου B. F. Skinner (1904-1990) που επεχείρησε να μεταφέρει στην Κοινωνιολογία τα πορίσματα της έρευνάς του σε ζώα, όπως τις αρχές της «συντελεστικής μάθησης» (operant conditioning), όπου τον σημαντικότερο ρόλο παίζει το δίπολο «ανταμοιβή/τιμωρία» και όχι η απλή «επανάληψη του ερεθίσματος». Επρόκειτο για τη θεωρία και πρακτική του «κοινωνικού μηχεβιορισμού» που κατηντίωσε έντονα ο Noam Chomsky ως ειδική εκδοχή των θεωριών για την χειραγώγηση του ανθρώπου.

Γύρω από αυτούς τους άξονες θα περιστραφεί η περιγραφή και άλλων νευρο-μυθολογιών, όπως για παράδειγμα: (1) Η αντίληψη πως χρησιμοποιούμε μόνο το 10% των νευρώνων του εγκεφάλου, που μπορεί να αυξηθούν με κατάλληλη «γυμναστική του εγκεφάλου», και (2) Η «διχοτομανία», η απλουστευτική δηλαδή κι απλοϊκή εντοπιστική αντίληψη, «κατά τον τρόπο των παλαιών φρενολόγων» που θεωρεί *απόλυτη* τη λειτουργική εξειδίκευση των εγκεφαλικών ημισφαιρίων, είτε υπό το σχήμα της διχοτομίας μεταξύ λεκτικού/χωρικού χαρακτήρα του ερεθίσματος είτε μεταξύ αναλυτικού/ολικού τρόπου επεξεργασίας των ερεθισμάτων. Ακρότατη επέκταση της αντίληψης αυτής ήταν η απόδοση δύο ξεχωριστών «ψυχισμών» στο κάθε ένα ημισφαίριο που επιχειρήθηκε να εφαρμοστεί στην εκπαίδευση.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION III): ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ (REPRESENTATIONS OF THE BODY IN ART) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (NIKOS PAPACHRISTOPOULOS)

8. Το Γυναικείο Σώμα στο Δημοτικό Τραγούδι (The Female Body in Folk Song)

Κωνσταντίνος Γ. Γκότσης (Konstantinos G. Gotsis)

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
(Hellenic Open University)

Στα δημοτικά τραγούδια βρίσκουμε πολλές περιγραφές του γυναικείου σώματος και ιδίως του σώματος της νέας γυναίκας. Στις παραλογές το σώμα της νέας γυναίκας περιγράφεται με τη χρήση αναφορών σε εικόνες του σύμπαντος, πραγματικού ή και φανταστικού (άστρα, φεγγάρι, πουλιά, όπως η πέρδικα, η τρυγώνα κτλ.). Αυτό το σύστημα αναφορών εμφανίζεται και σε τραγούδια θεωρούμενα ως μεταγενέστερα, όπως τα τραγούδια του γάμου και της αγάπης. Σ' όλες τις κατηγορίες των τραγουδιών η γυναικεία ομορφιά δομείται γύρω από το εξής χαρακτηριστικό: τη λάμψη του σώματος, που σχετίζεται με την ασπράδα του δέρματος. Μεταξύ δε των μερών του σώματος, που αξιολογούνται ως τα πλέον σημαντικά, είναι το πρόσωπο και τα στήθη.

Η έννοια της ασχήμιας εμφανίζεται σε ένα περιορισμένο αριθμό τραγουδιών και σηματοδοτείται από τους όρους «μαύρη», «μαυριδερή», «μελανή», «χλωμή», «από τον ήλιο μαύρη», «βλογοκομμένη». Η ασχήμια συνδέεται με τη θλίψη και την αρρώστια. Η άσχημη γυναίκα απορρίπτεται και προκαλεί την ειρωνεία.

Ο λαϊκός ποιητής «δοξάζει» το σώμα της νέας γυναίκας. Η μητέρα, η οποία παρεμβαίνει συχνά στα τραγούδια, δεν έχει σώμα, με την έννοια ότι δεν έχουμε κάποια περιγραφή των χαρακτηριστικών του.

¹ «Bridge over Troubled Water» των Simon & Garfunkel.

9. Τέχνη και Μνήμη: Αναπαραστάσεις του Νεκρού Σώματος

Ευαγγελία Διαμαντοπούλου

Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Από την *Επιτύμβια Στήλη* της Ηγησώς μέχρι την *Κοιμωμένη* του Γιαννούλη Χαλεπά και από την *Μάνα της Κατοχής* του Κώστα Βαλσάμη μέχρι τα *Είδωλα Καμώντων* του Χρόνη Μπότσογλου, η αναπαραστάση του εκλιπόντος ή του νεκρού σώματός του αποτελεί μία από τις βασικές λειτουργίες του διαμεσολαβητικού ρόλου της μνήμης. Είναι αυτός ο ρόλος ανακλητικός της εικόνας του προσφιούς προσώπου με σκοπό μόνο την παραγορία ή και συντελεί και στην υπενθύμιση του πανταχού παρόντος θανάτου; Ο φιλοσοφικός λόγος του Πλάτωνα, όπως παρατίθεται στο έργο του *Φαίδων*, η ποιητική περιδιάβαση του ομηρικού *Οδυσσέα* αλλά και του *Οδυσσέα* του James Joyce στον Άδη, καθώς και οι στοχασμοί του Antonine Artaud στο έργο του *Η Τέχνη και ο Θάνατος* συναντούν την εικαστική δημιουργία σε ένα διάλογο στον οποίο το σώμα, ζωντανό ή νεκρό, έχει τον κύριο λόγο.

9. Art and Memory: Representation of the Dead Body

Evaggelia Diamantopoulou

Department of Communication and Mass Media, National and Kapodistrian University of Athens

From The *Headstone of Igiso* to Giannoulis Halepa's *Sleeping Young Woman* and from Costas Valsamis' *Mother During War* to Chronis Botsoglou's *Shadow Idols*, the representation of the dead body –or the representation of the deadman when he was alive – is one of the basic functions of memory's mediating role. Does this role evoke the beloved person's image only to console or to remind the omnipresent death as well? Plato's philosophical thought, as it is quoted in *Phaedo*, Ulysses' Homeric poetic wandering –and James Joyce's *Ulysses* into Hades– and Antonine Artaud's reflection on *Art and Death* meet artistic creation into a dialogue during which the body, dead or alive, plays the leading role.

10. Ανδρέα Εμπειρικού, «Όταν το σώμα της σιγής γοργά σαλεύη» ("When the Body is Silence Swiftly Stirs" of Andreas Empirikos)

Νίκος Παπαχριστόπουλος (Nikos Papachristopoulos)

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών
(Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, University of Patras)

Το σώμα ως ποιητικό σημαίνει αλλά και ως σημαίνει της ψυχαναλυτικής ερμηνείας. «Όταν το σώμα της σιγής γοργά σαλεύη»: ένα ποίημα του Εμπειρικού από την *Οκτάνα*, στο οποίο μετατρέπεται το κατ' εξοχήν ποιητικό σύμβολο, το σώμα, σε σημαίνει του ψυχαναλυτικού λόγου, καθώς διέρχονται οι θεμελιώδεις ψυχαναλυτικές αναφορές και ανταναικλώνονται τα μορφώματα του ασυνειδήτου. Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης αυτής θα αναλύσουμε το ποίημα.

11. Αναπαραστάσεις του Σώματος στην Εικαστική Τέχνη: Η Περίπτωση του Έργου Τέχνης «Το Άλλο... "Πάσχον Σώμα"»

Χρυσούλα Σκεπετζή

Εικαστικός-Ποιήτρια

Το ανθρώπινο σώμα θεωρείται συνήθως ως μηχανή στην υπηρεσία του κατόχου του, που αφ' ενός αποτελεί εκτελεστικό όργανο της βούλησης, αφ' ετέρου διασφαλίζει τη συνέχιση της επιβίωσης μέσω πολύπλοκων και πολυάριθμων λειτουργιών που διεξάγονται ακατάπαυστα. Η τυποποιημένη σωματική δομή και έκφραση κάθε ανθρώπου συνδέεται με τον εξ' ίσου τυποποιημένο τρόπο που αυτός σκέφτεται, αισθάνεται και δρα, δηλαδή τον χαρακτήρα του.

Η αμφίδρομη επιρροή ανάμεσα στο σώμα και το «πνεύμα» είναι πλέον αποδεκτή σε σημείο να θεωρείται σήμερα φυσιολογική η κατάπτωση του σώματος αν νοσεί το πνεύμα. Εξάλλου ο όρος «ψυχοσωματικό» μπαίνει πια στο στόμα μας σαν καραμέλα. Το σώμα είναι εκφραστής των συναισθημάτων.

Το δίπτυχο έργο με την εννοιολογική εικαστική εγκατάσταση αφορά «Το Άλλο.. Πάσχον Σώμα». Πρόκειται για μια ευρυγώνια και παραγωγική έρευνα και προσέγγιση με αφορμή την ασθένεια του πατέρα μου και την απουσία παρουσίας του, όπως εγώ τη βίωσα και όπως αυτή εμφανίζεται, μεταμορφώνει και παραμορφώνει το σώμα και τη βιωματική σχέση του καλλιτέχνη με τον ένα ή άλλον τρόπο, χρησιμοποιώντας τις εικόνες των παθών του σώματος για να εκφραστούν ιδέες και συναισθήματα. Ιδέες φιλοσοφικές, ποιητικές, θεολογικές, υπαρξιακές, αισθητικές.

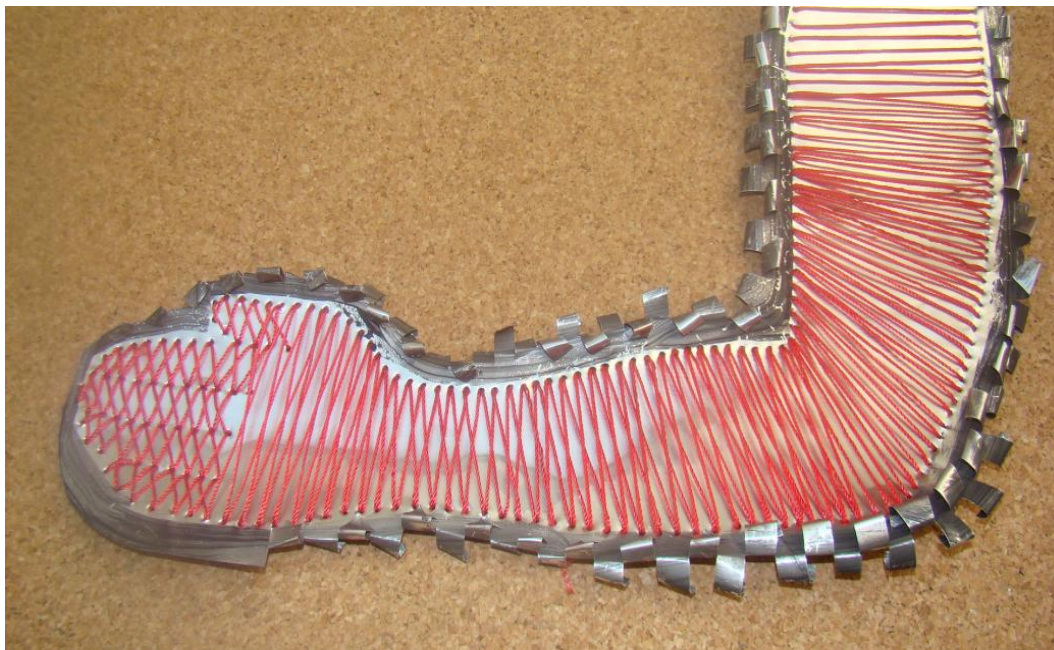
Ο φόβος, η αγωνία, η απειλή, η απώλεια και το άγχος είναι αυτά που πλαισιώνουν το πάσχον σώμα. Υπάρχει δυσλειτουργία σωματική, ψυχική, κοινωνική, που γεννά πραγματικές ή φανταστικές διαφορές του πάσχοντος από «τους άλλους». Στη συνέχεια ο σωματικός πόνος μεταγράφεται σε πληροφορία στην ψυχή. Τώρα νοσεί και η ψυχή με οργή και πόνο. Ανημπόρια, παραίτηση, ταπεινώση (χάνεις την αξιοπρέπεια σου).

Θυμώμαι την ανάγκη και την ενθάρρυνση να αφηγείται τη ζωή του, έτσι ώστε αυτή η ζωή να μην ορίζεται από την ασθένεια και μόνο. Όμως η αρρώστια, ο πόνος, η ασχήμια, η φθορά, τα γηρατειά, η αναπηρία δεν κρύβονται όσο κι αν θες να σιωπάς γι' αυτό. Παρότι «Σήμερα για να είσαι in πρέπει να το παίζεις happy».

Στο «πάσχον σώμα» ο φόβος, η αγωνία και το άγχος είναι το τρίπτυχο που επιβαρύνει τις νύχτες και τις μέρες του ανθρώπου. Γι' αυτό ο άνθρωπος μέσα στην απόγνωσή και την ανασφάλεια υπό το κράτος ψυχοπαιστικών παραγόντων, στρέφεται σε κάθε θεμιτό ή αθέμιτο τρόπο, αναζητώντας βοήθεια προκειμένου να εναποθέσει εκεί τις ελπίδες του.

Το τάμα είναι ένας τρόπος να μειωθεί η οδύνη. Είναι η προσευχή. Η εναπόθεση της ελπίδας στο θεό, στον άγιο σε μια άλλη ανώτερη και ικανότερη απ' αυτόν δύναμη. Ο τρόπος συμπεριφοράς σε κατάσταση πανικού δεν είναι ανεξάρτητη του χαρακτήρα του ανθρώπου στον οποίο ανήκει το σώμα. Το διάτρητο σώμα. Το όλο διαγώνιες κόκκινες ραφές. Το πονεμένο, το πληγωμένο, το ψυχικά άρρωστο σώμα γίνεται ευάλωτο. Διακόπτεται ή κρέμεται από κλωστές. Σηκώνει τα χέρια ψηλά παραδίδεται. Δεν αντέχει. Παραληρεί και παραπαίει. Αιμορραγεί. Κάνει κόμπους τη σκέψη, την ψυχή, το σώμα και τη ζωή του.

Το έργο με θέμα «Το Άλλο... "Πάσχον Σώμα"» μπορεί και να αξιολογηθεί μέσα από το πρίσμα της ψυχαναλυτικής θεωρίας της τέχνης: Το πραγματικό έργο Τέχνης έχει θεραπευτικές προθέσεις τόσο για τον καλλιτέχνη όσο και για την κοινωνία. Το σώμα ως αποτέλεσμα ερευνητικής και καλλιτεχνικής προσέγγισης είναι αδιάσπαστα δεμένο με την εικόνα του, στο χώρο της ψυχής και της τέχνης.

Λεπτομέρεια από το Έργο της Χρυσούλας Σκεπετζή «Το Άλλο... Πάσχον Σώμα»
(Detail of an Artwork of Chrysoula Skepetzi «"The Other ..." Suffering Body"»)

11. Representations of the Body in Art: The Case of an Artwork «"The Other ..." Suffering Body"»

Chrysoula Skepetzi

Artist-Poet

The human body is usually considered as a machine to serve the person, as an instrument of the will as well as a perpetuator of survival via complex and numerous functions which take place relentlessly. Standardized bodily structure and expression are linked with standardized thought, feeling and action, i. e. with standardized character.

The present circumstance is marked by materialism, stress, technology and the triumph of exterior truth to the detriment of interiority of experience. The new physical identity is sought through the articulate approach to science, art and social experience.

The body inspires and is inspired by works using digital technology, mixed media and interactive applications in conjunction with live performances. The body faces the challenge of integration in the masses. It faces the challenge of special needs. It stands out opposite consciousness, difference, globalization, society and information. The body is permeated by a language.

Research shows that more messages are sent with our movements and behavior than with the words we utter. If culture is the way we define social life, then art is most important for self understanding and definition. Via our artistic expression we may interpret the body which is our home and landmark. It is well known that we do not carry our body but we are our body. Our body is active, spatial and imaging.

The two way influence between body and "spirit" is now accepted; it is therefore natural that when the spirit is in demise, the body follows too. It is no accident that the term psychosomatic has entered our lives and culture and is used extensively. The body is an expression of feeling.

The diptych with the conceptual visual installation concerns "The other...suffering body."

This installation concerns a wide angled and productive research and approach which ventured from my father's sickness and his absent presence as I experienced it. His absent presence appears, transforms and disfigures the body. The artist's relation with such absent presence is experiential one way or another for the artist uses the images of the body passions in order to articulate ideas and feelings. The artist's ideas are qualitative philosophical, theological, existential and aesthetic. Fear, agony, threat, loss, stress are contextualizing the suffering body. The bodily, psychic and social dysfunction generates real or imaginary differences between the suffering body and others. Subsequently the bodily pain registers as information in

the soul. Now the soul too immerses in sickness with anger and pain. Incapability, resignation, humiliation and loss of dignity are its symptoms.

I recall his need and encouragement to narrate his life so that this life is not determined by sickness alone. However, sickness, pain, ugliness, old age, deterioration cannot hide no matter how silent one is about them. Nevertheless, I order to be accepted today you must pretend you are happy.

In a body which suffers, the fear, the agony and the stress are the three factors which make our days and nights difficult. Thus, the man in his desperation and insecurity, under very oppressive conditions, tends to every legal or illegal way, seeking help in order to find hope.

The oblation is a way to reduce pain. It's the prayer leaving all hope to God, saint or another force superior to him. Our behavior in a state of shock is dependent on human character and personality. The perforated body with the diagonal red seams. The suffering, hurt, psychologically sick body becomes vulnerable. It is broken or hanged by strings. It surrenders. It cannot stand any more. It raves, bleeds and inhibits its thought, soul and body.

The work of art titled "The suffering body" can also be evaluated through the psychoanalytical theory of art: "The real work of art has therapeutic purpose both for the artist and the society. The body as a work of searching and artistic approach is inextricably bound to its picture in the field of soul and art".

**ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ "ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ
ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ"
(FILM PRESENTATION ENTITLED "THE CHILDREN'S BODY IN
DIFFERENT CULTURES)**

**12. Έξεις και Πρακτικές (Τεχνικές) του Σώματος Παιδιών και Γονέων σε Τέσσερις Διαφορετικές
Κουλτούρες: Κριτικοί Αναστοχασμοί από την Προβολή Σχετικής Ταινίας
(Children's and Parents' Habitus and Body Practices (Techniques) in Four Different Cultures: A Critical
Reflection Concerning a Related Film Presentation)**

Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos)

*Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Preschool Education, University of Crete)*

Η έννοια της έξης και της πρακτικής (τεχνικής) του σώματος είναι βασικές στο έργο των Marcel Mauss (1872-1950), Norbert Elias (1897-1990) και Pierre Bourdieu (1930-2002). Τις χρησιμοποίησαν ως ένα τρόπο για να αναφερθούν στην ενσώματη υποκειμενικότητα, στην "πρακτική γνώση" όπως ο Bourdieu την αποκαλούσε. Με τον όρο της τεχνικής του σώματος ο Mauss, για παράδειγμα, εννοεί "τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι σε κάθε κοινωνία και κατά τρόπο παραδοσιακό χρησιμοποιούν το σώμα τους".

Και οι τρεις αυτοί στοχαστές αναφέρονται ρητά στις τεχνικές του σώματος (στο πως οι άνθρωποι τρώνε, φροντίζουν τον εαυτό τους, βαδίζουν, κολυμπούν, κάθονται, το πως κοιμούνται –σε ορισμένες κοινωνίες οι άνθρωποι μαθαίνουν να κοιμούνται όρθιοι ή πάνω σε άλογα–, στο πως οι γυναίκες λαμβάνουν μια συγκεκριμένη στάση κατά τη διάρκεια του τοκετού –όρθια, ξαπλωμένη, κ.ά.–, το πως φροντίζουν το βρέφος μόλις γεννηθεί –τεχνικές επίδεσης του ομφάλιου λώρου–, ο τρόπος που θηλάζουν και μεταφέρουν το βρέφος, κτλ.) και επίσης στις τεχνικές εκπαίδευσης και μάθησης των τεχνικών του σώματος. Αναφέρονται επίσης στις περίπλοκες σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ της έξης (habitus) ως οργανωμένη κοινωνική βάση της κίνησης του σώματος και της χρήσης των εργαλείων.

Σύμφωνα με το Mauss, οι τεχνικές του σώματος μαθαίνονται μέσω κυρίως του μηχανισμού της μίμησης στο πλαίσιο συγκεκριμένων παραδόσεων (ή "μορφών ζωής", στην ορολογία του επιστημολογικού "παραδείγματος" του Wittgenstein), από τον τρόπο που βλέπουν να συμπεριφέρονται και να δρουν τα άτομα που στην κοινότητα έχουν κύρος και θεωρούνται πετυχημένα.

Στην ανακρίβεια αυτή γίνεται παρουσίαση μιας γαλλικής ταινίας (ντοκιμαντέρ) του Thomas Balmès (2010) που αφορά στιγμιότυπα της ζωής τεσσάρων βρεφών μαζί με τους γονείς τους κατά το πρώτο έτος της ζωής τους κατά τη διάρκεια ενός έτους εθνογραφικών παρατηρήσεων. Τα δύο από τα βρέφη αυτά (με τα ονόματα Ponijao και Bayar) γεννήθηκαν στις αγροτικές περιοχές του Ορουω της Ναμίμπια και του Bayanchandmani της Μογγολίας. Τα άλλα δύο (με τα ονόματα Mari και Hattie) γεννήθηκαν στις αστικές περιοχές του Τόκιο της Ιαπωνίας και του Σαν Φρανσίσκο των ΗΠΑ. Από το περιεχόμενο του ντοκιμαντέρ προβληματιζόμαστε για τις διαφορετικές έξεις και πρακτικές σώματος των παιδιών και των γονέων τους στις αναφερόμενες πιο πάνω κουλτούρες και το πως αυτές σε συνδυασμό με τις διαδικασίες μάθησης και ανάπτυξης είναι οικολογικά και κοινωνικο-ιστορικά και πολιτισμικά πλαισιοθετημένες. Από την ταινία μπορεί επίσης να προβληματιστεί κανείς για την αγάπη και τη φροντίδα των γονέων και κατά πόσο σ' αυτές υπάρχει κάτι που λειτουργεί πέρα από τη γλώσσα και τα πολιτισμικά-τεχνολογικά χαρακτηριστικά του οικολογικού τους περιβάλλοντος.

**ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 24 ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ
"ΤΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΥΣΙΑΣ"
(OPENING OF ART EXHIBITION OF 24 GREEK ARTISTS TITLED
"THE BODY AS A LOCUS OF PRESENCE AND ABSENCE")
ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΔΡΟΥ
(PLACE OF EXHIBITION: GENERAL LYCEUM OF ANDROS)
ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΣΚΕΠΕΤΖΗ
(CURATOR OF ART EXHIBITION: CHRYSOULA SKEPETZI)**

**13. Τα Σώματα στην Εποχή μας ως Τόπος Παρουσίας και Απουσίας: Τα Σώματα που μας Αρέσει/δεν
Αρέσει να Είμαστε/Έχουμε/Κοιτάζουμε
(Bodies in Our Era as a Locus of Presence and Absence: Bodies that We Like/don't Like to Be/Have/Look)**

Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos)

*Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Preschool Education, University of Crete)*

Πίσω απ' το εγώ, το νου, τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου, αδελφέ μου, βρίσκεται ένας ισχυρός εντολέας, ένας άγνωστος σοφός, που ονομάζεται Εαυτός. Ζει μέσα στο Σώμα σου, είναι το ίδιο το Σώμα σου...

Το Σώμα σου έχει περισσότερη σοφία ακόμα κι απ' την καλύτερη λογική σου. Και κανείς δεν ξέρει για ποιο σκοπό το Σώμα σου, απαιτεί ακριβώς την καλύτερη σοφία σου. Γιατί ο Εαυτός σου γελά με το Εγώ σου και με τα εγωιστικά άλματά του, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα ξεστράτισμα απ' τον σκοπό σου.

Θα 'θελα να πω δυο λόγια γι' αυτούς που περιφρονούν το Σώμα. Είναι η λανθασμένη εκτίμησή τους, που προκαλεί αυτή την περιφρόνηση... Γι' αυτό ο Εαυτός σας θέλει να καταστραφείτε εσείς, που περιφρονείτε το Σώμα σας. Ο Εαυτός σας θέλει να καταστραφείτε, γι' αυτό κι εσείς γίνετε περιφρονητές τού Σώματος. Και γι' αυτό θυμώνετε με τη ζωή και με τη γη, ψάχνοντας για ευτυχία στα ουράνια.

Φ. Νίτσε, «Τάδε Έφη Ζαρατούστρας», κεφ. «Γι' αυτούς που περιφρονούν το σώμα»

Ένας και κοινός είναι ο κόσμος για τους ξυπνητούς, όμως οι κοιμισμένοι ζουν ο καθένας στο δικό του κόσμο.

Έρχονται οι άνθρωποι στον ξύπνιο τους και δεν προσέχουν αυτό που συμβαίνει γύρω τους, όπως και στον ύπνο τους.
Ηράκλειτος, «Αποφθέγματα»

Νιώθει κανείς αμήχανα, που έχει Σώμα. Γι' αυτό οι άνθρωποι φοβούνται να είναι γυμνοί, γιατί γυμνός είσαι περισσότερο Σώμα παρά νους. Τα ρούχα σου δίνουν μια αίσθηση, ότι το Σώμα δεν υπάρχει, μόνο πρόσωπο, κεφάλι, μάτια. Όλος ο μηχανισμός του νου εντοπίζεται εκεί. Όταν λοιπόν είναι γυμνοί, οι άνθρωποι ξαφνικά αισθάνονται, ότι είναι Σώματα, και αυτό δεν τους αρέσει καθόλου.

Άκου το Σώμα σου, ακολούθα το Σώμα σου. Ο νους είναι ανόητος, το Σώμα είναι σοφό. Κι αν μπορέσεις και καταδυθείς βαθιά μέσα στο Σώμα, σ' αυτά τα βάθη θα βρεις την ψυχή σου. Η ψυχή είναι κρυμμένη στα βάθη του Σώματος.

Δεν έχεις επαφή με πολλά πράγματα στο Σώμα σου, απλώς κουβαλάς το Σώμα σου. Επαφή σημαίνει βαθιά ευαισθησία. Μπορεί να μην νιώθεις καν το Σώμα σου... Και το Σώμα σου λέει διαρκώς πολλά πράγματα που ποτέ δεν ακούς, επειδή δεν μπορείς... Υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι σχεδόν η πλειονότητα, που δεν έχουν καμία αίσθηση τού Σώματός τους. Έχουν ξεχάσει εντελώς, ότι βρίσκονται στο Σώμα. Ζουν και υπάρχουν σαν φαντάσματα.

Το μόνο καθήκον που έχεις είναι να είσαι ευτυχισμένος. Άσε το θεό, κάνε θρησκεία σου το να είσαι ευτυχισμένος. Αν δεν είσαι ευτυχισμένος κάθε στιγμή, τότε σε ό,τι κάνεις κάτι δεν πάει καλά.

Ινδός φιλόσοφος Όσσο, «Σώμα Νους σε τέλεια αρμονία»

Το ανθρώπινο σώμα και μέσω αυτού η "εικόνα του ανθρώπου" είναι ένα σύνθετο φαινόμενο παρατήρησης το οποίο απασχολεί τον άνθρωπο από αρχαιοτάτων χρόνων. Αρκεί κανείς να σκεφτεί τους χιλιάδες συνειρμούς και τον καταιγισμό ιδεών που συνοδεύουν το απλό άκουσμα της λέξης "σώμα" για να κατανοήσει το πως το σώμα συνθέτει μια ενότητα που καλύπτει όλο σχεδόν το φάσμα της ζωής του ανθρώπου συμπεριλαμβανομένων και των κοινωνικών θεσμών που το υπηρετούν (νοσοκομεία, εστιατόρια, καταστήματα ένδυσης και υπόδησης, ινστιτούτα καλλονής, κομμωτήρια, γυμναστήρια, κτλ.). Το σώμα μας είναι πανταχού παρών, κινείται σε διάφορους χώρους, αγγίζει άλλα σώματα, ερωτεύεται, χαλαρώνει, εκπαιδεύεται, θυμώνει και εξοργίζεται, χορεύει, αρρωσταίνει, εκπορνεύεται, απεικονίζεται, διαφημίζεται, κτλ. κτλ.

Ως αντικείμενο μελέτης ενδιαφέρει και απασχολεί και την τέχνη σε όλες τις εποχές όπου ο άνθρωπος ανάλογα με τον χώρο-χρόνο και πολιτισμό που ζει –ανάλογα με το κοινωνικο-ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο, τα ιδεώδη της εποχής, αλλά και τα τεχνικά μέσα αναπαράστασης– δημιουργεί απεικονίσεις του σώματος στη βάση της αντίληψης που έχει για τον εαυτό και την υπόστασή του. Οι άνθρωποι μάλιστα δημιούργησαν μια πληθώρα εικόνων στη βάση της αντίληψης του εαυτού τους και της θέσης τους ανάμεσα στα πράγματα, τα ζώα και τους άλλους ανθρώπους πολύ πριν αναπτύξουν συστήματα γραφής. Μελετώντας τις εικόνες αυτές μπορεί να κατανοήσει κανείς τόσο τη ζωή που είχε ο άνθρωπος στο χρόνο όσο και τις αλλαγές που έχει αυτή υποστεί, καθώς και τις ιδέες που κυριάρχησαν σχετικά με τη φύση του ανθρώπου. Στις εικόνες αυτές παρουσιάζεται όχι μόνο το ανθρώπινο σώμα (το δικό μας και των άλλων), αλλά επίσης αποκαλύπτεται η ποικιλία των τρόπων της καθημερινής ζωής (ντύσιμο, κοινωνικοί ρόλοι, κοινωνικές πρακτικές, συναισθηματικές διαθέσεις κ.ά.) σε συνδυασμό με το φυσικό και τεχνητό της περιβάλλον. Η ιστορία του ανθρώπου θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις αναπαραστάσεις του σώματος. Το σώμα σαν ένα πολυπρισματικό κοινωνικο-πολιτισμικό κρυστάλλο αντικατοπτρίζει ή καλύτερα διαθλά τη ζωή και τους ρόλους που καλούμαστε να διαδραματίσουμε στις ποικίλες της περιστάσεις.

Οι αρχαίοι Έλληνες, για παράδειγμα, στις καλλιτεχνικές τους αναπαραστάσεις εξυμνούσαν το γυμνό και καλλίγραμμα σώμα αντίθετα με τους ποικίλους εκπροσώπους της χριστιανικής εκκλησίας που με σφουριά έσπαγαν τα σεξουαλικά όργανα των αγαλμάτων, αλλά και ολόκληρα τα γυμνά αγάλματα, γιατί πίστευαν ότι προκαλούσαν την ασέβεια και την ύβρη κατά του θεού τους. Στο σημείο αυτό αξίζει να τεθεί το εξής ερώτημα μιλώντας μεταφορικά: Μήπως πρόκειται για μια διαχρονική τάση που οι περισσότεροι άνθρωποι σήμερα (επηρεασμένοι και από την προτεσταντική, και ιδιαίτερα την λουθηρανική διδασκαλία) φέρονται με τον ίδιο τρόπο με όλο και πιο περίτεχνους τρόπους στα δικά τους σώματα και με ότι πηγαίο και αυθεντικό πηγάζει από αυτό, ζώντας εγκλωβισμένοι μέσα στο ναρκισσιστικό "εγώ" τους, κλεισμένοι σ' ένα πραγματικό λαβύρινθο –που δεν είναι τίποτα άλλο από ένα περιτριγυρισμένο από καθρέφτες δωμάτιο– μεταμορφωμένοι οι ίδιοι σε ένα σύγχρονο μινώταυρο;

Το ερώτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν λάβει κανείς υπόψη του τις αναπαραστάσεις του σώματος που συναντά κανείς σήμερα στην καθημερινή ζωή, γεγονός που απεικονίζεται και στην σύγχρονη τέχνη συμπεριλαμβανομένης και της έκθεσης "Το Σώμα ως Τόπος Παρουσίας και Απουσίας" που καλούμαστε να δούμε/απολαύσουμε/προβληματιστούμε.

Ως γνωστό, το θεικό σώμα του Μινώταυρου της αρχαιότητας ήταν καρπός του ολέθριου ερωτικού πάθους της Πασιφάης, θυγατέρας του Ήλιου και της Περσηίδας. Έγκλειστο στον Λαβύρινθο ήταν παρόλα αυτά εγκρατής, καθώς χόρταινε μόνο με επτά αγόρια και επτά κορίτσια τον χρόνο. Κατά πόσο όμως το σύγχρονο θηρίο του Μινώταυρου που τρέφεται μέσα μας χωρίς όμως να είναι έγκλειστο σε κάποια φυλακή ή έστω σε κάποιο περιφραγμένο χώρο για άγρια θηρία δεν είναι ένα αδηφάγο τέρας ψυχρών υπολογισμών, που τρώγοντας του' ρχεται η όρεξη; Το διαιτολόγιό του μάλιστα φαίνεται να καταρτίζεται πλέον από ειδικούς και να περιγράφεται από πολλών λογιών "τρόικες" και "σωτήρες" με κάθε λεπτομέρεια με τη μορφή "επιστημονικών μελετών" και μνημονίων στα οποία προβλέπεται και η δυνατότητα "αναπροσαρμογής" τους αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο αύξησης της δοσολογίας της σαρκοφάγου τροφής του σύγχρονου Μινώταυρου.

Ποια θα ήταν η θεραπεία από αυτόν τον πόνο και την παγερή μοναξιά του Μινώταυρου; Θα εμφανισθεί άραγε η Αριάδνη να δώσει το νήμα της στον ηρωικό Θησέα, που επίσης κρύβεται μέσα μας, στο λαβύρινθό μας, για να μας γλυτώσει από τον αδηφάγο Μινώταυρο της εποχής μας; Και αν στην συνάντησή αυτή ο Μινώταυρος, εγκλωβισμένος και κατακερματισμένος καθώς είναι από τα αμέτρητα είδωλα του εαυτού του, ερωτευτεί τελικά τον Θησέα, το μοναδικό σώμα που δεν είναι το είδωλό του ούτε ο εαυτός του;

14. Αναπαράστασεις του Σώματος στην Εικαστική Τέχνη: Μια Εισαγωγή και Ξενάγηση στην Εικαστική Έκθεση (Representations of the Body in Art: An Introduction to the Art Exhibition)

Χρυσούλα Σκεπετζή (Chrysoula Skepetzi)
Εικαστικός-Ποιήτρια, Επιμελήτρια της Έκθεσης
(Artist-Poet, Curator of Art Exhibition)

Η έκθεση που γίνεται στο πλαίσιο του παρόντος διεπιστημονικού συμποσίου συμπορεύει μαζί με τον ακαδημαϊκό λόγο σε μια άλλη γλώσσα, στη γλώσσα των εικαστικών μορφών. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη μη λεκτική γλώσσα, όπου τα κλειδιά που κατασκευάζονται ανοίγουν παράθυρα για να φανερωθούν οι ρίζες και οι νόμοι που συνδέουν την Τέχνη με το σώμα και κατ' επέκταση τη ζωή, αλλά και την καθαρά εικαστική μορφή με το περιεχόμενο της τέχνης. Φιλόδοξος και δύσκολος στόχος η επικοινωνία με το εικαστικό, που πιστεύουμε πως εξαρτάται άμεσα από την ανάγλυφη παρουσίαση όλων των στοιχείων της οπτικής γλώσσας, της δομής και της σύνθεσής της, ώστε να μπορέσουμε να διαβάσουμε, να «δούμε» αληθινά ένα εικαστικό έργο, αν είμαστε φιλότεχνοι, αλλά και να χρησιμοποιήσουμε συνειδητά όλα αυτά τα στοιχεία στη δημιουργία του προσωπικού μας έργου, αν είμαστε καλλιτέχνες.

Στην εποχή του υλισμού, του άγχους, της τεχνολογίας, του θριάμβου της «εξωτερικής» αλήθειας σε βάρος της εσωτερικής εμπειρίας, μέσα από τη σπονδυλωτή προσέγγιση στα όρια της επιστήμης, φιλοσοφίας, τέχνης και κοινωνικής εμπειρίας, αναζητείται μια νέα ταυτότητα του σώματος.

Το σώμα εμπνέει και εμπνέεται από τα έργα που κάνουν χρήση του ευρέως φάσματος των ψηφιακών τεχνολογιών, πολυμέσων, εγκαταστάσεων και διαδραστικών εφαρμογών, σε συνδυασμό με ζωντανές παραστάσεις. Το σώμα που βρίσκεται αντιμέτωπο με τη «μαζικοποίηση» και το σώμα με ειδικές ανάγκες. Το σώμα απέναντι στη συνείδηση, τη διαφορετικότητα, την παγκοσμιοποίηση, την κοινωνία και την πληροφορία. Η γλώσσα του σώματος. Οι έρευνες δείχνουν ότι περισσότερο μνήματα στέλνουμε με τις κινήσεις και τη στάση μας, παρά με τις λέξεις.

Αν ο πολιτισμός αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο ορίζουμε την κοινωνική ζωή μας, τότε η τέχνη αποκτά εξέχουσα σημασία στο να αυτοπροσδιοριστούμε και να κατανοήσουμε ο ένας τον άλλο. Μέσα από την καλλιτεχνική μας έκφραση μπορούμε να ερμηνεύσουμε το σώμα που είναι η πατρίδα και η αφετηρία μας.

Είναι γνωστό ότι δεν φέρουμε το σώμα μας αλλά είμαστε το σώμα μας. Το σώμα μας εν δράσει, ο χώρος του σώματος, η εικόνα του σώματος.

Με τα έργα τους οι καλλιτέχνες διεκδικούν στο πλαίσιο του ερευνητικού και εικαστικού τους πεδίου την ανάλυση και προσέγγιση του σώματος μέσω μεικτών τεχνικών και υλικών, με διαφορετικές προσεγγίσεις και αντιλήψεις, προκειμένου να δημιουργηθούν έργα που θα αναπαριστούν υπαρξιακές αναζητήσεις, με την βαθύτερη έννοια της ίδιας της ύλης του σώματος. Για το σώμα ως εικαστικό έργο σε εξέλιξη χρησιμοποιούνται υλικά που μετουσιώνονται σε 35 αντιπροσωπευτικά ζωγραφικά ή ανάγλυφα αποτυπώματα. Υλικά που παρατίθενται με επιδεξιότητα συνθέτοντας ένα όλον με την εκφραστικότητα και λειτουργικότητα των επιμέρους στοιχείων δημιουργούν μια νέα πραγματικότητα. Οι καλλιτέχνες γίνονται πολύπλευροι, μαζεύουν στοιχεία από το δικό τους σώμα. Εισχωρούν στη δομή του με τα δικά τους εκφραστικά δεδομένα, ακούν τις εσωτερικές φωνές του ψυχισμού τους, βάζουν σύμβολα, πλάθουν τα σώματα που μετουσιώνονται σε αυτοτελείς υπάρξεις, ξεπερνούν τα όρια πλάθοντας έργα που ανυψώνονται της ύλης και της φθοράς του χρόνου και του χώρου, σε ένα πολύπλευρο φάσμα αισθητικής στην τέχνη.

Αναφορές, όπως στο Θείο σώμα, το πάσχον σώμα, το σώμα και οι σκιές του. Το σώμα σε σχέση με το χώρο του. Τις αποδομήσεις του σώματος ως εικόνα εξωραϊσμού. Σώματα ατελή με μια εσωτερική αλήθεια. Το αθώο και ένοχο σώμα, το σώμα του μετανάστη. Το όριο του σώματος και ο ψυχικός τους κόσμος. Ο καρπός του σώματος. Το σώμα δίχως ταυτότητα. Το υλικό και το άυλο της ανθρώπινης σάρκας. Το σώμα ως φιγούρα και ζωή. Το σώμα ως περίγραμμα. Το εξαθλωμένο σώμα. Το σώμα ως σεξουαλικό αντικείμενο. Το σώμα στυλοβάτης. Το σώμα ως εικόνα. Το μυθικό σώμα. Το σώμα της λήθης και της σιωπής. Το σώμα του έρωτα. Το εγκλωβισμένο σώμα. Τα σώματα που εξυψώνονται, το σώμα και το νερό. Το σώμα ως απουσία. Η αύρα του.

24 γυναίκες και άντρες εικαστικοί. Άνθρωποι της τέχνης με λίγο έως πολύ κοινά ενδιαφέροντα. Καλλιτέχνες του συμβολισμού, του ρεαλισμού, εννοιολογικοί κτλ. ορθώνουν το ανάστημά τους ανταποκρινόμενοι με σαφήνεια, επάρκεια, εμπειρία και αξιοπιστία καθ' όλα ικανοί να προωθήσουν τους εικαστικούς στόχους σε μια πολιτιστική ανάταση, σε στιγμές αμφιβολίας, μετάνοιας ή αναθεώρησης ανακαλύπτοντας γλώσσα επικοινωνίας με το σώμα για το σώμα.

SALVADOR DALI 1945

**ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION IV): ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (PSYCHOPEDAGOGICAL DIMENSIONS OF THE BODY AND BODY-BASED PROCESSES OF LEARNING AND DEVELOPMENT)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ (FOTEINOS DIMITRIS)**

15. Το Σώμα ως Πεδίο Επαναπροσδιορισμού Κοινωνικών Ρόλων: Το Παράδειγμα Ενός Εργαστηρίου Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Μέσω Παραστατικών Τεχνών με Στόχο την Κοινωνική Χειραφέτηση (The Body as a Field of Redefinition of Social Roles: The Example of a Laboratory for Social Inclusion Through Performing Arts Targeting to Social Emancipation)

Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη (Alexandra F. Peristeraki)

Θεραπεύτρια μέσω Τεχνών, Χοροθεραπεύτρια στην Ειδική Αγωγή και Εκπαιδευτρια μέσω Παραστατικών Τεχνών (Θέατρο και Χορός) στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

[Art Therapist, Dance-Therapist in a Public School for Children with Special Needs and Instructor of Performing Arts (Theatre and Dance) in Adult Education]

Το σώμα αποτελεί σημαντικό και σύνθετο πεδίο έκφρασης στις παραστατικές τέχνες. Η χρήση του ωστόσο σε προγράμματα κοινωνικής ενσωμάτωσης ξεπερνά το «εργαλείο αναπαράστασης» ενός τυπικού θεάματος. Συνενώνοντας πεδίο έκφρασης και αλληλεπίδρασης με φορέα αντίληψης και αυτοπροσδιορισμού, το φυσικό σώμα που δρα και βιώνει αποκτά τη δυναμική ενοποιητικών διεργασιών νου/σώματος, έσω/έξω και ατομικού/συλλογικού.

Με αφετηρία το «κατασκευασμένο σώμα» (διαδικασίες τιθάσευσης μέσω θεσμικής επιτήρησης και πειθάρχησης/Foucault) και την «κατασκευασμένη κοινωνική ανισότητα» (Κοινωνική Επανάληψη/Bourdieu, Κοινωνική Αυτονομία/Freire και Φαντασιακή Θέσμιση/Καστοριάδη) η κοινωνική ενσωμάτωση ερμηνεύεται στο εργαστήριο ως συνοδεία της ευαλωτότητας των αποκλεισμένων στη διεύρυνση των αντιληπτικών και ερμηνευτικών τους εργαλείων με σκοπό την ανάπτυξη της νοητικής, ψυχικής, συναισθηματικής και κοινωνικής αυτονομίας τους. Το σώμα αντιμετωπίζεται ως πεδίο επικοινωνίας, ανταλλαγών και αναγνώρισης της ετερότητας (μη-λεκτικά μηνύματα και νοηματοδοτήσεις/Bateson, Hall) αλλά και ως ασύνορο πεδίο ροής μεταξύ εαυτού και άλλων (το Σώμα χωρίς Όργανα/Deleuze & Guattari και το Moi-Peau/Anzieu). Το ζήτημα της ετερονομίας και της παθητικής λήψης γεγονότων και καταστάσεων που ορίζουν τους εμπλεκόμενους απαντάται κάτω από το πρίσμα της ασυνέχειας μεταξύ βιώματος και αναπαράστασής του: από τις επισημάνσεις των Deleuze και Guattari για τη δημιουργία πλασματικών βιωμάτων μέσω μιας αναπαράστασής τους που υποκαθιστά τη δράση, ως τις μελέτες που διασαφηνίζουν λανθάνουσες μορφές κοινωνικής διάκρισης (Sales-Wuillemin, Mindell), το πλήθος τόσο φιλοσοφικών στοχασμών όσο και ρεαλιστικών διηγήσεων για τον κατακερματισμό της πραγματικότητας (Illich, Goffman, Gergen) συνθέτει ένα κριτικό πλέγμα χειραφέτησης από αλλότριες και συχνά αντικρουόμενες επιβολές. Η πολυπλοκότητα της ατομικής δυσφορίας που καλείται να ξεπεράσει ο ακούσια περιθωριοποιημένος (Klein, Winnicott) προβάλλει εκ νέου τα εύθραυστα όρια μεταξύ αποδοχής κοινωνικού ρόλου εξουσιαζόμενου/καταπιεσμένου και συλλογικής δυναμικής για τον επαναπροσδιορισμό των δομών, των ιεραρχιών και της λειτουργίας του «Θεσμού» που τον περιθωριοποιεί. Με τεχνικές σώματος και κίνησης (αφύπνιση, συσχετισμοί κίνησης ψυχισμού και δυναμικές της κινητικής έκφρασης/Wigman), καθώς και Θεάτρου του Καταπιεσμένου («αγωνιστικό πολιτικό εργαλείο» και ψυχοθεραπευτική μέθοδος του Boal), η έρευνα/δράση ολοκληρώνεται με την καταγραφή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν αντιλήψεις, κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, ατομικές και ομαδικές συμπεριφορές καθώς και τις μεταβολές τους.

Η ανακοίνωση αυτή έχει στόχο να παρουσιάσει τους προβληματισμούς που επέφερε η διοργάνωση του εργαστηρίου (μεθοδολογικούς, δεοντολογικούς, ψυχοθεραπευτικούς και εκπαιδευτικούς), να περιγράψει τη διαδρομή που διανύθηκε σε 10 μήνες και να εξετάσει την εγκυρότητα και την προοπτική μιας τέτοιας συνθετικής προσέγγισης του επιστημονικού θεωρητικού υπόβαθρου στην πειραματική καλλιτεχνική αναζήτηση της κοινωνικο-πολιτικής χειραφέτησης.

16. Από τις Μεταμορφώσεις του Οβίδιου στις Μεταμορφώσεις της Εκπαιδευτικής Προσέγγισης: Το Σώμα στη Διαδικασία της Μάθησης (From the Metamorphoses of Ovid to Metamorphoses of Educational Approach: The Body in the Process of Learning)

Μαγδαληνή Σαμαρτζή (Magdalini Samartzi)

Καθηγήτρια Κλασικής Φιλολογίας στο Γυμνάσιο Alain Fournier στην περιοχή του Παρισιού (Professor of Classical Literature in Alain Fournier High School at Paris area)

Στο πλαίσιο μίας διδακτικής ενότητας με θέμα τις Μεταμορφώσεις του Λατίνου ποιητή Οβίδιου, οι μαθητές της πρώτης γυμνασίου, χωρισμένοι σε έξι ομάδες, κλήθηκαν να μετατρέψουν, αρχικώς, τα αφηγηματικά κείμενα, τα οποία είχαν ήδη διαχθεί και αναλυθεί στο μάθημα, σε θεατρικά κείμενα και στη συνέχεια να τα σκηνοθετήσουν και να τα παίξουν. Η συγκεκριμένη καινοτόμος εκπαιδευτική δράση έθεσε μια πληθώρα στόχων προς διερεύνηση και επίτευξη σε διάφορα επίπεδα, κυρίως, μέσω της δραματοποίησης, μιας επιλεγμένης και στοχευόμενης χρήσης του σώματος και της φωνής. Αναφέρουμε ενδεικτικά την αφομοίωση των διδαγμένων θεατρικών εννοιών μέσω του θεατρικού κειμένου και του

θεατρικού παιχνιδιού και της δραματουργίας, την βελτίωση της εκφραστικής ανάγνωσης χάρη στην αφομοίωση των κανόνων στίξης και προσωδίας, τη συνειδητοποίηση των σημαντικών διαφορών μεταξύ του αφηγηματικού και του θεατρικού κειμένου, ιδίως αναφορικά με την σωστή χρήση όλων των τύπων των φράσεων, την αλλαγή του χρονικού πλαισίου και όλων των τροποποιήσεων που αυτό επιφέρει.

Πολύ σημαντική επίτευξη θεωρείται, επίσης, η συνειδητοποίηση της ιδιαιτερότητας του θεατρικού λόγου και του θεατρικού κειμένου, που τυγχάνουν της προσοχής αναγνωστών, ακροατών, θεατών και τα οποία αναδεικνύονται μέσω της σωματικής έκφρασης και δραματοποίησης. Τέλος, δεδομένου ενός κλίματος έντασης που είχε προοδευτικά εδραιωθεί μεταξύ κάποιων μαθητών και του υπολοίπου της τάξης, ο καθηγητής στόχευε στην ανατροπή αυτής της τάσης μέσω της ομαδικής εργασίας και στην προώθηση της επικράτησης ενός συλλογικού πνεύματος, το οποίο θα οδηγούσε στον αμοιβαίο σεβασμό και στην καλύτερη δυνατή ένταξη του συνόλου των μαθητών στην τάξη και το νέο σχολικό περιβάλλον.

17. Το Σώμα των Παιδιών ως Τόπος Δημιουργίας Βιωμάτων και Κοινωνικών Νοημάτων στο Πλαίσιο Ενός Παιδοκεντρικού Μουσειακού Περιβάλλοντος: Η Οικολογική Προοπτική (The Body of Children as a Locus of Creation of Lived Experiences and Social Meanings in the Context of a Child-centered Museum Environment: The Ecological Perspective)

Δέσποινα Καλεσοπούλου (Despina Kalesopoulou)

*Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
(Department of Preschool Education, University of Thessaly)*

Το σώμα του επισκέπτη στο μουσείο, αν και έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαδικασία εξερεύνησης και οικειοποίησης του εκθεσιακού περιβάλλοντος, ήταν για πολλά χρόνια παραγνωρισμένο. Η κρίση της αναπαράστασης έφερε αλλαγές στον τρόπο που τα μουσεία αντιλαμβάνονται τον ερμηνευτικό τους ρόλο και οδήγησε σε εκθεσιακές πρακτικές που αξιοποιούν τη διαδραμάτιση (enactment): ο επισκέπτης δεν αντιμετωπίζεται πλέον μόνο ως θεατής, αλλά καλείται να εξερευνήσει το τρισδιάστατο περιβάλλον με όλες τις αισθήσεις και τη μυϊκή του «συνείδηση», να γίνει χρήστης, χειριστής ή μέρος του εκθέματος και να δομήσει νοήματα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα των πράξεων του.

Η επιτελεστική προσέγγιση, παρόλο που δεν είναι συνήθης στην πλειονότητα των μουσειακών εκθέσεων, στα παιδοκεντρικά μουσεία συνιστά πάγια πρακτική. Η τάση αυτή απορρέει άμεσα από τους σκοπούς τους: τα παιδικά μουσεία και οι παιδικές αίθουσες ή πτέρυγες δημιουργήθηκαν προκειμένου να προσφέρουν ένα μουσειακό περιβάλλον που ανταποκρίνεται πιο αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές και αναπτυξιακές ανάγκες του παιδιού, δίνοντας του τη δυνατότητα να προσεγγίσει ενεργητικά τον υλικό πολιτισμό.

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να θέσει προβληματισμούς πάνω στους τρόπους ανάλυσης ενός παιδοκεντρικού μουσειακού περιβάλλοντος και συλλογής δεδομένων ως προς την αλληλεπίδραση του παιδιού με αυτό, με μεθόδους που αναδεικνύουν το ρόλο της σωματοποίησης στη μουσειακή εμπειρία. Προς τον σκοπό αυτό, οι οικολογικές θεωρίες και ιδιαίτερα η έννοια των προσφερόμενων δυνατοτήτων παρέχουν ένα συνεκτικό θεωρητικό πλαίσιο, το οποίο δίνει έμφαση στην επενέργεια του υποκειμένου και στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος που είναι λειτουργικά σε σχέση με τα χαρακτηριστικά, τις ατομικές και κοινωνικές ανάγκες και τις προθέσεις του ατόμου που δρα.

Η ανάπτυξη μιας ταξινόμιας προσφερόμενων δυνατοτήτων, ειδικά προσαρμοσμένης στο μουσειακό περιβάλλον, είναι ένα από τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την κωδικοποίηση της παρατήρησης παιδιών 4-12 ετών, σε διδακτορική έρευνα που διοργανώθηκε στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο και στην παιδική πτέρυγα του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Η ταξινόμια επέτρεψε τη συστηματική εξέταση της διάδρασης όλων των αντιληπτικών συστημάτων του παιδιού με τους φυσικούς/υλικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς πόρους του μουσείου. Επιπλέον, αξιοποιήθηκε η φωτογράφιση και η συνέντευξη από τα ίδια τα παιδιά προκειμένου να αποτυπωθεί η υλικότητα του μουσειακού περιβάλλοντος, δίνοντας εκ παραλλήλου τη δυνατότητα να ανιχνευθούν οι ψυχολογικά σημαντικές για τα παιδιά ποιότητες του. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, καθώς και οι προκλήσεις, αλλά και τα πλεονεκτήματα της πολυμεθοδικής προσέγγισης που εφαρμόστηκε, θα τροφοδοτήσουν τα συμπερασματικά σχόλια της ανακοίνωσης, εστιάζοντας στο γιατί και πώς ο σχεδιασμός μουσειακών περιβαλλόντων που απευθύνονται στο παιδί πρέπει να διέπεται από το σκεπτικό δημιουργίας ενός τόπου ενδυνάμωσης της «σωματικότητάς» του, λόγω της καθοριστικής της σημασίας στη διαδικασία ερμηνείας και οικειοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

18. "Το Τσίρκο που Κοιμήθηκε": Ένας Κριτικός Αναστοχασμός πάνω στον Σύγχρονο Τρόπο Ζωής με Αφορμή μια Διαδραστική Παράσταση Σωματικού Θεάτρου και Χοροθεάτρου (“The Circus that Slept”: A Critical Reflection on Modern Way of Life with an Occasion of an Interactive Performance of Body Theatre and Dance Theatre)

Σπύρος Πετρίτης (Spyros Petritis)

*Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
(Department of Theatre Studies, National and Kapodistrian University of Athens)*

Η εποχή μας αναμφίβολα αποθαρρύνει την επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων, πόσο μάλλον την μεταξύ τους σωματική και συναισθηματική επαφή. Οι νέες τεχνολογίες, που έχουν εισβάλει πραγματικά στη ζωή των δυτικών κοινωνιών τουλάχιστον, σε μεγάλο ποσοστό, έχουν διευκολύνει την λεκτική επικοινωνία μεταξύ ατόμων που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα είχαν καμία δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ τους. Ωστόσο, ο κατ' οίκον περιορισμός των ίδιων ατόμων, προϊόν μάλλον ενός μαζικού εθισμού στο διαδίκτυο παρά μιάς “άλλης” προσέγγισης στην επικοινωνία, απομακρύνει τον άνθρωπο σωματικά και ψυχικά ακόμη και από τους υπολοίπους κατοίκους της τοπικής κοινότητας στην οποία και ο ίδιος

μετέχει, προωθεί όχι απλά τον ατομικισμό, αλλά την μετατροπή του ελεύθερου και αυτόνομου ανθρώπου σε καταναλωτή και χρήστη υπηρεσιών και τελικά διαλύει την τοπική κοινότητα με όχημα αλλά και προς όφελος της προβολής μιάς παγκόσμιας κοινότητας. Η κοινότητα αυτή διακρίνεται από την ανεπαρκή σύνδεση μεταξύ των μελών της, το συναισθηματικά άτονο, αν όχι ανύπαρκτο ενδιαφέρον για τα ζητήματα που προβάλλουν τα κυρίαρχα μέσα ως τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας και τελικά τη μαζοποίησή της. Ούτως ή άλλως, ως μάζα ή στην καλύτερη περίπτωση ως λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βλέπει πια τους άλλους και ο ίδιος ο άνθρωπος, ενώ το πληκτρολόγιο έχει γίνει η προέκταση του σώματός του, ή μάλλον το μέσο αποδυνάμωσης των αισθήσεων. Έτσι, την ίδια στιγμή που κανείς μπορεί να θεωρεί ότι συνδέεται φιλικά ή ερωτικά με έναν άνθρωπο που δεν γνωρίζει παρά μόνο εικονικά ή που θεωρεί ότι συμπαραστέκεται σε έναν εξεγερμένο λαό ενάντια σε έναν ηγέτη που στην πραγματικότητα δεν γνωρίζει, πιθανότατα χάνει τη δυνατότητα μιάς πραγματικής αγκαλιάς και μιάς συναισθηματικά πλήρους σχέσης με έναν άνθρωπο σωματικά προσεγγίσιμο. Παράλληλα, δεν οργανώνεται συλλογικά ώστε να αντισταθεί απέναντι σε όσους εξουσιάζουν τον δικό του τόπο και που ενδεχομένως κάνουν κι εκείνοι αυθαιρεσίες ή αδιαφορούν για θέματα τοπικού ενδιαφέροντος που όμως κατά την κρίση της τοπικής κοινότητας είναι ζωτικής σημασίας. Με αυτή τη λογική η διαδραστική “έκ-πληξη” της ομάδας *Κινητήρας-Χοροθέαμα* με τίτλο: *Το τσίρκο που κοιμήθηκε*, που από το σχολικό έτος 2012-2013 άρχισε να παρουσιάζεται, ή μάλλον να επισυμβαίνει, σε δημοτικά σχολεία της Αττικής, είναι μια εξαιρετική καλλιτεχνική και κοινωνική προσφορά σε έναν από τους λίγους χώρους όπου έχουν ακόμη την ευκαιρία να συναθροίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα τα παιδιά. Στους χώρους αυτούς ήδη προετοιμάζονται τα μελλοντικά μέλη αυτής της παγκόσμιας κοινότητας κι απ’ αυτή την άποψη είναι σημαντικό να εφοδιαστούν με ό,τι χρειάζεται για να προληφθούν οι πιθανές αρνητικές εκδοχές αυτού του φαινομένου. Μέσα από συζητήσεις με μαθητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και από την προσωπική παρατήρησή μας κατά την επιτέλεση της δράσης σε συγκεκριμένη σχολική μονάδα, διερευνούμε πώς η ίδια η τέχνη του σωματικού θεάτρου και του χοροθεάτρου –ιδίως όταν υπάρχει το κατάλληλο καλογραμμένο έργο και το στοιχείο της διάδρασης μεταξύ καλλιτεχνών και θεατών– ενέχει από μόνη της κοινωνικά και πολιτικά μηνύματα και προωθεί την επικοινωνία, την αλληλεγγύη και τη συμμετοχική δράση χωρίς να καταφεύγει στον μάλλον αποωθητικό διδακτισμό και την πολιτική προπαγάνδα.

**ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION V): ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ –
ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
(BODY AND SPECIAL EDUCATION – EPISTEMOLOGICAL AND METHODOLOGICAL
ISSUES)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΑΜΑΡΤΖΗ (KYRIAKI SAMARTZI)**

19. The Body of the Analyst: Working as a Therapist with Deaf or Blind Autistic Children

Alix Bernard

Department of Psychology, University of Angers, LUNAM Université

This communication reports the experience of a psychotherapist working with deaf or blind autistic children in a day care unit. It focuses on the beginning of their meeting, when the therapist’s and the children’s bodies seem to be in the foreground. Under these conditions, to remain a therapist requires to become creative. We describe how the therapist is driven by the necessity to rely on physical communication, to elaborate counter-transference (Freud, Heyman). While promoting the ability to express verbally emotions and physical reactions (Aulagnier, 1975) - these children were not able to express by themselves - the therapist seeks to differentiate from children as to restore individuality within or after the therapeutic symbiosis (Searles, 1979). This text reflects a therapeutic path that begins with a strong feeling of being invaded by the bodily relation and moves towards a more meaningful and thinkable relation mediated, at least in part, by language. It outlines landmarks and supports that affect the progression of therapy. Taking care of herself and of her own body has been one of these supports.

19. Το Σώμα του Αναλυτή: Δουλεύοντας ως Θεραπευτής με τα Κωφά και Τυφλά Αυστικά Παιδιά

Αλίξ Μπερνάρ

Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο της Angers, LUNAM Université

Στην ανακοίνωση αυτή θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε την εμπειρία του ψυχοθεραπευτή, ο οποίος εργάζεται με κωφά ή τυφλά αυτιστικά παιδιά σε κέντρο ημέρας. Θα εστιάσουμε αρχικά στην πρώτη επαφή κατά την οποία τα σώματα τόσο του θεραπευτή όσο και του παιδιού βρίσκονται στο προσκήνιο. Σε αυτό το πλαίσιο εργασίας η θέση του θεραπευτή απαιτεί δημιουργικότητα ενώ παράλληλα ο θεραπευτής οφείλει να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα της σωματικής επικοινωνίας για να εγκατασταθεί η αντιμεταβίβαση (Freud, Heyman). Καθώς προκρίνεται η ικανότητα της λεκτικής έκφρασης των συναισθημάτων και των σωματικών αντιδράσεων (Aulagnier, 1975) –αυτά τα παιδιά παρουσιάζουν μια σημαντική δυσχέρεια στην αυτοέκφραση– ο θεραπευτής επιδιώκει να διαφοροποιηθεί από τα παιδιά προσπαθώντας να αποκαταστήσει την ατομικότητα εντός ή με το πέρασ της θεραπευτικής συμβίωσης (Searles, 1979). Το κείμενο αυτό χτυπάει το θεραπευτικό μονοπάτι, το οποίο εκκινά από ένα έντονο αίσθημα ότι παρατηρείται μια εισβολή από τη σωματική σχέση και κινείται προς μια πιο νοηματοδοτημένη και καταληπτή, διαμεσολαβημένη από τη γλώσσα, τουλάχιστον σε ένα βαθμό, σχέση. Αποπειράται μια σκιαγράφηση οροσήμων και ερεισμάτων, τα οποία επηρεάζουν την πρόοδο της θεραπείας και θέτει ως ένα από τα σημαντικότερα ερείσματα αυτό της φροντίδας του εαυτού και του σώματος.

20. Μεθοδολογικά Ζητήματα της Έρευνας του Σώματος στο Τομέα της Αναπηρίας: Μια Ανθρωπολογική Προσέγγιση στα Όρια της Διϋποκειμενικής Εμπειρίας

Λάζαρος Τεντόμας

Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Εκπαιδευτικός στο Ειδικό Γυμνάσιο και Λύκειο Αθηνών

Τα μεθοδολογικά ζητήματα που προέκυψαν στην εθνογραφική έρευνα σε ένα ελληνικό δημόσιο ειδικό σχολείο αποτέλεσαν αφορμές για να συζητηθεί η χρήση της μακροαναλυτικής κατηγορίας «Σώμα» στην έρευνα της αναπηρίας. Η κοινωνική ανθρωπολογία ασχολήθηκε κυρίως με την ανάδειξη των συμβολικών αναπαραστάσεων του ανάπηρου σώματος και στη προσπάθειά της αυτή οδηγήθηκε στην κατηγοριοποίηση των ανάπηρων ατόμων με βάση το είδος της βλάβης τους και έτσι η βλάβη αντιμετωπίστηκε ως πολιτισμική κατηγορία. Οι θεωρητικοί των Σπουδών της Αναπηρίας υποστήριξαν ότι η βλάβη αποτελεί το σταθερό και επαναλαμβανόμενο χαρακτηριστικό των ανάπηρων ατόμων σε κάθε πολιτισμό και για τον λόγο αυτόν η επικέντρωση στη βλάβη δεν μας βοηθά να ανιχνεύσουμε τους συγκεκριμένους κάθε φορά πολιτισμικούς προσδιορισμούς της αναπηρίας.

Η παρούσα εθνογραφική έρευνα στον χώρο της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα δεν στέκεται αποκλειστικά στις συμβολικές αναπαραστάσεις του ανάπηρου σώματος, δηλαδή το ανάπηρο σώμα δεν αποτελεί έκπληξη για τον ανθρωπολόγο και στοιχείο προς «ανακάλυψη». Έτσι το σώμα συνδέθηκε με τις εκπαιδευτικές πρακτικές και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί ένας διαρκής διάλογος στο πλαίσιο της εθνογραφίας για τις συνθήκες παραγωγής νοήματος της υλικότητας του ανάπηρου σώματος. Βαθμιαία ο ανθρωπολόγος, ο οποίος είναι ανάπηρο άτομο και εκπαιδευτικός, ενσωμάτωσε στη διαδικασία της έρευνας τις απαιτήσεις των πληροφορητών του για το βαθμό της δικής του εμπλοκής στην επιτόπια παρατήρηση, απαιτήσεις που σχετίστηκαν με μεθοδολογικά ζητήματα της ανθρωπολογίας. Πρόκειται για μια διαδικασία ταυτοποίησης των υποκειμένων της έρευνας (ανθρωπολόγου, πληροφορητών, αναγνωστών της εθνογραφίας), ένας διάλογος που οδήγησε στο συμπέρασμα ότι οι ανάπηροι ερευνητές λειτουργούν στις παρυφές της διϋποκειμενικής εμπειρίας στο πεδίο της έρευνας και ότι το ανάπηρο σώμα δεν αποτελεί αυτόνομη εννοιολογική κατηγορία αλλά αφορμή για να συζητηθεί εκ νέου το τι είναι δημόσιο και τι ιδιωτικό καθώς και τι υποκειμενικό (σε ποιον βαθμό) για τη διευκόλυνση της εθνογραφικής έρευνας.

20. Methodological Aspects of Research of the Body in the Division of Disability: An Anthropological Approach to the Limits of intersubjective Experience

Lazaros Tentomas

Social Anthropologist, High School Teacher, High School of Special Education in Athens

The methodological issues encountered in ethnographic research in a special Greek public school rised an opportunity to discuss the use of macro analytical category "Body" in the investigation of disability. The social anthropology dealt mainly with the emergence of symbolic representation of the disabled body and in this effort led to the categorization of disabled persons by type of impairment in a way that this impairment was assumed as a cultural category. The theorists of Disability Studies suggested that the impairment is a constant and repetitive feature of disabled people in every culture and for that reason focusing on impairment does not assist us in detecting the specific cultural determinations of disability in every case.

This ethnographic research in the field of special education in Greece does not involve exclusively the symbolic representations of the disabled body, while the disabled body comes as not a surprise or revelation to an anthropologist. In that way the body was connected with the educational practices and the characteristics of the educational system of special education in Greece. Conditions for a constant dialog were created in the fieldwork regarding the explanation of operating conditions of the materiality of the disabled body.

Gradually anthropologist who is a disabled person and teacher incorporated to the research process all his informants' requirements regarding the extent of his own involvement in fieldwork observation, while these requirements were associated with methodological issues in anthropology. The whole concept is based on the process of identification of subjects (anthropology, informants, readers of ethnography) a dialog that led to the conclusion that disabled researchers act on the fringes of intersubjective experience in research field, while the disabled body is not an independent conceptual category but as a cause for a review on what is public and what is private as well as what is subjective (to what extent) in order to facilitate ethnographic research practices.

ΕΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION VI): ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ: ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ (THE BODY IN MODERN TIMES OF CRISIS: PSYCHOTHERAPEUTIC AND DEVELOPMENTAL DIMENSIONS)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΕΡΔΗΣ (ATHANASIOS VERDIS)

21. Η Καφκική Μεταμόρφωση της Εφηβικής Ύπαρξης: Η Μαρτυρική Διάσταση του Σώματος (The Kafkaesque Metamorphosis of Adolescent Being: The Martyred Dimension of Body)

Κυριακή Σαμαρτζή (Kyriaki Samartzi)

*ΑΤΕΙ Πατρών, Κλινικός Ψυχολόγος στο 6^ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
(Technological Institute of Patras, Clinical Psychologist at the 6th Elementary School of Athens for Children with Disabilities)*

Το σώμα βιώνει και εκδηλώνει όλα τα στάδια εξέλιξης της εφηβείας, από την παιδικότητα έως την ενηλικίωση, από τα πρώτα σημεία της ήβης έως τις εντυπωσιακές εκφάνσεις της (Jeammet). Ως άλλοι Γκρέγκορ Σάμσα, οι έφηβοι ζυπνούν σε ένα σώμα μη αναγνωρίσιμο, ξένο, το οποίο δεν μπορούν να κατανοήσουν και να ελέγξουν και το οποίο λειτουργεί ως μια δική τους ενσωματωμένη τροχοπέδη, ένα εσωτερικό εμπόδιο στη διαδικασία σύστασης μιας προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας. Το εφηβικό σώμα, σήμερα, γίνεται, περισσότερο από ποτέ, πεδίο έκφρασης της δυσκολίας, της δυσφορίας, του ψυχικού αδιεξόδου που χαρακτηρίζουν την εκκολλαπτόμενη νέα γενιά σε μια εξαιρετικά επικίνδυνη και φορτισμένη, κοινωνικοοικονομικά, ιστορική στιγμή (Biggaux, Gutton). Το βασανισμένο σώμα του ανορεξικού ή παχύσαρκου εφήβου, του αλκοολικού ή τοξικομανούς, το κατακρεουργημένο σώμα από τους αυτοτραυματισμούς ή τα άπειρα piercing και τατουάζ γίνεται το όχημα μιας πολυεπίπεδης σύγκρουσης ενορμήσεων, κοινωνικών επιταγών, γονεϊκών προτύπων και συγκεχυμένων ρόλων και θέσεων (Richard). Γίνεται το μέσο επιστροφής μιας πολύμορφης και έντονης επιθετικότητας, την οποία ο έφηβος δέχεται άμεσα από την συνεχώς βιαίως μεταβαλλόμενη κοινωνική πραγματικότητα όσο και από το εξουθενωμένο γονεϊκό ζεύγος, το οποίο αδυνατεί να αντισταθεί στις βίαιες ανατροπές της τελευταίας περιόδου.

Μέσα από μια παράλληλη ανάγνωση του καφκικού κειμένου, η *Μεταμόρφωση*, και των σύγχρονων ψυχαναλυτικών κειμένων για την εφηβεία θα επιχειρήσουμε μια παρουσίαση και ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων που επισημαίνονται κατά την εφηβική συγκρότηση, με πρωταγωνιστή το σώμα του εφήβου, υπό το πρίσμα, κυρίως, των ιδιαζόντων συνθηκών της εποχής της κρίσης.

22. Όταν το Σώμα Τραυματίζεται για να μην Αφανισθεί: Μαρτυρίες και Μεθοδολογίες (When the Body Is Injured in order to not Perish: Evidences and Methodologies)

Ντόροθ Γαρόνη (Dorothy Garoni)

*Ψυχολόγος-Ψυχοθεραπεύτρια, Ελληνική Εταιρεία Θεραπείας Σχημάτων, Κέντρο Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας ΚΛΙΜΑΚΑ
(Psychologist-Psychotherapist, Greek Association of Schema Therapy, Day Center for Suicide Prevention KLIMAKA)*

Αθανάσιος Βέρδης (Athanasios Verdis)

*Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
(Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens)*

Οι αναλύσεις που προσεγγίζουν το ζήτημα των αυτοτραυματισμών –και των αυτοκτονικών συμπεριφορών γενικότερα– στη διεθνή βιβλιογραφία είναι κυρίως ποσοτικές και συμβατές με την κυριαρχούσα επιστημονική προσέγγιση, η οποία είναι η ψυχιατρική. Στο πλαίσιο αυτό η συνήθης πρακτική που ακολουθείται αφορά προσεγγίσεις του τύπου "μείωση της βλάβης" και όχι κατανόησης του ατόμου που προβαίνει σε συμπεριφορές αυτοτραυματισμού. Για τη ψυχοδυναμική σχολή η αυτοκτονική συμπεριφορά συνδέεται με το διαχωρισμό μυαλού και σώματος και ταυτίζεται από το υποκείμενο με τη διαβίωση ενός μέρος μόνο του εαυτού χωρίς τον πόνο. Τι συμβαίνει όμως όταν το υποκείμενο αυτοτραυματίζεται προκειμένου να αποτρέψει τον εαυτό του από την αυτοκτονία; Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκαν αποσπάσματα από τα γραφόμενα ατόμων που αυτοτραυματίζονται προκειμένου να αποφύγουν την αυτοκτονία. Τα αποσπάσματα προέρχονται από μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και από γραφόμενα κρατούμενων γυναικών σε μια προσπάθεια τους να νοηματοδοτήσουν τον τρόπο με τον οποίο ο αυτοτραυματισμός "προφυλάσσει" από την αυτοκτονία.

23. Το Σώμα Δεν Ψεύδεται Ποτέ; (Does the Body Ever Lie?)

Λαμπρινή-Θεοδώρα Ακαλέστου (Lamprini-Theodora Akalestou)

*Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Psychology, University of Crete)*

Μάριος Α. Πουρκός (Marios A. Pourkos)

*Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
(Department of Preschool Education, University of Crete)*

Ο ρόλος του σώματος στην ψυχολογική λειτουργία του ανθρώπου αποτελεί ένα από τα ζητήματα που απασχολούν όλο και περισσότερο τη σύγχρονη Ψυχολογία. Μια από τις πολλές ενσώματα προσανατολισμένες προσεγγίσεις που υπάρχουν στο πλαίσιο της Ψυχολογίας είναι και η μη κλασική ψυχαναλυτική προσέγγιση της Alice Miller. Στο έργο της, και κυρίως στο βιβλίο της με τίτλο: *“Το Σώμα Δεν Ψεύδεται Ποτέ”* (Εκδ. Ροές, 2009), παρουσιάζει ενδιαφέρουσες θέσεις για το ρόλο των αρνητικών σωματικών βιωμάτων στην παιδική ηλικία και το πώς αυτά επηρεάζουν και κατευθύνουν τη μετέπειτα ανάπτυξη του ατόμου. Πιο συγκεκριμένα, στο έργο της καταδεικνύει, το πώς οι εμπειρίες κακοποίησης στην παιδική ηλικία, από την πλευρά κυρίως των γονέων αλλά και άλλων σημαντικών προσώπων στη ζωή του παιδιού, οδηγούν αναπόφευκτα στην ανάπτυξη ψυχοσωματικών συμπτωμάτων. Για την υποστήριξη των θέσεών της βασίζεται τόσο σε υλικό από τις ψυχοθεραπευτικές της συνεδρίες, όσο και στην αυτοβιογραφία διακεκριμένων προσωπικοτήτων της Φιλοσοφίας, των Τεχνών και της Πολιτικής, ακόμη και σε προσωπικά δεδομένα της δικής της ψυχοθεραπείας. Μια από τις βασικές θέσεις της Miller είναι ότι η συγκάλυψη των παιδικών αυτών τραυμάτων και βιωμάτων οδηγεί στην ανάπτυξη χρόνιων σωματικών ασθενειών, στην εξάρτηση από ουσίες, την αυτοχειρία και την τελική αυτοκαταστροφή. Σύμφωνα με την Miller, βασική αιτία αυτής της τάσης απόκρυψης των αρνητικών παιδικών εμπειριών αποτελούν η επικρατούσα Κοινωνική Ηθική και η Τέταρτη Χριστιανική Εντολή, οι οποίες πρεσβεύουν την άνευ όρων αποδοχή και εκτίμηση των γονιών, ανεξαρτήτως της συμπεριφοράς τους. Οι αρχές αυτές σύμφωνα με τη Miller, ισχύουν επίσης και για τη Φροϋδική προσέγγιση, αλλά και για κάποιες από τις πιο σύγχρονες μορφές Ψυχοθεραπείας. Βασική θεραπεία από αυτή την εμπλοκή, είναι για την Miller η οριστική αποδέσμευση από τα γονικά πρότυπα και τις αυθεντίες, η οποία δεν συνίσταται στην εξιδανίκευση και τη συγχώρεση των παραβατών, αλλά στην βαθιά αποδοχή της αλήθειας και την ειλικρινή αντιμετώπιση των συναισθημάτων του κακοποιημένου παιδιού. Μόνο με αυτόν τον τρόπο, σύμφωνα με τη Miller, ο αρρωστημένος δεσμός φόβου-καθήκοντος με τον γονέα ή αυθεντία θα σπάσει, και το άτομο θα οδηγηθεί στην αυτοπραγμάτωση.

Βασικός στόχος στην ανακοίνωση αυτή, είναι η παρουσίαση και ο κριτικός προβληματισμός, όσον αφορά τις βασικές παραδοχές και θέσεις της Miller για το σώμα ως φορέα εμπειριών και ανυπότακτων συναισθημάτων.

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (SESSION VII): ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΩΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ (ISSUES OF BODY IMAGE, IDENTITY AND NEW FORMS OF EMBODIMENT THROUGH AESTHETIC MEDICINE, DANCE AND NEW INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (CHAIR): ΦΙΛΙΑ ΙΣΑΡΗ (PHILIA ISSARI)

24. Εικόνα του Σώματος και Κίνητρα για Επεμβάσεις Αισθητικής Ιατρικής: Μια Διαπολιτισμική Συγκριτική Έρευνα σε Δείγμα Ρωσίδων και Κυπρίων Γυναϊκών (Body Image and Motivation for Surgery Aesthetic Medicine: A Cross-Cultural Comparative Research in Sample of Russians and Cypriots Women)

Χαράλαμπος Κωστήρης (Charalambos Kosteris)

*Κλινικός Ψυχολόγος και Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης για Παιδιά με Νευρο-αναπτυξιακές Διαταραχές
(Clinical Psychologist and Worker of Early Childhood Intervention for Children with Neuro-developmental Disorders)*

Το αυξημένο ενδιαφέρον για τις επεμβάσεις της αισθητικής ιατρικής, όπως προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για την απόκτηση του ιδανικού σώματος, αντικατοπτρίζει τη σύγχρονη κοινωνία και κυρίως τις αξίες της κοινωνίας του δυτικού κόσμου. Αυτό υποδηλώνει ότι τα μέσα ενημέρωσης είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει και ελέγχει την εμφάνιση ενός ατόμου.

Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζουμε και συζητάμε τα αποτελέσματα μιας διαπολιτισμικής συγκριτικής έρευνας που έγινε σε ένα δείγμα 150 γυναικών ηλικίας 18-30 ετών από τη Ρωσία και 60 γυναικών ηλικίας 18-30 ετών από την Κύπρο σχετικά με: (1) το σύστημα αξιών τους και τη σχέση του με τις τηλεοπτικές τους προτιμήσεις, (2) την εικόνα του σώματος, την αυτοεκτίμηση και τα χαρακτηριστικά της υποκειμενικής τους εκτίμησης όσον αφορά την εξωτερική τους εμφάνιση, και (3) τα κίνητρά τους να κάνουν επεμβάσεις Αισθητικής Ιατρικής.

Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι έρευνας ήταν: (1) η διερεύνηση της υποκειμενικής εκτίμησης της εξωτερικής εμφάνισης, (2) η διερεύνηση της εξάρτησης της αυτοεκτίμησης από τον βαθμό ικανοποίησης από το σώμα και το σύστημα αξιών, (3) ο προσδιορισμός των προτιμήσεων παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων και η σύνδεση τους με την επιθυμία για

αλλαγή μερών του σώματος, και (4) ο προσδιορισμός των προτιμήσεων παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων και η σχέση τους με την αυτοεκτίμηση.

Για τη συλλογή του υλικού της έρευνας έγινε χρήση των πιο κάτω μεθόδων: (1) Ερωτηματολόγιο υποκειμενικής εκτίμησης της σημασίας της εξωτερικής εμφάνισης, (2) Αυτο-αξιολόγηση της αυτοεκτίμησης με τη μέθοδο Dembo-Rubinstein, (3) Μέθοδος αξιολόγησης του συστήματος αξιών, (4) Ερωτηματολόγιο τηλεοπτικών προτιμήσεων και επιρροής στην αντίληψη της προσωπικής εξωτερικής εμφάνισης, και (5) Ερωτηματολόγιο επιλογής επεμβάσεων αισθητικής ιατρικής.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι: (1) Τόσο στις κοπέλες από Ρωσία, όσο και στις κοπέλες από Κύπρο που στρέφονται σε επεμβάσεις αισθητικής ιατρικής, υπάρχει δυσαρέσκεια ως προς την εξωτερική εμφάνιση, χαμηλή αυτοεκτίμηση και επίσης εξάρτηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. (2) Η ανησυχία που συνδέεται με την εξωτερική εμφάνιση είναι πιο έντονη στις Κύπριες, παρά στις Ρωσίδες. Τόσο η δυσαρέσκεια με την εμφάνιση, όσο και η δυσαρέσκεια με συγκεκριμένα μέρη του σώματος, είναι πιο έντονη στις κοπέλες από Κύπρο, παρά στις κοπέλες από Ρωσία. Συγκεκριμένα, στο κυπριακό δείγμα η αυτοεκτίμηση παρουσιάζεται περισσότερο χαμηλή σε σύγκριση με το ρωσικό δείγμα. (3) Οι κοπέλες του κυπριακού δείγματος αφιερώνουν σημαντικά περισσότερο χρόνο στην τηλεθέαση, σε σχέση με τις κοπέλες από το ρωσικό δείγμα. Τα MME πιο έντονα διεγείρουν την επιθυμία τους να αλλάξουν την εμφάνισή τους, σε σύγκριση με τις κοπέλες από Ρωσία. Οι Κύπριες εστιάζουν περισσότερο σε τηλεοπτικές εκπομπές που είναι προσανατολισμένες στο σώμα, σε σχέση με τις κοπέλες από Ρωσία. Η εξάρτηση της αυτοεκτίμησης από τα MME στο κυπριακό δείγμα είναι υψηλότερη, παρά στο ρωσικό δείγμα. (4) Οι Κύπριες παρουσιάζονται πιο έτοιμες να καταφύγουν σε πιο σοβαρές για την υγεία επεμβάσεις αισθητικής ιατρικής, ενώ οι Ρωσίδες επιλέγουν λιγότερο σοβαρές επεμβάσεις. Αυτή η ισχυρή επιθυμία απόκτησης του τέλειου σώματος μεγεθύνεται από την επιρροή των MME. (5) Οι Ρωσίδες παρουσίασαν υψηλότερες πνευματικές αξίες σε σχέση με τις Κύπριες, των οποίων οι αξίες παρουσιάστηκαν περισσότερο υλιστικές και προσανατολισμένες στο σώμα. Ίσως αυτό να είναι ακόμα μια διάσταση της εξάρτησής τους από τα MME.

25. Το Χορευτικό Συμβάν και η Δημιουργία Πολιτισμικής Ταυτότητας

Φιλία Ίσαρη

Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στην παρούσα εθνογραφική μελέτη διερευνούμε το ρόλο του χορευτικού συμβάντος στην κατασκευή, συγκρότηση, διατήρηση και έκφραση της πολιτισμικής ταυτότητας των ελληνο-αμερικανών μέσα από τη μετάδοση πολιτισμικών στοιχείων και κοινωνικών νοημάτων στο πλαίσιο της κίνησης και του χορού. Σύμφωνα με έναν αυξανόμενο αριθμό ερευνητών, η κατασκευή της προσωπικής και πολιτισμικής ταυτότητας αποτελεί ενσώματη διαδικασία η οποία λαμβάνει χώρα σε συγκεκριμένο ιστορικό χρόνο και κοινωνικό τόπο και μπορεί να διερευνηθεί στο πλαίσιο της πολιτισμικής παραγωγής και πρακτικής. Συζητούνται οι συνεπαγωγές της μελέτης για το χώρο της Συμβουλευτικής και της Ψυχοθεραπείας.

25. Dancing Event and the Construction of Cultural Identity

Philia Issari

Department of Philosophy-Pedagogy-Psychology, National and Kapodistrian University of Athens

A growing body of scholars suggest that the construction of personal and cultural identity is an embodied process – situated in specific historical time and social place– that needs to be examined in the domain of cultural production and practice. The present study explores the processes of formation and expression of the embodied self within the context of movement and dance. First, relevant examples from an ethnographic study on the role of the dancing event on the cultural identity of Greek-Americans are provided; Second, a “movement” solo narrating personal history and identity is performed. Finally, implications of this exploration for the field of Counseling and Psychotherapy are discussed.

26. Πρόσμιξη Ανθρώπου-Μηχανής (Cyborg) ως Τρόπος Ελέγχου του Ανθρώπινου Σώματος (Admixture of Human-Computer Interaction (Cyborg) as a Way to Control the Human Body)

Στυλιανή Μπαρμπάτη (Styliani Barmpati)

*Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
(Department of Psychology, Pantion University of Social and Political Sciences)*

Η τεχνολογική πρόοδος και η εισχώρηση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην καθημερινή μας ζωή έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα στην αντίληψη που έχουμε για το ανθρώπινο σώμα. Η παρούσα εισήγηση θα προσεγγίσει το συνδυασμό φυσικού και τεχνητού σώματος, το ονομαζόμενο cyborg και τις δυνατότητες που μπορεί να αναδειχθούν από τη νέα αυτή μορφή σωματοποίησης.

Σκοπός της συγκεκριμένης ανακοίνωσης είναι να αναδείξει αν οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, είναι ικανές να προάγουν το σώμα σε ένα στοιχείο του ανθρώπου χωρίς περιορισμούς. Είναι σημαντικό επίσης, να εντοπιστεί αν αυτή η μορφή σωματοποίησης δημιουργεί νέες προοπτικές για τον άνθρωπο, οι οποίες θα είναι χρήσιμες και εξελικτικές και για άλλα επίπεδα της κοινωνικής του ζωής. Βέβαια η πρόσμιξη ανθρώπου-μηχανής δεν μπορεί να μελετηθεί ανεξάρτητα από το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, για αυτό το λόγο θεωρείται απαραίτητο να περιγραφεί και η κοινωνική πραγματικότητα η οποία ωθεί στη δημιουργία νέων ανθρώπινων σωμάτων.

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς και παραδείγματα γνωστά από την καθημερινή μας ζωή, τα οποία θα συνοδεύονται και από φωτογραφίες.

Τα αποτελέσματα μέσα από τις θεωρίες αναδεικνύουν τις τεράστιες δυνατότητες των νέων τεχνολογιών καθώς και των τεχνολογικών κατασκευών, τα οποία μπορούν να μετατρέψουν ένα ανθρώπινο σώμα, σε μια μορφή με ανθρώπινα χαρακτηριστικά και τεχνητά κομμάτια, ξεπερνώντας πολλούς περιορισμούς, ακόμα και κοινωνικά πρότυπα και στερεότυπα. Επίσης, οι δυνατότητες των cyborgs παίζουν σημαντικό ρόλο και σε άλλες πτυχές του ανθρώπου, ανάλογα με το πώς ο ίδιος θα διαχειριστεί το σώμα του, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, τόσο για εργασιακούς λόγους, ψυχολογικούς, όσο και για κοινωνικούς, όπως προανέφερα.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρούσα μελέτη είναι ότι στη σύγχρονη εποχή τα μέσα που έχουν δημιουργηθεί για τη διαχείριση του ανθρώπινου σώματος δείχνουν την τεράστια ανάγκη για τον έλεγχό του. Σίγουρα μπορούμε να ξεπεράσουμε πολλά εμπόδια δημιουργώντας σώματα ανεξάρτητα από φυσικά όρια, ωστόσο τίθεται ζήτημα ηθικής και ορίων απέναντι στη χρήση της τεχνολογίας για ιδιοτελείς σκοπούς και όχι για την προστασία του ανθρώπου. Αυτές οι τεράστιες δυνατότητες της τεχνολογίας μπορούν τελικά να αποβούν αρνητικές για την εξέλιξη του ανθρώπινου σώματος και αυτός που θα τις χρησιμοποιήσει πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός. Στον αντίλογο αυτού, καταλαβαίνουμε, ότι η σωστή χρήση των νέων τεχνολογιών μπορούν να ανατρέψουν κοινωνικές καταστάσεις και κανόνες οι οποίοι είναι άδικοι για ομάδες ανθρώπων που χαρακτηρίζονται από αρνητικά χαρακτηριστικά τους σώματός τους.

**ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 24 ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ
"ΤΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΥΣΙΑΣ"
(ART EXHIBITION OF 24 GREEK ARTISTS ENTITLED
"THE BODY AS A LOCUS OF PRESENCE AND ABSENCE")
ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΔΡΟΥ
(PLACE OF EXHIBITION: GENERAL LYCEUM OF ANDROS)
ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΣΚΕΠΕΤΖΗ
(CURATOR OF ART EXHIBITION: CHRYSOULA SKEPETZI)**

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΑΝΟΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΥ
(ART WORK OF MANOLI ANASTASAKOU)
*Εικαστικός (Visual Artist)***

1. Αδάμ & Εύα

Στην σύγχρονη εποχή έχουμε δει πολλές φορές την τέχνη με την επιστήμη να συμπορεύονται. Αυτό συμβαίνει επειδή τα «λεξιλόγια», τα σύμβολα και οι έννοιες, λειτουργούν πλέον ως συγκοινωνούντα δοχεία μέσα από αυτές. Εικόνες του εξωτερικού ή του εσωτερικού μας κόσμου συνδιαλέγονται και συγκαταλέγονται στην καθημερινή τράπεζα μνήμης μας. Μέτρο όλων των παραπάνω ο άνθρωπος.

Το ανθρώπινο σώμα ως σύμβολο και έννοια, απορροφά το ανθρώπινο δυναμικό στην επιστήμη και την τέχνη αιώνες τώρα, με διαφορετικές εκφάνσεις. Σήμερα, στα έργα που συνεχουν μέσα τους το ανθρώπινο σώμα ή μέρος του ανθρώπινου σώματος (εσωτερικού ή εξωτερικού) αναμορφώνονται σημαίνουσες αρχές που μπορούν να ικανοποιούν τόσο το μάτι όσο και το πνεύμα.

Στην σειρά των έργων που διαπραγματεύομαι, με απασχολούν οι κοινωνικές, θρησκευτικές, επιστημονικές και εικαστικές τροπές του ανθρώπου ως σώμα και όχι μόνο.

Προσπαθώ με άλλα λόγια να αναδιοργανώσω την καθημερινότητα που παράγει κοινωνικές, θρησκευτικές και ούτω καθεξής συνθήκες με σκοπό να αναγνωρίσω το ανθρώπινο μέτρο μέσα σε αυτά. Με γνώμονα την ανθρώπινη φύση, ανεξαρτήτως οπτικής (τεχνολογικής- επιστημονικής ή θρησκευτικής-κοινωνικής φύσης), δημιουργώ έργα που προκαλούν μια εσωτερική επικοινωνία, του φαινομένου έργου, την έννοια αυτού και του θεατή-δέκτη.

Η ανθρωποκεντρική μου αυτή οπτική και το ανθρώπινό σώμα ως μόρφωμα της εποχής μας, αναδεικνύονται στα έργα αυτά και προσπαθούν να ανασυγκροτήσουν πεποιθήσεις, αντιλήψεις, έννοιες και σύμβολα με τρόπο τέτοιο, όπου το παρόν να συνδιαλέγεται με το παρελθόν στοχεύοντας ένα πιο ολοκληρωμένο οπτικά-πνευματικά μέλλον.

Τέλος, πιστεύω ότι το όχημα αυτό που είναι το οργανικό μας σπίτι, το πνευματικό και υπαρξιακό προπύργιο για τον εξωτερικό μας κόσμο, αξίζει την προσοχή μας σε όλα τα επίπεδα.

Προσωπικά απολαμβάνω κάθε "συνομιλία" μαζί του. Απολαμβάνω τις εκφάνσεις του, τις ιδιότητές του και τις "εικόνες" του.

1. Adam & Eve

In nowadays, we have seen many times the art and science going hand in hand. This is because the "vocabularies", the symbols and concepts, now operating as communicating vessels through each of them. Pictures of the external or our internal world that we are living, are converting everyday for our memory bank. Measure of all of the above, the alpha and the omega, the human being.

The human body as a symbol and as a meaning, it absorbs the human resources in science and art for centuries now with different manifestations. Currently, we see works and artworks of our contemporary present, adjoining the human body or parts of the human body (internal or external) reformed, with influential principles that can satisfy both the eye and the spirit.

In the series of the artworks that I have done, I engage with my concern, the social, religious, scientific and artistic ways of the man, as a body, as a spirit etc etc.

In other words I reorganise the everyday life, generating, social, religious and so on conditions, in order to acknowledge the human scale within them. Driven human nature, regardless of the point of (technological-scientific or religious-social) view, creates artworks that cause an internal communication, the apparent project, the meanings of our inner self, that changing every time, from the viewer-receiver.

My humanistic point of view as a construct of our time, is highlighted in my artwork. I'm trying to reconstruct beliefs, perceptions, concepts and symbols in a way, where this can, converse with the past, targeting a more integrated point of view for a spiritually future.

Finally, I think this organic vehicle is our "instrument home", spiritual and existential bulwark for our outer world, deserves our attention at all levels.

Personally, I enjoy every conversation with it. I enjoy its manifestations, properties and "images".

1. Αδάμ και Εύα (Adam & Eve).

Διαστάσεις: 40X12X12 cm Υλικό: Τερακότα πηλός, φύλλα χρυσού
(Dimensions: 40X12X12 cm Material Terracotta clay, gold leaf)

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΒΑΡΕΛΗ
(TWO ART WORKS OF MARIOS VARELI)**

Ζωγράφος (Painter)

2. Μπαλαρίνα (Ballerina)

Τα συγκεκριμένα έργα δημιουργήθηκαν σε μια περίοδο κατά την οποία ήθελα μέσω της εικονογράφησης να προβάλω, σε μεγέθυνση, την καταγραφή του ψυχισμού στο σώμα, μέσα από την προσέγγιση της εικόνας του αληθινού εαυτού, πίσω από την βιτρίνα του εγώ που ανά περίπτωση προβάλλουμε ως εικόνα κοινωνική σύμβαση σε αντιπαράθεση με το υπερεγώ όπως αυτό «επιβάλλεται» από τα Μ.Μ.Ε. και το «lifestyle». Εικόνα φυσική και πέρα απ' την πρώτη εντύπωση, σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης, πολύ πιο εύπεπτη από την εικόνα της τέλει γυναίκας. Η επιλογή της γυναικείας φιγούρας εξυπηρετεί την ενίσχυση της μεγέθυνσης, καθ' όσον, στη σύγχρονη κοινωνία, το γυναικείο φύλο έχει καθιερωθεί να αυτοπροβάλλεται πρωτίστως μέσα από την εξωτερική του εμφάνιση, εν αντιθέσει με το αντρικό.

2. Μπαλαρίνα (Ballerina).

Διαστάσεις: 35,5 cm x 25,5 cm, Υλικό: Μολύβι σε χαρτί
(Dimensions: 35,5 cm x 25,5 cm, Material: Pencil on paper)

3. Πριν την έξοδο... (Before leaving...)

3. Πριν την έξοδο... (Before leaving).

Διαστάσεις: 35,5 cm x 25,5 cm, Υλικό: Μολύβι σε χαρτί
(Dimensions: 35,5 cm x 25,5 cm, Material: Pencil on paper)

These works were created at a period when I wanted to appear through the iconography, in enlargement, the recording of mentality into the body, through the approximation of true self, behind the showcase of ego, which in every circumstance we appear as social contract in juxtaposition with selfishness as it "imposed" by the media and «lifestyle». Physical picture and beyond the first impression, in a second reading level, much more easily digestible than the image of the perfect woman. The choice of the female figure serves the aid of enlargement, inasmuch as, in modern society, the female gender has been established to appear primarily through its external appearance, as opposed to the male.

ΤΡΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ
(THREE ARTWORKS OF MARIAS GIANNAKAKI)
Ζωγράφος (Painter)

Για το σώμα.

Με γοητεύει μέχρι σήμερα η ζωγραφική του έκθεση.

Για μένα η έκφραση του σώματος βρίσκεται στο πάθος που θα λάμψει σε ένα πρόσωπο και που θα εκδηλωθεί μέσα από την σωματική κίνηση.

Πλαισιώνεται δε από την θέση που καταλαμβάνει το σώμα στο χώρο, τα κενά που υπάρχουν γύρω τους, οι αναλογίες. Μ' αρέσει να ζωγραφίζω περισσότερο γυναικεία σώματα. Ίσως να μ' αρέσει, επειδή υπάρχει η χάρη, η γοητεία της καμπύλης.

Αλλά το ζήτημα είναι να του δώσω κάτι περισσότερο. Προσπαθώ π.χ. να συμπυκνώσω τη σημασία αυτού του γυναικείου σώματος, αναζητώντας ή κάνοντας πιο έντονες τις ουσιαστικές του γραμμές.

Η γοητεία θέλω να περιέχεται μέσα στην γενική αντίληψη της φιγούρας μου. Τέλος, η φιγούρα είναι αυτή που μου επιτρέπει καλύτερα να εκφράσω το συναίσθημα που έχω για τη ζωή.

4. Βεραμάν αγκαλιά (Veraman hugging)

4. Βεραμάν αγκαλιά (Veraman hugging).

Διαστάσεις: 30 cm x 40 cm, Υλικό: χρυσή μπογιά και μελάνι σε μετάξι
(Dimensions: 30 cm x 40 cm, Material: gold color and ink on silk)

About the body.

I am fascinated until today its painting exposure.

For me the expression of the body is located in the passion that will shine at a face and that will be manifested through the physical movement.

It is also framed by the position that the body occupies into the space, the gaps that exist around them, the proportions. I like to paint mostly female bodies. Maybe I prefer it, because of the grace, the charm of the curve. But the point is to offer something more. I try for instance to condense the meaning of this female body, looking for or making more intense its significant lines.

The charm I want to be included into the general perception of my figure. Finally, the figure is that allows to me better to express the feeling that I have for the life.

5. Ζευγάρι και θάμνοι (Couples and bushes)

5. Ζευγάρι και θάμνοι (Couples and bushes).

Διαστάσεις: 20x30 cm, Υλικά: μελάνι και ακρυλικά σε ριζόχαρτο
(Dimensions: 20x30 cm, Material: ink and acrylics on rise paper)

6. Κοπέλα με μακριά μαλλιά (Girl with a long hair)

6. Κοπέλα με μακριά μαλλιά (Girl with a long hair).
Διαστάσεις 80x100 cm, Υλικά: μελάνι σε ριζόχαρτο
(Dimensions: 80x100 cm, Material: ink on rice paper)

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ
(ART WORK OF MARIA GRIGORIADOU)
Ζωγράφος (Painter)**

7. Log file

Εικόνες από χιλιάδες χαμό-ζωές. Σαν από έναν αρχαίο ιστορητή, άπειρα, παράλληλα, συνωστισμένα στιγμιότυπα, υπαινίσσονται στον καμβά. Ιστορίες εμφωλευμένες η μία μέσα στην άλλη. Μια απόπειρα για συλλογική κραυγή με μέσο τα ανοιχτά χαρούμενα χρώματα. Μια προσπάθεια να σμιζούν κόσμοι μακρινοί με την πρόφαση της κοινής συγκίνησης.

7. Log file.

Διαστάσεις: 160x180 cm, Έτος: 2005-2010, Υλικά: ακρυλικά, μικτή τεχνική
(Dimensions: 160x180 cm, Year: 2005-2010, Material: acrylics, mixed media)

Images from thousands of mundane lives. Countless parallel snapshots, as if told by an ancient storyteller, are crowded like hints on the canvas. Stories nesting one into the other. An attempt at a collective cry, with bright and joyful colours as the medium. An attempt at bringing together remote worlds on the pretext of a shared emotion.

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΔΟΥΒΕΡΗ
(TWO ART WORKS OF AGGELIKH DOUVERI)
Φωτογράφος (Photographer)**

**8 & 9. Η Γυναίκα Παναγία/ Η Γυναίκα Πόρνη
(The Woman as Madonna / The Woman as Whore)**

Ο Άνδρας Υποκείμενο. Η Γυναίκα Αντικείμενο. Το Ανδρικό Βλέμμα. Η Ανδρική Επιθυμία. Η επιβολή τους. Τα κοινωνικά στεγανά. Η ιστορική διαιώνισή τους. Η αντίφαση και η βία μιας κοινωνίας που αποθεώνει τη γυναίκα ως σεξουαλικό αντικείμενο της ανδρικής επιθυμίας αλλά ταυτόχρονα καταδικάζει το δικαίωμά της να επιθυμεί –και να διαχειρίζεται αυτή την επιθυμία– εξίσου. Η κουλτούρα της πορνογραφίας, η (δήθεν) ελευθερία της αυτοδιαχείρισης και η σεξουαλικότητα ως κοινωνική μάθηση.

8. Γιακαδάκι #1, (Lace #1).

9. Γιακαδάκι #2, (Lace #2).

Διαστάσεις: 40x40 cm, Υλικό: κολάζ σε τελάρο
(Dimensions: 40x40 cm, collage on canvas)

Man as Subject. Woman as Object. The Male Gaze. The Male Desire. Their imposing. Social boundaries and their historical recurrence. The contradiction and violence of a society that glorifies the woman as the sexual object of the male desire, while at the same time condemns her right to her own desire on the same terms. The culture of pornography, the (supposed) freedom of self-determination and sexuality as social learning.

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΣΤΕΛΛΑΣ ΔΡΥΓΙΑΝΝΑΚΗ
(ART WORK OF STELLAS DRYGIANNAKI)
Εικαστικός (Visual Artist)**

10. Ελληνίδα μετανάστρια (Greek immigrant woman)

Ανταλλάσσω την ασφάλεια μου με την ανασφάλεια.
Ανταλλάσσω την ταυτότητα μου με την πλαστή που θα μου δώσετε.
Ανταλλάσσω τα πτυχία μου με το ξεσκονόπανο της οικιακής βοηθού,
τη φιλική παρέα με την έμμισθη συντροφιά κυριών.
Όλα μου, ξεπουλημένα στα σκλαβοπάζαρα των Ηνωμένων σας Εθνών.
Πωλείται Ελληνίδα μετανάστρια.
Ηλικία 32, Ύψος 1.77, Κιλά 65.
Κρέας.

I trade my stability for the instability.
I trade my identity for the false that you giving me.
I trade my degrees for the duster of the domestic servant,
the friendly company for the salaried consort of wealthy men.
Everything that was mine, now is sold at the slave market of your United Nations.
Greek immigrant woman for sale.
Age 32, Height 1 .77, Weight 65k.
Meat.

10. Ελληνίδα μετανάστρια (Greek immigrant woman).
Διαστάσεις 2,00x2,00m, Material: Τεχνική: λάδι σε μουσαμά
(Dimensions: 2,00x2,00m, Material: oil in canva)

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΑΡΙΒΑ ΖΑΧΑΡΩΦ
(ART WORK OF MARIVA ZACHAROF)
Ζωγράφος (Painter)**

11. Ψάχνοντας για φαί στην άμμο (Searching for food in the desert)

Ο πίνακας εικονίζει ένα γυμνό αγόρι αφρικανικής καταγωγής να ψάχνει για φαί στην έρημο. Είναι ένα θέμα που υφίσταται στις αφρικανικές χώρες, αλλά το ζήτημα της πείνας και της εξαθλίωσης είναι κάτι που μας αγγίζει πλέον όλους, και στον Δυτικό κόσμο. Παριστάνοντας τη φιγούρα του αγοριού γυμνή επιθυμώ ακριβώς να τονίσω την εξαθλίωση που η ανέχεια μπορεί να επιφέρει.

11. Ψάχνοντας για φαί στην άμμο (Searching for food in the desert).
Διαστάσεις: 120cm x 120cm, Μεικτή τεχνική σε καμβά, Υλικά: κάρβουνο, ακρυλικά, στόκος, μαρκαδόρος, φιξατίφ, διαφανές βερνίκι νερού
(Dimensions: 120 cm x 120 cm, Mixed media on canvas, Materials used: charcoal, acrylics, Putty, marker, fixative, clear water-based varnish)

The painting depicts a naked boy of African descent looking for food in the desert. It is a topic that exists in many African countries, but the issue of hunger and misery is something that touches us all, now and in the Western world. Representing the figure of the boy naked I just wish to stress the misery that tolerance can bring.

**ΤΡΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΛΟΓΡΗ
(THREE ART WORKS OF KATERINAS KALOGRI)**

Εικαστικός (Visual Artist)

Στα έργα μου το ανθρώπινο σώμα γίνεται φορέας βιωμάτων και σκέψεων. Το σώμα αποσυντίθεται και αναδομείται εκ νέου μέσα από σύρμα και χαρτί, εμποτισμένο στο χρώμα της ανθρώπινης σάρκας. Οι μορφές διαπραγματεύονται την υπόστασή τους μέσα από το κενό και το γεμάτο, το υλικό και το άυλο.

12. Αρχή (Beginning)

12. Αρχή (Beginning).

Διαστάσεις: 37x15x8 cm, Υλικά: πέτρα, σύρμα, χαρτί εμποτισμένο σε χρώμα
(Dimensions: 37x15x8 cm, Materials: stone, wire, paper soaked in colors)

In my projects, the human body develops into a carrier of both experience and thought. The body is broken down and reconstructed with wire and paper, soaked in the colors of human tissue. Forms navigate their existence through vacant and occupied spaces as well as through the tangible and immaterial.

13. Φωνή (Voice)

13. Φωνή (Voice).

Διαστάσεις: 150x28x30 cm, Υλικά: σίδηρο, σύρμα, χαρτί εμποτισμένο σε χρώμα
(Dimensions: 150x28x30 cm, Material: iron, wire, paper soaked in colors)

14. Χωρίς τίτλο (Untitled)

14. Χωρίς τίτλο (Untitled).

Διαστάσεις: 95x41x58 cm, Υλικά: σύρμα, χαρτί εμποτισμένο σε χρώμα
(Dimensions: 95x41x58 cm, Material: iron, wire, paper soaked in colors)

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΟΥΚΛΙΝΟΥ
(TWO ART WORKS OF KALLIOPI KOUKLINOY)**

Εικαστικός (Artist)

Το σώμα ως φόρμα σύνθεσης, έκφρασης και ύπαρξης

Διάφορες επαναλαμβανόμενες, θηλυκές φιγούρες είναι σκορπισμένες σε λευκό φόντο. Ενώ το καθένα από τα σχεδιασμένα αυτά σώματα έχει, μεμονωμένα, τη δική του έκφραση, όλα μαζί αποκτούν μια σύμπραξη που δείχνει την αναγκαιότητα της μιας φόρμας δίπλα στην άλλη.

Η σύνθεση δημιουργεί την εντύπωση ότι είναι αποσπασματική γιατί δεν διαφαίνεται ούτε η αρχή ούτε και το τέλος.

Δεν είναι σαφές αν τα σώματα βρίσκονται σε πτώση, αν εξυψώνονται ή προς ποια κατεύθυνση έλκονται από κάποια αόρατη δύναμη.

Στο συγκεκριμένο έργο το σώμα χρησιμοποιείται ως καλλιτεχνική φόρμα σύνθεσης, προσεγγίζοντας το αφηρημένο.

Έτσι μπορούμε να αντιληφθούμε ότι το σώμα αποτελεί τη φόρμα μέσω της οποίας υπάρχει ο άνθρωπος ως μέρος μιας ολότητας. Τα σώματα δηλαδή λειτουργούν σαν εφήμερες υπάρξεις όπου η αναγκαιότητα των άλλων είναι αναμφισβήτητη, όσο και αν αισθάνεται ο καθένας τον εαυτό του ως επίκεντρο.

15. Χωρίς τίτλο (untitled)

15. Χωρίς τίτλο (Untitled).

Διαστάσεις: 90 x 50cm, Υλικό: μικτή τεχνική σε ξύλο
(Dimensions: 90 x 50cm, Material: mixed media on wood)

The body as a form of composition, expression and existence

Various recurrent female figures are scattered over a white background. While each of the drawn bodies has its own characteristic expression, together they achieve an interaction that demonstrates the necessity of one form being next to the other.

The composition seems to be partial, because neither the beginning nor the end is visible.

It's not clear if the bodies are in decline, if they are flying up or in which direction an "invisible" force leads them.

In the specific artwork the body is used as an artistic form of composition, approaching the abstract.

In this way we can perceive that the body is the form, through which man can exist as a part of a whole. According to this bodies act like ephemeral existences where the necessity of others is undeniable, even though people might feel themselves as the center of focus.

16. Χωρίς τίτλο (Untitled)

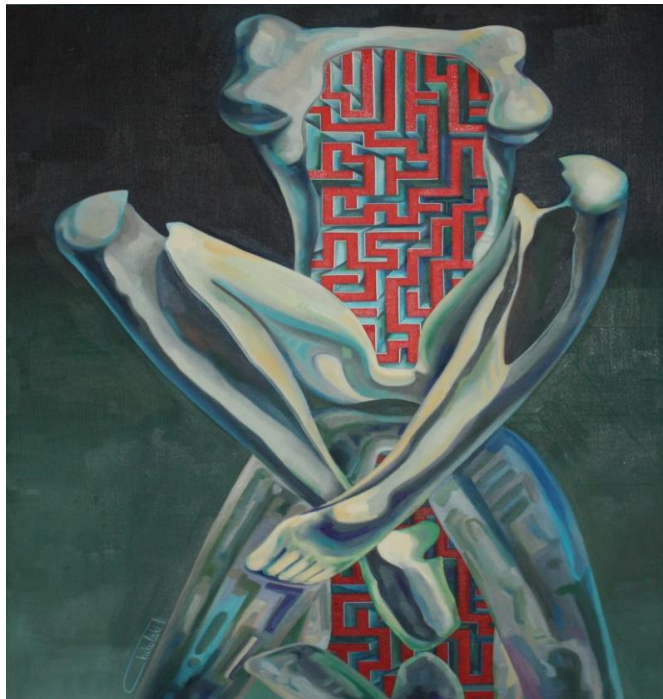
16. Χωρίς τίτλο (Untitled).

Διαστάσεις: 90 x 50cm, Υλικό: μικτή τεχνική σε ξύλο
(Dimensions: 90 x 50cm, Material: mixed media on wood)

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΤΕΛΛΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗ
(TWO ART WORKS OF STELLA KUKULAKI)
*Ζωγράφος (Painter)***

17. Εσωτερικός Λαβύρινθος (Labirinto Interno)

Έργο με αφαιρετικό σουρεαλισμό και συμβολικά μορφολογικά στοιχεία. Αθώο ή ένοχο; Προκαλεί και προβληματίζει η αφαίρεση μελών του σώματος που επιτρέπει συγχρόνως την διείσδυση στον εσωτερικό κόσμο με κυρίαρχο τον λαβύρινθο που σηματοδοτεί το άδυτο του ψυχικού κόσμου. Ο πόνος για την έλλειψη και το άδειασμα, η χαρά για την ευρύτητα της γυναικείας φύσης, η απορία και η ελπίδα συνδυασμένα με τη γραμμική προοπτική του λαβυρίνθου που με το κόκκινο –αντίστοιχο της ζωής– οδηγεί στην ανατροπή! Σταύρωση ή Γέννηση; Σκοτάδι ή Φώς;

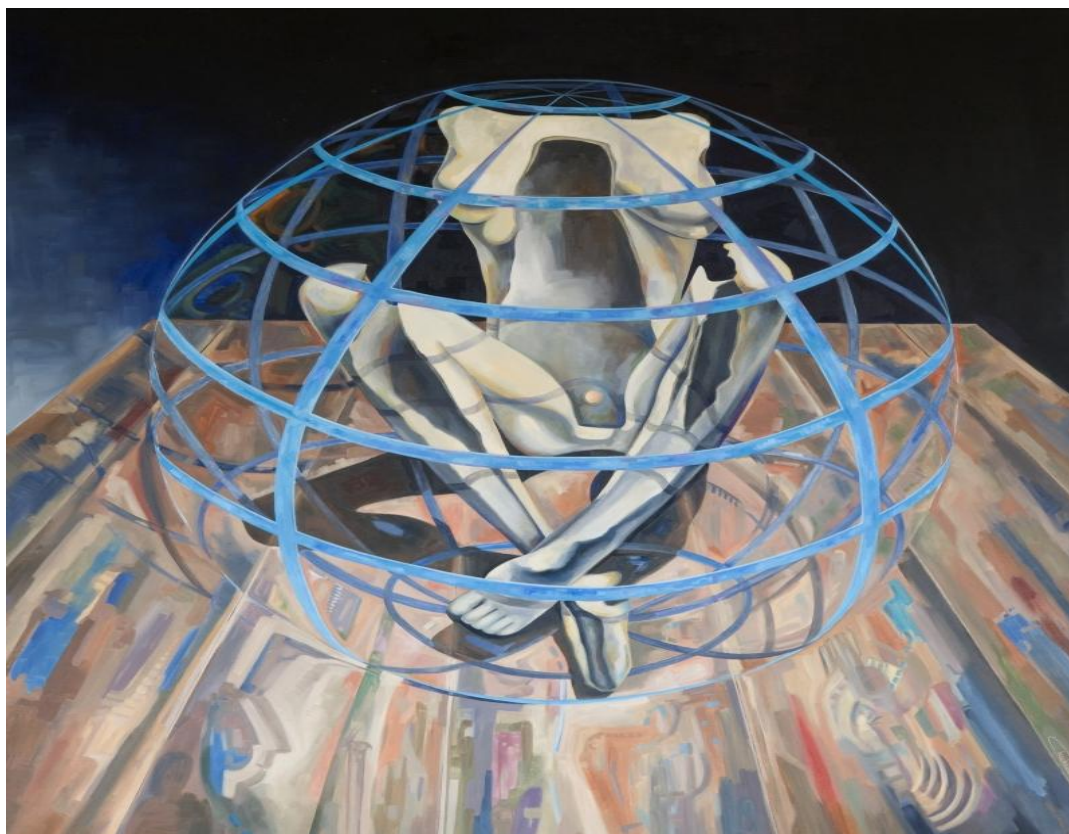
17. Εσωτερικός Λαβύρινθος (Labirinto Interno).

Διαστάσεις: 70x100, Υλικό: Λάδι σε μουσαμά, 2010
(Dimensions: 70x100cm, Material: Oil on canvas, Year: 2010)

Work with abstract surrealism symbolic and morphological elements. Innocent or guilty? The removal of the body challenges and puzzles while allowing penetration to the inner world dominated by the maze which marks the sanctuary of the psychic world of human. The pain for the loss and depletion, the joy for the breadth of womanhood, the wonder and hope combined with the linear perspective of maze which with the red color (red color equals life) leads to the overthrow! Crucifixion or Birth? Darkness or Light?

18. Fighting for new

Αφαιρετική ζωγραφική με σουρρεαλιστικά μορφολογικά στοιχεία και έντονο συμβολισμό. Η ελπίδα, ή ότι έχει απομείνει απ' αυτήν περιμένει μέσα στο κομματιασμένο ανθρώπινο σώμα. Σαν ένας θηλυκός άτλαντας, υποστηρίζει τα "απομεινάρια" του πλανήτη, ενώ ταυτόχρονα είναι παγιδευμένη στον εαυτό της. Ο άνθρωπος καταστρέφει την Γη και το μόνο ζωντανό και υγιές μέρος του πλανήτη παραθέεται στις ανοιχτές μπλέ οριζόντιες και κάθετες λωρίδες. Όσο πιο πολύ επεμβαίνει βουλιμικά στο περιβάλλον, τόσο πιο πολύ χάνει κομμάτια από τον εαυτό του και την ύπαρξή του. Είμαστε ένα βήμα πριν την τελευταία φάση και το μόνο ακομμάτιαστο και ακέραιο στοιχείο είναι η ελπίδα που περιμένει, είναι ένα ωάριο, για γονιμοποίηση και ανακατασκευή του νοήματος.

18. Fighting for new.

Διαστάσεις: 150x150cm, Υλικό: Λάδι σε μουσαμά
(Dimensions: 150X150cm, Material: Oil on canvas, Year: 2010)

Abstractive Painting, with surreal morphological elements and intense symbolism. Hope, or what is left from it, is waiting inside the fragmented human body. As a female Atlas supports "the leftovers" of the planet while at the same is trapped in herself. Man destroys earth and the only alive and healthy part of the planet is displayed in the light blue horizontal and vertical stripes. The more man bulimicly devours environment the more he loses pieces of himself and his existence. We are one step before the final phase and the only unfragmented and integrated element is hope waiting, in an ovum, for resurrection and reconstruction of the meaning.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΚΗ
(ART WORK OF DIMITRA ΚΟΥΜΑΝΤΑΚΙ)
Ζωγράφος-Χαράκτρια (Painter-Print Maker)

19. Ψυχή (Soul)

Το σώμα, φορέας και μεταφορέας: συναισθημάτων, ιδεών, νοημάτων. Φορέας της μοναδικού κόσμου, μιας κοινωνίας διαφορετικών στοιχείων, αρμονικά συνδυασμένων. Φέρει ενέργεια, κινείται, δημιουργεί. Φορέας Ζωής. Σώμα. Αυτό που

βλέπουμε και που δεν βλέπουμε αφού ταυτίζεται με την ψυχή, το άυλο στοιχείο που περιέχεται και περιέχει, που παραπέμπει στην ταυτότητα του ανθρώπου, μεταφορέας του σε μια άλλη διάσταση ύπαρξης.

Ο μύθος –με τις “εικόνες” του και τις “αλληλουχίες” του–, βοηθά την κατανόηση τέτοιων πολυσήμαντων συνόλων και των λειτουργιών του. Η γλώσσα των συμβόλων αξιοποιήθηκε ως εργαλείο ερμηνείας από την Τέχνη. Στο έργο μου αποδίδεται η ψυχή ως σώμα σε συνδυασμό με την πεταλούδα ως σύμβολό της. Κοινός Τόπος τα μεταμορφωτικά στάδια –η μεταμορφωτική “δυναμική”, Σώματος-Ψυχής-Πεταλούδας. Πώς πλησιάζει η Κοινωνία αυτές της μεταμορφώσεις; Είναι ένα ερώτημα δηλωτικό της ποιότητας της κουλτούρας της.

19. Ψυχή (Soul).

Διαστάσεις: 2.50μ.χ 60εκ., Υλικό: μολύβια σε χαρτί
(Dimension: 2.50m x 60 cm., Technique: pencils on paper)

The body, bearer and conveyor of sentiments, ideas, reflections. Bearer of a unique world, of a society of different elements harmoniously combined. It bears energy, it moves, it creates. It is the Bearer of Life. Body, what we see and what we don't, since it is identified with the soul, with the immaterial element which is contained and contains, which refers to the identity of man and constitutes his carrier to another dimension of existence.

The myth –with its “images” and their “sequences”– helps the comprehension as such multifarious totalities and their functions. The language of symbols was utilized productively as a means of interpretation through Art. In this work of mine the soul appears in the form of body, in combination with the butterfly as its symbol. Common qualities the transformation stages, the transformative “dynamics” of Body-Soul-Butterfly. How is society approaching these transformations? This is a question signifying the standard of its culture.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΗ

(ART WORK OF MARINAS MARAVELAKI)

Ζωγράφος-Χαράκτρια (Painter-Print Maker)

Το σώμα μοντέλο. Πηγή έμπνευσης, μούσα του καλλιτέχνη, εφαλτήριο αισθητικών, συγκινησιακών και συναισθηματικών διαδρομών, αλλά και υποκείμενο κοινωνικής αποδοκμασίας εφόσον χρησιμοποιείται για τον εμπορικό ωφελμισμό, για να χειραγωγήσει διαθέσεις και απόψεις με στόχο την διευκόλυνση του χρηματικού κέρδους ή άλλης μορφής εξουσίας.

20. Μοντέλο (Modèle)

20. Μοντέλο (Modèle).

Διαστάσεις: 160 cm x 80 cm, Τεχνική: Μονοτυπία
(Dimension: 160 cm x 80 cm, Technique: monoprint)

The body model. Source of Inspiration, the muse of the artist, point of sensory, affective and emotional journeys, sometimes underlying social disapproval if used for commercial purpose to manipulate moods and opinions in order to facilitate financial gain or other form of power.

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΜΠΟΛΙΕΡΑΚΗ
(ART WORK OF CONSTANTINA BOLIERAKI)**

Εικαστικός (Visual Artist)

21. Ανθρώπινη Ύπαρξη & Νερό (Human Existence & Water)

Η ανθρώπινη ύπαρξη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια του νερού. Ο άνθρωπος χρησιμοποίησε το νερό ως πηγή ζωής τόσο σε υπαρξιακό επίπεδο, για την ίδια του την επιβίωση, όσο σε πνευματικό επίπεδο, χρησιμοποιώντας τις ιδιότητες του νερού είτε για να φιλοσοφήσει, να διαλογιστεί, να συμβολίσει αφηρημένες έννοιες, είτε ως θεότητα, είτε ως δρόμο για την εξερεύνηση, την ελευθερία του πνεύματος και του σώματος. Στην παρούσα εργασία χρησιμοποίησε την πέτρα και το μέταλλο ως βασικά υλικά για να δηλώσει ένα δυναμικά ζωντανό περιβάλλον. Η φιγούρα του ανθρώπου και το υγρό περιβάλλον που απεικονίζεται αποτελούν ένα σώμα. Ο άνθρωπος εξαρτάται από το νερό, παράλληλα είναι δικό του χρέος να διαφυλάξει την ποιότητα των υδάτων, εξασφαλίζοντας έτσι την επιβίωσή του.

Το νερό, οι θάλασσες, τα ποτάμια συνδέουν πολιτισμούς, παράλληλα τις οριοθετούν εδάφη. Το ποτάμι συνδέει ενώ ταυτόχρονα χωρίζει. Διακλαδώνεται σε μικρότερους παραποτάμους, δίνοντας ζωή στα εδάφη, κάνοντας τα πιο εύφορα ή μολύνοντας τα αν έχει το ίδιο μολυνθεί. Γίνεται πηγή ζωής για τον άνθρωπο όταν συνυπάρχουμε αρμονικά, αλλά μετατρέπεται σε μεγάλη απειλή αν εμποδίσουμε την ροή του και στηθούμε στη μέση της πορείας του.

Φυσική πέτρα, σμάλτα και μάρμαρο αποτελούν το μέσο της χρωματικής απόδοσης του θέματος δίχως να εστιάζουν στον όγκο. Οι ψηφίδες είναι ανεξάρτητα σχηματοποιημένα στοιχεία του έργου που μέσω του αρμού ταυτόχρονα ενοποιούνται και δημιουργούν γραμμές και φόρμες. Η αδρή γραμμή ορίζει υλικά το φως, ως αποτέλεσμα των καθαρών χρωματικών αντιθέσεων, ενώ ο καθαρός αρμός προσδίδει στο έργο την αίσθηση της ροής και της δυναμικής της κίνησης. Μέσα από τις εναλλαγές μικρών και μεγάλων σχημάτων αναπτύσσεται η σύνθεση σε μια αναζήτηση διερεύνησης του θέματος εκτός των ορίων του πλαισίου, όπου οι ψηφίδες αντανακλούν φως και διαμορφώνουν συμπλέγματα μεταβαλλόμενων σχέσεων ανάμεσα στο έργο και στο θεατή.

21. Ανθρώπινη Ύπαρξη & Νερό (Human Existence & Water).

Διαστάσεις: 70X25X25, Τεχνική: Ψηφιδωτό
(Dimension: 70X25X25, Technique: Mosaic)

Human existence is inseparably connected with the water. Mankind used the water as a source of life, not only for survival reasons but also for supreme kinds of human expression. The water and its properties used to inspire people for philosophizing, meditating, symbolizing abstract concepts. It used to offer a way to explore freedom of spirit and body. It used to be adored like a God.

In this project, I used stone and metal as essential materials to indicate a dynamic living environment. Human figure and the liquid environment are portrayed in the mosaic construction as an integral body. Man depends on water and moreover, it is man's responsibility to safeguard the quality of water to ensure his survival.

The water, seas and rivers, connect cultures but also orientate territories. A river connects and at the same time it separates. It is divided into smaller tributaries and gives life to the ground making it more fertile. But the river may also infect the ground, if it is infected itself. It becomes a source of life for human beings who live together in harmony, but it becomes a big threat if someone/something blocs the flow of the river or something is erected on its course.

Natural stone, marble and enamel are used as a "vehicle" of color, without focusing on volume. Small pieces of tiles put together, in connection with joints, create lines and forms. The bold line defines light in material terms as a result of pure color contrasts, while the clean joint conveys a sense of flow and a dynamic motion. Using an alternation of small and large shapes, I tried to create a new frame, in which the small tiles reflect light, affecting gradually the relation of this work of art with the viewers.

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΓΩΜΕΝΟΥ
(TWO ART WORKS OF KOSTAS PAGOMENOS)
Εικαστικός (Visual Artist)**

22. Μαζί (Together)

Το σώμα μας, θνητό και ευάλωτο,
γυμνό και ακρωτηριασμένο,
επιθυμητό και απαγορευμένο,
εκφράζει τη δύναμη και την αδυναμία μας,
την κοινωνική μας συνύπαρξη και τον κοινό μας φόβο
την κοινή μας θεραπεία και δράση
το συλλογικό μας τόπο, την ουσιαστική μας ανάγκη,
τη χαρά, την αφυπνισμένη μας σιωπή,
τη ζωή και το όριό της.

22. Μαζί (Together).

Διαστάσεις: 121x161x35cm, Υλικό: μέταλλο, πολυεστερική ρητίνη χρωματισμένη
(Dimensions: 121x161x35cm, Material: metal, polyester resin colored)

Naked and mutilated
desirable Our body, mortal and vulnerable
and forbidden
expresses our strength and weakness
our social coexistence and our common fear
our common therapy and action
our corporate responsibility, our real need,
the joy our awakened silence
the life its limits.

23. Γονιμότητα (Fertility)

Γονιμότητα (από το τραγούδι της απελπισίας)

Ω! σάρκα, σάρκα μου
γυναίκα που αγάπησα και έχασα
εσένα αυτήν τη νοτισμένη ώρα
επικαλούμαι, τραγουδώ
Ήταν η δίψα και η πείνα
και συ ήσουν ο καρπός
Ήταν ο πόνος και τα ερείπια και συ στάθηκες το θαύμα.

Pablo Neruda

23. Γονιμότητα (Fertility).

Διαστάσεις: 90 x 58 x 29 cm, Υλικό: φυτική ύλη, ανακυκλωμένο χαρτί, ακρυλικό χρώμα, δέρμα
(Dimensions: 90 x 58 x 29cm, Material: plant material, recycled paper, acrylic paint, leather)

Oh! flesh my own flesh
woman whom I loved and lost
I summon you in the moist hour
I raise my song to you
There was thirst and hunger
And you were the fruit
There were grief and ruins
And you were the miracle.

Pablo Neruda

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
(TWO ART WORKS OF ELENAS PAPAIOANNOU)**

Εικαστικός (Visual Artist)

24. "AGARAPHOBIA" Έλενα 1 (Elena 1)

Μέσα από αυτή τη δουλειά που έχει στοιχεία βιοματικά, ήθελα να δείξω την κατάσταση του ανθρώπου σήμερα, καθώς είναι εγκλωβισμένος και δεμένος στον ίδιο του τον εαυτό και το περιβάλλον του, αφήνοντας πάντα μια διέξοδο και μια ελπίδα για αναγέννηση και γι' αυτό το λόγο παρομοιάζω το πλεκτό μου με το πουκάμισο που αφήνει το φίδι και αναγεννάται βγάζοντας καινούργιο δέρμα.

24. "AGARAPHOBIA" Έλενα 1 (Elena 1).

Διαστάσεις: 100X70 cm, Υλικά: Όλο το έργο έχει γίνει από βαμβακερό νήμα όπου έχω πλέξει ακριβώς στα μέτρα του σώματός μου καθώς πρέπει να στέκετε σαν γάντι. Έπειτα έγινε η φωτογράφιση και η ψηφιακή εκτύπωση.
(Dimensions: 100X70 cm, Materials: All the work is done by cotton thread where I knit just to measure my body as well be standing like a glove. Then is photographed it and used digital processing and printing).

25. Έλενα 2 (Elena 2)

25. Έλενα 2 (Elena 2).

Throughout this work is experiential elements, I wanted to show the human condition today, as they are trapped in and bound himself and his surroundings, always leaving a way out and a hope for regeneration, so I liken my knitting with the shirt and leaves the snake regenerates new skin pulling.

ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΜΑΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ
(TWO ART WORKS OF MAKI PARASKEVA)
Εικαστικός (Visual Artist)

26. Οφθαλμαπάτη (Illusion)

Η **Απουσία** τεκμηρίωσης δεν είναι πάντα τεκμήριο **Απουσίας**. Άλλωστε τίποτα δε είναι γεγονός μέχρι αυτό να γίνει αποδεκτό. **Απουσία**: ότι δεν βλέπουμε, δεν αισθανθόμαστε, δεν βιώνουμε, δεν ερμηνεύουμε. Αυτό μας φέρνει θλίψη, αμηχανία, στέρηση, αμφισβήτηση. Αφηρημένη ή τραγική, προσωπική ή γενική, γεννά μνήμη, νοσταλγία, θέληση, ελπίδα. Με την απόσταση ταξιδεύουμε, με την έλλειψη αναζητούμε, μ' **Αυτή** προσδοκάμε.
Η **Απουσία** είναι απλά **οφθαλμαπάτη**.

26. Οφθαλμαπάτη (Illusion).

Διαστάσεις: 0,37 X 0,64, Υλικό: ακουαρέλα και γάζα πάνω σε ξύλο
(Dimensions: 0.37 x 0.64, Material: watercolor and gauze on aged wood)

The **Absence** of evidence is not always an evidence of **Absence**. Besides, nothing is true until it is accepted. **Absence**: whatever we don't see, don't feel, don't experience, don't interpret. This brings us sadness, embarrassment, denial, doubt. Abstract or tragic, personal or general, generates memory, nostalgia, desire, hope. With the distance we travel, with the lack we search, with **This** we expect.

The **Absence** is simply..... **An illusion**.

27. Η παρουσία της Απουσίας (The Absence's presence)

27. Η παρουσία της Απουσίας (The Absence's presence).

Διαστάσεις: 1,50 X 0,70 cm, Υλικό: Ακουαρέλα σε ξύλο παλιό πλαισιωμένο με αντικατοπτρισμό παρουσίας από γυαλί και κονιορτοποιημένο ατσάλι

(Dimensions: 1.50 x 0.70 cm, Material: Watercolor on aged wood framed by mirage of pulverized glass and steel dimensions)

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΑΛΤΑΦΕΡΟΥ

(ART WORK OF GIORGOS SALTAFEROS)

Ζωγράφος (Painter)

28. Χωρίς τίτλο (Untitled)

Οι φιγούρες μου αποτελούν ανθρώπινα ίχνη ή αντανακλάσεις, μέρος του αστικού τοπίου. Η ύπαρξη ή η απουσία του φωτός τους δίνει ή τους αφαιρεί τη δική τους υπόσταση. Τα αμβλυμμένα ατομικά χαρακτηριστικά επιτρέπουν την ανωνυμία μέσα στο λιγομίλητο αλλά ουσιαστικό λόγο του φωτός. Ενταγμένες στην κιβωτό της πόλης υποδηλώνουν την παντοδυναμία του προκλητικού εκτός. Αποτελούν μοναχικούς, σιωπηρούς διαλόγους που προσπαθούν να αφήνουν χώρο στο θεατή για ταύτιση και συμπλήρωση από τον ίδιο, των δικών μου επισημάνσεων. Είναι σκιές του αρχέγονου ανθρώπινου ειδώλου μας, που στέκει μέσα στην πόλη και συχνά εντελώς έξω από τη ζωή της.

28. Χωρίς τίτλο (Untitled).

Διαστάσεις: 70x100cm, Υλικό: Ακρυλικά σε καμβά
(Dimensions: 70x100cm, Material: Acrylics on canvas)

My silhouettes/shapes represent human trails or reflections, integral parts of the urban landscape. The presence or absence of light endows the pictures with or denudes them from their own existence. The heightened individual features allow for anonymity within the almost silent but also substantial speech of the light. Integrated in the ark of the city they imply the omnipotence of the challenging without. To me they depict lonely, silent dialogues, which try to leave room to the spectator for identification and completion using their own devices, by employing the clues I provide.

**ΤΡΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ ΣΚΕΠΕΤΖΗ
(THREE ART WORKS OF CHRYSOULA SKERETZI)**

Εικαστικός -Ποιήτρια (Artist-Poet)

29. Φύλλα που στάζουν ζωή

Στη μορφή του δέντρου συμπυκνώνονται με τρόπο συμβολικό τα βασικά στοιχεία της ανθρώπινης φύσης μας. Με τη δύναμη του νερού το δέντρο αναπτύσσεται για να αναδείξει το όραμα και την αξία της ζωής. Το δέντρο καρποφορεί, η γη το στηρίζει και το θρέφει. Στον αέρα αναπνέει και ορθώνεται.

Ο συμβολισμός του νερού και του δέντρου και του σώματος έχει μια καθολική ερμηνεία της καθαρότητας και της **γονιμότητας**.

Συμβολικά θεωρούνται ως η πηγή της ίδιας της ζωής. Σε αμέτρητα μυθικά στοιχεία αναδύονται η ζωή από αρχέγονα ύδατα μέσα από τις ρίζες των δέντρων (ο μακρόκοσμος αντανάκλα τον μικρόκοσμο και αντίστροφα). Επιπλέον, μπορούμε να ενσωματώσουμε τον συμβολισμό της **κυκλοφορίας, τη ζωή, τη συνοχή, και τη γέννηση** με τη συμμετοχή του νερού της γης, με τα υγρά που βρίσκονται στο ίδιο μας το σώμα (δηλ. στο αίμα) και τις διακλαδώσεις των νεύρων μας ως τα κλαδιά των δέντρων κ.ο.κ.

Στην τατοϊστική παράδοση, το δέντρο, το νερό και το σώμα θεωρούνται ανεξάρτητα και μαζί μια πτυχή της σοφίας. Μια γρήγορη λίστα με τις συμβολικές σημασίες του νερού και του δέντρου και του σώματος περιλαμβάνουν: μετασχηματισμό, υποσυνείδητο, γονιμοποίηση, κατάρτιση, αντανάκλαση, ανανέωση, ευλογία, κίνηση, ζωή, αναζωογόνηση, γενναιοδωρία, καθώς και όνειρα και οράματα.

Συμβολισμός ανεστραμμένου δέντρου:

Το σύμπαν ως ανεστραμμένο δέντρο. Στην ανθρώπινη φυσιολογία το ανθρώπινο νευρικό σύστημα είναι σε μορφή ανεστραμμένου δέντρου, με εγκέφαλο, όπως οι ρίζες, κορμό όπως σπονδυλική στήλη και τα νεύρα όπως τα κλαδιά του δέντρου. Ζει και μεγαλώνει με νερό στο νερό (**Μαγκρόβια δέντρα**).

Ακριβώς όπως ένα ανεστραμμένο δέντρο
έτσι και η ύπαρξή μας
καθοδηγείται από τις αξίες μας.
Δέντρο, νερό και σώμα σ' ένα κύκλο ζωής,
θανάτου και αναγέννησης.

29. Φύλλα που στάζουν ζωή (Leaves that drip life).

Διαστάσεις: Μεταβλητές, Υλικό: Ακρυλικά σε μουσαμά, σύρμα, χαρτόμαζα
(Dimensions: Variables, Material: acrylics on canvas)

29. Leaves that drip life

In the shape of a tree are compressed, in a symbolical way, the basic elements of our human nature. A tree grows, with the power of water, in order to show the vision and the value of life. The tree gives fruit, the earth feeds and supports it. In the air it breathes and rises.

The symbolism of water and tree and body gives a catholic explanation of purity and fertility.

Symbolically, they are considered to be the source of life itself. In innumerable mythical elements, life emerges among primitive waters through the roots of the trees (the macrocosm reflects the microcosm and the opposite). Moreover, we can embody the symbolism of **circulation, life, coherence, and birth** with the sharing of earth's water, with the fluids that can be found in our body (such as blood) and the branches of our nerves as the branches of the trees and so on...

In Taoistic tradition, the tree, the water and the body are considered irrelevant and at the same time they are altogether an aspect of wisdom. A quick list with the symbolical meanings of water and tree and body would include: transformation, subconscious, fertilization, constitution, reflection, renewal, blessing, motion, life, revival, generosity, as well as dreams and visions.

Symbolism of an inverted tree:

Universe as an inverted tree. In human physiology, the human nervous system is similar to the shape of an inverted tree, with a brain being the roots, a trunk being the spinal column and the nerves being the branches of the tree. It lives and grows with water in water (**Magrovia trees**).

Exactly as an inverted tree,
so is our existence
being guided by our values.
Tree, water and body in a circle of life,
death and regeneration.

30. Το σώμα φωνάζει όταν το στόμα σιωπάει

ΑΡΘΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

του Nelson Torres (Ψυχίατρος στη Βενεζουέλα)

«Η ασθένεια είναι μια σύγκρουση μεταξύ της προσωπικότητας και της ψυχής».
Bach

Το κρυολόγημα στάζει όταν ο οργανισμός δεν κλαίει
Ο πονόλαιμος φράζει όταν δεν μπορεί να επικοινωνήσει τις αγωνίες
Το στομάχι καίει όταν ο θυμός δεν μπορεί να βγει
Ο διαβήτης εισβάλλει όταν η μοναξιά πονάει
Το σώμα παχαίνει όταν η δυσαρέσκεια πιέζει
Ο πονοκέφαλος καταθλίβει όταν αυξάνουν οι αμφιβολίες
Η καρδιά χαλαρώνει όταν το νόημα της ζωής φαίνεται να τελειώνει
Οι αλλεργίες συμβαίνουν όταν η τελειομανία είναι ανυπόφορη
Τα νύχια σπάνε όταν απειλούνται οι άμυνες
Το στήθος σφίγγει όταν η υπερηφάνεια σκλαβώνει
Η πίεση αυξάνει όταν ο φόβος φυλακίζεται
Οι νευρώσεις παραλύουν όταν το εσωτερικό παιδί τυραννάει
Ο πυρετός θερμαίνει όταν οι άμυνες εκκρίνουν τα όρια της ανοσίας
Τα γόνατα πίνουν όταν η υπερηφάνεια είναι άκαμπτη
Ο καρκίνος σκοτώνει εάν δεν συγχωρείς

30. The body cries when the mouth is silent

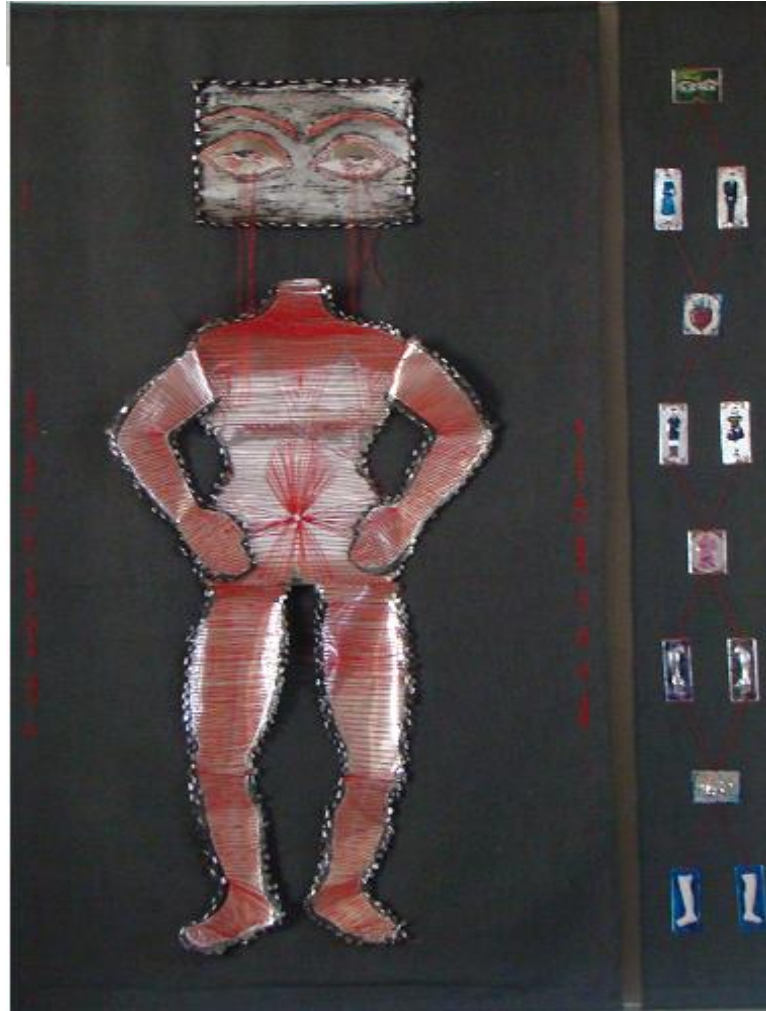
ARTICLE FROM THE NEWS PAPER OF HOSPITAL

Nelson Torres (Psychiatrist in Venezuela)

«Disease is a conflict between personality and soul».
Bach

A cold leaks when a constitution doesn't cry
sore throat obstructs when it can't communicate with the agonies
The stomach burns when anger doesn't come out
Diabetes invades when loneliness hurts
The body grows fat when displeasure presses
Headache oppresses when doubts increase
The heart weakens when the meaning of life seems to come to an end
Allergies come when perfectism becomes unbearable
Nails break when natural defenses are threatened

The chest is pressed when pride enslaves
Blood pressure increases when fear is imprisoned
Neurosis paralyze when the "internal child" oppresses
Fever warms up when the defenses excrete the limits of immunity
The knees soak when pride is inflexible
Cancer kills if you can not forgive

30. Το σώμα φωνάζει αυτό που το στόμα σωπαίνει.

Διαστάσεις: 1,03X1,90+0,28X1,90, Υλικά: Ύφασμα, φύλλα αλουμινίου, νήμα
(Dimensions: 1,03X1,90+0,28X1,90, Material: Fabric, foil, floss)

31. Το Βάρος του «Σταυρού» (The Burden of the "Cross")

Δεν είναι τυχαίο, πως ο Σταυρός, σαν σύμβολο αγαπήθηκε και μισήθηκε τόσο πολύ από τον άνθρωπο! Ιδιαίτερα στις μέρες μας, που ο πόνος του ανθρώπου ξεχειλίζει τώρα που βλέπεις γύρω σου, σταυρωμένους τους Έλληνες σε σταυρωμένη Πατρίδα, δεν μπορείς να μην ευχηθείς το βάρος του Σταυρού να γίνει ελαφρύτερο. Ακόμα περισσότερο σήμερα, θα πρέπει να μην ξεχνάμε πως η Σταύρωση προηγείται της Ανάστασης. Ωστόσο, ο Σταυρός γίνεται βίωμα στον άνθρωπο! Χρησιμοποιούμενος και για να περιγράψει κάθε σοβαρή θλίψη ή δοκιμασία. Και ο Σταυρός αυτός, της ζωής, είναι βαρύς και ασήκωτος πολλές φορές... ο Θεός προσμετρά τις αντοχές μας.

Αγαπητός για τους χριστιανούς, διότι πάνω σε αυτό μαρτύρησε ο Ιησούς Χριστός, και είναι το κατεξοχήν σύμβολο της θρησκείας τους... Μισητό για άλλους, διότι τους θυμίζει το σύμβολο-λάβαρο, το οποίο είχαν οι σταυροφόροι όταν είχαν εκστρατεύσει για να καταλάβουν τους αγίους τόπους μα και για την δική τους μαρτυρία. Για άλλους είναι επίσης σεβαστό σύμβολο διότι βλέπουν σε αυτό μια πιο βαθιά και πνευματική σημασία, ανεξάρτητα από την θρησκεία τους. Και σε άλλους είναι αδιάφορο.

Για να σχηματιστεί ο σταυρός χρειάζονται δυο γραμμές ... Μια οριζόντια, και μια κάθετος. Υπάρχουν πολλές ερμηνείες για τον συμβολισμό αυτού του σημείου.

Ένας χριστιανός θα το βλέπει σαν σύμβολο θυσίας και αγάπης, άλλοι υποστηρίζουν ότι συμβολίζει την ένωση του αρσενικού και του θηλυκού (και την ένωση των αντίθετων γενικότερα), άλλοι ότι συμβολίζει τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, ή τα τέσσερα στοιχεία της φύσης.

Την μεγαλύτερη σημασία την έχει το επίπεδο με το οποίο ο κάθε ένας ξεχωριστά το προσεγγίζει, και το αντιλαμβάνεται. Από εκεί που βρίσκεται ψυχολογικά! Από το υπαρξιακό του επίπεδο, το επίπεδο του είναι του....!! Το επίπεδο του είναι μας... το κέντρο μας.

Οι δυο γραμμές οι οποίες συναντώνται από αντίθετα σημεία, συμβολίζουν επίσης την ένωση της ύλης με το πνεύμα.

Ο σταυρός είναι ένα **σύμβολο ενότητας**, και όπως και αν το αντιλαμβανόμαστε, ότι και αν πιστεύουμε ότι συμβολίζει, αυτός ο σταυρός υπάρχει και μέσα μας, ... στην ψυχολογία μας,..... στον εσωτερικό μας κόσμο.... Και κάθε στιγμή επιλέγουμε αν θα τον «σηκώσουμε...».

Η οριζόντια γραμμή μπορούμε να πούμε επίσης ότι συμβολίζει την **καθημερινή μας ζωή**, είναι ο δρόμος της **προσωπικότητας**, ο **φυσικός κόσμος**, η **ύλη**. Και η κάθετη γραμμή συμβολίζει τον **πνευματικό δρόμο**, η **εσωτερική ... τον ψυχολογικό**.

Όπως και να έχει όμως, το ανθρώπινο σώμα βιωματικά σηκώνει ένα βάρος στις δύσκολες στιγμές του, τις περισσότερες φορές λυγίζει απ' το βάρος του κι η ψυχή του ανεβοκατεβαίνει τα χιλιάδες σκαλοπάτια της ζωής.

31. Το βάρος του σταυρού (The Burden of the “Cross”).

Διαστάσεις: Μεταβλητές, Υλικό: ηφαιστιογενές χώμα από την Αίτνα, Χαρτί, ξύλο, σύρμα
(Dimensions: Variables, Material: rest volcanic soil from the Mount Etna, Paper, wood, wire)

31. Το βάρος του σταυρού (The Burden of the “Cross”).

Διαστάσεις: Μεταβλητές, Υλικό: ηφαιστιογενές χώμα από την Αίτνα, Χαρτί, ξύλο, σύρμα
(Dimensions: Variables, Material: rest volcanic soil from the Mount Etna, Paper, wood, wire)

31. The Burden of the “Cross”

Not accidentally, the Cross as a symbol, has been either loved or hated ever so much by human! Especially nowadays, that human pain overflows while looking around the Greeks crucified on a crucified Country, we can't help but wish for the burden of the Cross to be the lighter possible. We shouldn't forget, even more these days, that Crucifixion precedes Resurrection. However, the Cross is an experience to human! Utilized to describe every serious grief or trial. And this Cross, the Cross of life, is too heavy to be lifted some times...as God adds in our resistances.

It is dear to Christians, because on it Jesus Christ suffered His martyrdom, so it has become the chief symbol of their religion... It is hateful to others, because it reminds them the symbol – standard which crusaders used during their expedition to possess the Holy Land but also for their own evidence. For some others it is also a respectable symbol simply because in it, they can see a deeper and intellectual meaning, regardless of their religion. It is insensible to others.

To form a cross we need two lines... One horizontal and one vertical. There are many versions for the symbolism of this sign.

A Christian will always see it as a symbol of sacrifice and love... Some support that it symbolizes the union between the male and female (and the union of opposites in general), others believe it symbolizes the cardinal points, or the four elements of nature.

The most important is the standard with which each one separately approaches and conceives it. From where someone psychologically stands! from someone's existential level, the level of someone's being ...!! the level of our being...our centre.

The two lines that come across from opposite edges, symbolize also the union between material and spirit.

The cross is a symbol of union and no matter how we conceive it or no matter what we believe it symbolizes, this cross exists inside us ,...inside our psychology,...inside our internal world ...and every moment we choose either to “lift” it or not...

We can also say that the horizontal line symbolizes **our day -to-day life**, it is the way of **our personality**, the **natural world**, the **material**. The vertical line symbolizes the **intellectual way**, or the **inner...psychological**.

In any case though, the human body out of experience, carries a burden in its difficult moments and most of the times it bends under its burden and its soul goes up and down the thousand stairs of life.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΣΠΥΡΟΥΛΗ
(ART WORK OF BARBARA SPIROULI)
Εικαστικός (Visual Artist)

32. Σώμα ασπίδα (Body a shield)

.....Υμνώ το σώμα που πλάθει τη συνείδησή μου
που φυλάει σε μια κρυψώνα του όσα της ξεφεύγουν
που γεννάει αισθήσεις, σκέψεις, τη μιλιά μου. Το σώμα
που όταν χαθεί θα ζει μες στις δικές μου λέξεις
αυτό που μου γέννησε και τη λέξη χρόνος
γιατί χωρίς το ανθρώπινο κορμί χρόνος δεν υπάρχει
ή κι αν υπάρχει ποτέ δεν αποχτάει νόημα.
Υμνώ το σώμα που μ' αντέχει, δεν μ' έχει βαρεθεί
δεν μ' έχει αποτινάξει από πάνω του

το σώμα που ό,τι κι αν του κάνω
με μεταφέρει, με μετακινεί, με κρατάει ορθό.
Υμνώ το απόλυτο σώμα, το σώμα όλων, το δικό μου
που με καλύπτει, μ' έχει σφιχτά αγκαλιασμένο
αυτό που μαζί μια μέρα θα τελειώσουμε

Τίτος Πατρικίος

32. Σώμα ασπίδα (Body a shield).

Διαστάσεις: 50εκ.X 50εκ., Υλικά: σύρμα από αλπακά σε διάφορα μεγέθη - βαμβάκι- το φόντο του έργου είναι από σίδηρο (λαμαρίνα)

[Dimensions: 50εκ.X 50 cm, Materials: wire of alpaca' in various sizes - cotton- background of the project is iron (steel)]

I praise the body that shapes my conscience
that keeps a stash of what's beyond
That generale sensations, thoughts, my speech
The body
Which when lost will live through my words
That gave birth to the word time
Because without the human body there is no time
And if it does there is no sense to obtain
I praise the body that bears me and still stands me
that has not got rid of me
The body that whatever it takes
it carries me and transfers me and keeps me straight
I praise the ultimate body, all bodies, my body
that covers me, have me tightly embraced
that one day we will end together

Titos Patrikios

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΕΦΑΝΑΚΙ
(ART WORK OF GIANNI STEFANAKI)
Ζωγράφος (Artist)**

33. Σώμα μου

Στην Κατερίνα Αγγελάκη Ρουκ

Σώμα αγαπημένο εσύ
δένδρο μου σώμα,
οίκος μαζί και ζώου σώμα·
σώμα ζωή στου χρόνου τ' αργαλειό
που πάλλεσαι και χάνεσαι
στ' απείρου το κενό
Χώμα και σπόρος
σώμα μου
Σώμα σκιά, χωρίς σκιά
σώμα σιωπή κι αναλαμπή
ερώτων πάθη κι αστραπή·
σώμα που εκρήγνυσαι χυμούς να δώσεις,
σώμα που σήπεσαι μέσα στον πόνο
μέσα στη λήθη και στη σιωπή
Ζωή να δώσεις.

33. Σώμα μου (My Body).
Διαστάσεις: 107 χ 77 cm, Υλικά: ακρυλικά σε ξύλο
(Dimensions: 107 x 77 cm, Materials: acryliks on wood)

33. My Body

For Katerina Anghelaki Rooke

You my beloved body
you my tree body,
a home and an animal's body at the same time
body life giving to the loom of time
you palpitate and lose yourself
in the emptiness of infinity
Earth and seed
my body
Body shadow without a shadow
body silence and a blink
love's passions and lightning
body you explode to produce juices,
body you rot in pain
in oblivion and in silence
So that you can give life.

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΑΤΑΚΗ
(ART WORK OF IRINI TATAKI)
Ζωγράφος (Artist)**

34. Άνευ Ορίων Άνευ Όρων (No limits no Terms)

Τα όρια του σώματος μέσα από ένα γυναικείο γυμνό σε στάση ανάπαυσης με την ιδιαίτερη έμφαση στα σημεία εκείνα που χαρακτηρίζουν τις ερωτικές περιοχές του σώματος και που περιγράφονται μέσα από μια αποσπασματική σε υπερμεγέθη κλίμακα σύνθεση. Θέλοντας να δημιουργήσω τον όγκο του κορμιού με την χρήση των θερμών χρωμάτων της παλέτας μου με στόχο να αποδώσω την αίσθηση μιας παλλόμενης σάρκας που λειτουργεί σαν πομπός και δημιουργεί το ερωτικό της πεδίο. Επηρεασμένη από το συγγραφικό έργο του Ανδρέα Εμπειρικού με αναφορές από τον Μέγα Ανατολικό και την ερωτική του ποίηση όπως, *Η Σήμερον ως αύριον και ως χθες*, και από την *Ενδοχώρα* όπου χαρακτηριστικά επιλέγω να αναφερθώ σε ένα από τα ερωτικά του ποιήματα «Τα βέλη»:

Ένα κορίτσι σ' έναν κήπο/ δυο γυναίκες σε μια γλάστρα
τρία κορίτσια στην καρδιά μου/ άνευ ορίων άνευ όρων
μία παλάμη σ' μένα τζάμι/ μία παλάμη σ' ένα στήθος
ένα κουμπί που ξεκουμπώνεται/ ένα βυζί που αποκαλύπτεται
ενώ ο τοξότης με τα βέλη/ λάμπει ψηλά στον ουρανό
άνευ ορίων άνευ όρων

34. Άνευ Ορίων Άνευ Όρων (No limits no Terms).
Διαστάσεις: 200X200 cm, Υλικό: Λάδι σε καμβά
(Dimension: 200X200 cm, Medium: oil on canvas)

The limits of body through a woman's naked body at rest, and the special interest to that points that characterize the erotic regions of the body, the whole described through a fragmented oversized scale composition. Having the desire to create the volume of body by the use of my pallet's warm colors, in order to give the sense of a vibrating flesh that functions like a transmitter and creates its erotic field. Being influenced from Andreas Empeirikos work with reports from "Megas Anatolikos" erotic poetry as, *Simeron os ayriou kai os xthes*, as well as from *Endochora*.

**ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΤΖΕΡΜΙΑ
(ART WORK OF VAGGELIS TZERMIA)**

Ζωγράφος (Artist)

35. Αύρα

Έχουν γραφτεί χιλιάδες κείμενα για τον άνθρωπο όπως επίσης έχουν δημιουργηθεί έργα τέχνης ζωγραφικά και γλυπτά που αναφέρονται στην ανθρώπινη υπόσταση πράγματι αριστουργηματικά. Το σώμα μέσα του περικλείει ένα σύστημα με τέλειες προδιαγραφές για να επιβιώνει σε όποιες συνθήκες βρεθεί.

Εάν για οποιοδήποτε λόγο πειράξεις ένα όργανό του το μόνο σίγουρο είναι πως θα διαστρεβλωθεί όλο το σύστημα σαρκικά και πνευματικά. Το μόνο σίγουρο λοιπόν είναι ότι δεν πρόκειται να επανέλθει στην πρώτη του μορφή, έτσι δηλαδή όπως γεννήθηκε αγνό.

Είναι λοιπόν το σώμα μας ένα δοχείο με καθαρό νερό με υπέροχες τροφές με καλογουμασμένους μυς ή αντιθέτως με πολλές απαγορευτικές ουσίες;

Αυτά το κάνουν να συμπεριφέρεται κοινωνικά και πολιτισμικά επίσης. Αυτά είναι που καθορίζουν την πνευματική μας υπόσταση στη ζωή αλλά δεν μπορούν απαραίτητα να καθορίζουν και το θάνατο. Εάν με απασχολεί κάτι αυτό δεν είναι η ζωή ή ο θάνατος όχι γιατί το έχω λύσει (άλλωστε είναι διαπραγματεύσιμο θέμα επί των αιώνων από φιλοσοφικής άποψης και όχι μόνο όπως αναφέρθηκα παραπάνω), αλλά ο τρόπος που καθημερινά ζω όχι μόνο με τη δράση (πλύσιμο, μαγείρεμα, αγροτικές εργασίες, καλλιτεχνικές ανησυχίες), αλλά πολύ περισσότερο τον χρόνο που απαιτείται για να φτάσεις στην κάθαρση που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να επικοινωνήσεις με τον συνάνθρωπο αλλά και σε άλλη περίπτωση με το θείο.

35. Aura

There are literally thousands of magnificent books and artistic creations on the human condition. The human body is a system perfectly designed to survive in all conditions!

However, if one interferes with one of its parts, an organ, the whole system may disintegrate, materially and mentally. It is certain that it will never return to its initial condition.

So, is our body a "container" of pure water, excellent nutrition and shapely muscles or just one with forbidden substances?

These determine our social behaviour and cultural understandings. These determine our spiritual condition. But they cannot do so when it comes to death. I am not concerned with life and death and I do not have any insights to offer on the matter (this is up to our philosophers), but with the way I perform my daily routine, not just certain tasks (cooking, washing, working the land, thinking about my art), but, mostly, with the time needed to achieve a kind of catharsis, which I believe is a precondition that allows one to relate to a fellow human being or even the sublime.

35. Αύρα (Aura).

Διαστάσεις: 30X90 cm, Υλικά: Ακρυλικά σε καμβά
(Dimension: 30X90 cm, Technique: Acrylic on canvas)

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΤΣΕΜΠΕΛΗ
(ART WORK OF KATERINAS TSEMPELI)
Εικαστικός (Visual Artist)

36. «σώΜα»

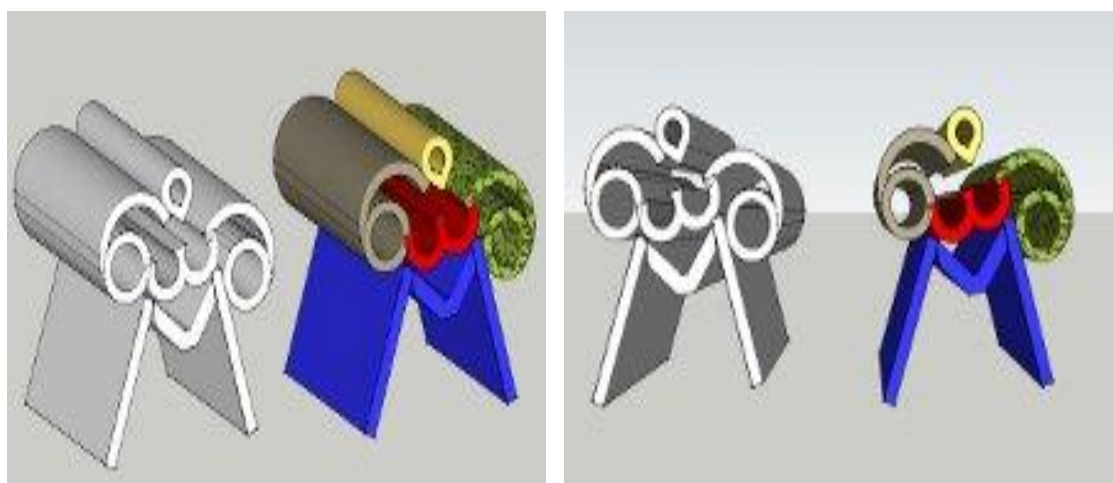
Με το έργο αυτό επιχειρώ να αποδώσω οπτικά την έννοια «σώμα».

Πρόκειται για μια τρισδιάστατη «παλίνδρομη»² απόδοση της λέξης «σώμα», ενώ τα γράμματα, τοποθετημένα ελεύθερα, συνθέτουν μια αφαιρετική γυναικεία μορφή (Στο μέλλον σκοπεύω να κάνω ένα ακόμα παλίνδρομο γλυπτό με τη λέξη body, που να σχηματίζει μια ανδρική φιγούρα).

Αυτό το μοντέλο είναι από μέταλλο και στη μπροστινή πλευρά είναι επικολλημένο ένα πλατύτερο φύλλο φελλού που δεν ακολουθεί ακριβώς το μεταλλικό περίγραμμα. Η μπροστινή πλευρά συμβολίζει την εξωραϊσμένη εικόνα που προβάλλουμε, ενώ η πίσω πλευρά τη γυμνή, ατελή εσωτερική αλήθεια.

Το έργο θα αποκαλύπτει με το πέρασμα του χρόνου την διαφορετική φύση των υλικών. Η ασημί επιφάνεια του φελλού θα «γερνά» από αναπόφευκτα γδαρσίματα και μικρο-χτυπήματα, ενώ κάτω από την τραχιά καφέ επιφάνεια προοδευτικά θα λάμπει η μεταλλική δομή.

Το τελικό έργο, το έχω φανταστεί μεγαλύτερο (περίπου 2μ), φτιαγμένο από μέταλλο και ξύλινη μπροστινή όψη.

36. «σώΜα» (Body).

Διαστάσεις: ύψος 30cm, μήκος 32cm, πλάτος 20cm, Υλικά: Λαμαρίνα γαλβανιζέ, χρωματισμένη καφέ με άμμο για υφή, επικολλημένο αφρώδες πλαστικό βαμμένο ασημί
(Dimensions: height 30cm, width 32cm, depth 20cm, Materials: galvanized sheet painted brown with added sand for texture, glued silver-sprayed, cork-sheet)

36. Body

With this work I try to visually convey the concept of “body”.

It's a 3 dimensional palindrome³ of the word “σώΜα” (“body” in greek), and the letters are repositioned to compose a simplified female figure (In the future, I plan to do another palindrome with the word “bobY”, composed to from a male figure).

This model is from metal and on the front side is glued a silver-sprayed sheet of cork, cut wider and not conforming to the metal outline. The front side symbolizes our beautified outward appearance, while the back side stands for our naked, imperfect, inner truth.

With the passage of time, inevitable scratches and tears will reveal the different nature of the materials. The cork's silver surface will gradually “age”, while beneath the brown rough texture, progressively, will shine the metallic structure.

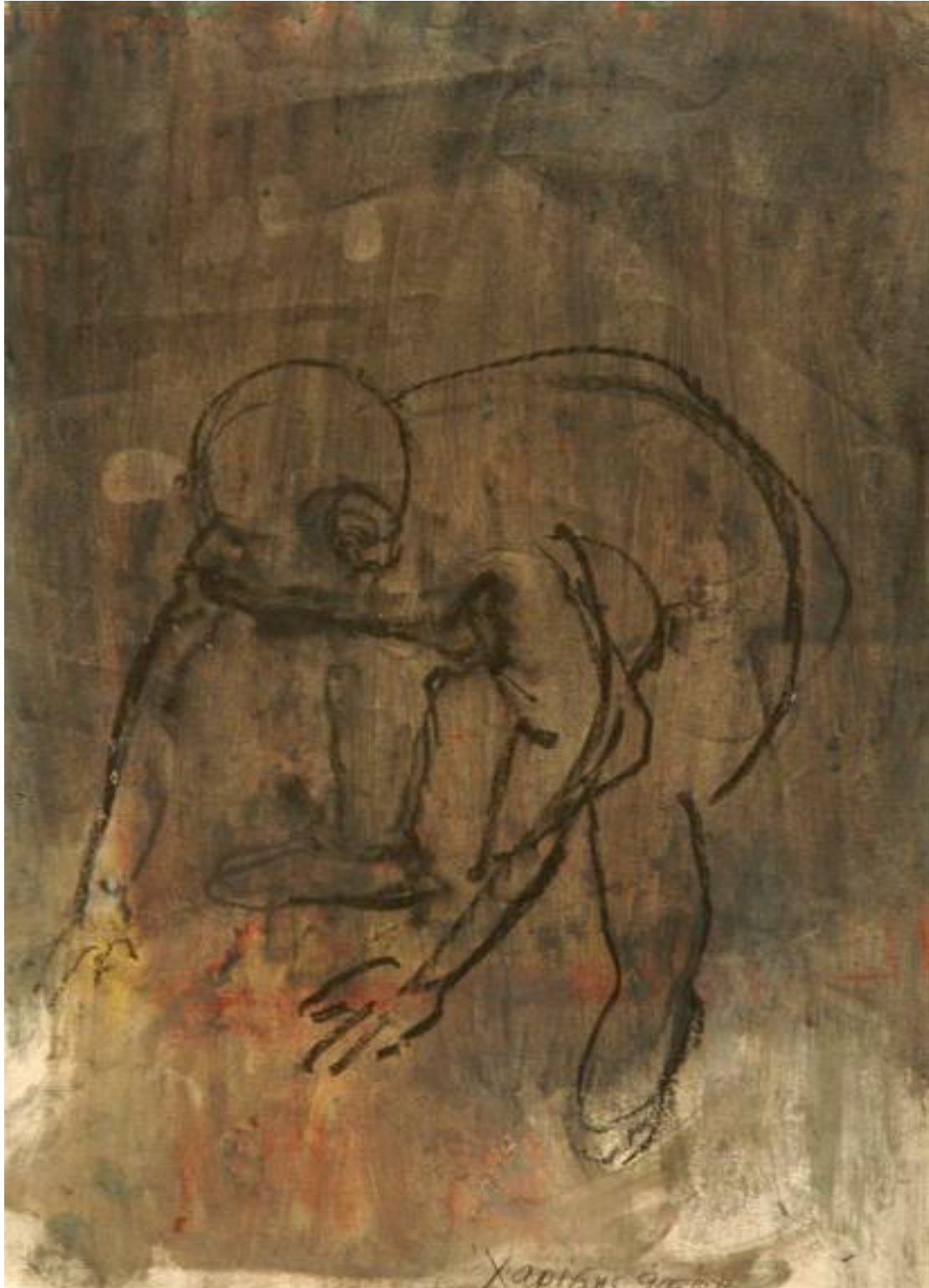
I have envisioned the final piece bigger (about 2m) made from metal with wooden front.

² Παλίνδρομη ή Καρκινική είναι μια λέξη ή φράση που διαβάζεται και ανάποδα, όπως η γνωστή επιγραφή: «Νίψον ανομήματα μη μόναν όψιν».

³ Palindrome means a word or phrase that you can read in both directions like: racecar, eye, etc.

**ΔΥΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΧΑΡΙΣΗ
(TWO ART WORKS OF ELIAS HARISSIS)**
Ζωγράφος (Artist)

37. ΣΩΜΑ (BODY)

37. ΣΩΜΑ (BODY).
Διαστάσεις: 75X65 cm, Υλικό: Παστέλ
(Dimension: 75X65cm, Medium: Pastel)

38. Φίλι (Kiss)

38. Φίλι (Kiss).

Διαστάσεις: 75X65 cm, Υλικά: σινικό μελάνι σε χειροποίητο χαρτί
(Dimension: 75X65 cm, Medium: Indian ink on handmade paper)

.....Η ζωγραφική μου δεν αγκάλιασε τις αντανακλάσεις των προβλημάτων της εποχής, αλλά απέκτησε τη σωματικότητα της διατύπωσης του αιώνιου προβλήματος του έρωτα, της δίψας και της πείνας. Δεν με διακατείχε η έγνοια να ερμηνεύσω απλώς την εποχή μου. Άλλωστε η τέχνη ανθιστάται και δημιουργεί προϋποθέσεις ερμηνείας όταν βρίσκεται εκτός χρόνου, αν και ο χρόνος είναι από τα αναμφισβήτητα υλικά της ζωγραφικής, είτε ως χρόνος επεξεργασίας είτε ως χρόνος των έργων που ανήκει μόνο σε αυτά. Είναι «χρόνος εκτός ή εντός χρόνου» είναι αυτός που δημιουργεί τη μαγεία της ζωγραφικής μου εμπλέκοντας σχέδιο και συναισθηματικές καταστάσεις, οι οποίες ενισχύουν την κυριαρχία του ορατού, του προβαλλομένου μέσα από επάλληλες σχεδιαστικές διατυπώσεις. Κάνοντας όχι «ορατό το αόρατο» αλλά «ορατό το ορατό», το οποίο προκύπτει από μια σειρά απρόβλεπτων εικαστικών ατυχημάτων, μέσω μιας διαίσθησης που συμφωνεί με ένα παρόν, το οποίο πάντα αμφισβητείται και απαιτεί μεταχείριση και προσπάθεια αναζήτησης μιας ισορροπίας εκτός θεματογραφίας και εντός θέματος· εμπιρεύοντας την παροδικότητα των υπάρξεων ως ποιητική των λεπτών διαθέσεων στο τραγικό κενό των εναγκαλισμών «φιλιών», μέσω της εικαστικής σηματοδότησης των διαχρονικών ανθρώπινων αναγκών κυριαρχούμενη μόνο από την αγωνία της εικαστικής διατύπωσης ως το μόνο ζητούμενο!!

ΟΤΑΝ Η ΓΗ ΜΙΛΑΕΙ ΚΙ ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ.

